

Housing First for Unge

Evaluering af et modningsprojekt i fire kommuner

Lars Benjaminsen og Lea Grønfeldt

Housing First for Unge – Evaluering af et modningsprojekt i fire kommuner

© VIVE og forfatterne, 2022

e-ISBN: 978-87-7119-995-6

Arkivfoto: Ole Bo Jensen/VIVE

Projekt: 301607

Finansiering: Socialstyrelsen

VIVE – Viden til Velfærd

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11, 1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

VIVE

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD

Forord

Denne rapport præsenterer resultaterne fra en evaluering af modningsprojektet Housing First for Unge, som Socialstyrelsen har gennemført i fire kommuner. Indsatsen er henvendt til unge i hjemløshed og unge i risiko for hjemløshed og omfatter aldersgruppen af unge fra 14 til 24 år. I rapporten gennemgås erfaringerne med udviklingen af de forskellige indsatslementer, som indsatsmodellen består af. Dermed bidrager evalueringen med viden til den fortsatte udvikling af indsatsmodellen.

Undersøgelsen er baseret på både kvantitative data og kvalitative interview. Der er gennemført interview med medarbejdere og andre nøglepersoner i de fire kommuner. Desuden indgår i undersøgelsen også interview med et mindre antal unge, der har deltaget i indsatsen. Vi retter i den forbindelse en stor tak til både de unge og medarbejderne for deres deltagelse i evalueringen.

To anonyme referees takkes også for deres gode og konstruktive kommentarer til rapporten.

Evalueringen er gennemført af VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd og PwC. Seniorforsker Lars Benjaminsen har været projektleder for evalueringen og har gennemført evalueringen sammen med Manager Lea Grønfeldt, PwC.

Undersøgelsen er bestilt og finansieret af Socialstyrelsen.

Kræn Blume Jensen

Forsknings- og analysechef for VIVE Social

Indhold

Sammenfatning	6
1 Indledning.....	13
1.1 Baggrund for udviklingen af indsatsmodellen.....	13
1.2 Evalueringens formål og fokus	14
1.3 Rapportens opbygning	14
2 Metode og data	16
2.1 Kvantitative registreringer om de unge og indsatsforløbene	16
2.2 Kvalitative interview med medarbejdere og unge	17
2.3 Selvvurderede fidelitetsmål	17
2.4 Oplysninger om indsatsens økonomiske aspekter	18
2.5 Anonymisering af kommunerne	18
3 Indsatsmodellen	19
3.1 Den samlede indsatsmodel	19
3.2 Tidlig opsporing.....	20
3.3 Helhedsorienteret plan og sammenhæng i indsatsforløb	21
3.4 Systematisk tilgang til at skaffe boliger.....	21
3.5 Social støtte.....	22
3.6 Traumeinformeret fokus.....	22
3.7 Familie- og netværksmægling	23
3.8 Inddragelse af civilsamfundets tilbud og aktiviteter	23
3.9 Samarbejde med lokalpsykiatrien	24
4 De unge og de igangsatte forløb	25
4.1 Antal unge i indsatsen	25
4.2 Aldersfordeling	25
4.3 Kønsfordeling	26
4.4 Nationalitet	27
4.5 Hjemløshed og risiko for hjemløshed	27
4.6 De unges udsathedprofil	29
5 Resultater og erfaringer med modellens indsatslementer	31
5.1 Fideliteten af den samlede indsatsmodel.....	31
5.2 Tidlig opsporing.....	32
5.3 Helhedsorienteret plan og sammenhæng i indsatsforløb	36
5.4 Systematisk tilgang til at skaffe boliger.....	41
5.5 Social støtte.....	47
5.6 Traumeinformeret fokus.....	52
5.7 Familie- og netværksmægling	54

5.8	Inddragelse af civilsamfundets tilbud og aktiviteter	58
5.9	Samarbejde med lokalpsykiatrien	60
6	Omkostningsvurdering.....	62
6.1	Typen af borgerforløb	62
6.2	Udgifter forbundet med omlægningen af indsatsen i hver af de fire kommuner	63
6.3	Udgifter forbundet med omlægning af indsatsen set på tværs af kommunerne.....	68
6.4	Basisalternativet.....	69
	Litteratur	71

Sammenfatning

I denne rapport præsenteres erfaringer fra modningsprojektet Housing First for Unge, som er gennemført af Socialstyrelsen i et samarbejde med fire kommuner. I en periode fra efteråret 2020 til december 2021 har kommunerne udviklet og omlagt deres indsats for unge i hjemløshed ud fra indsatsmodellen for Housing First for Unge. Evalueringen af modningsprojektet er gennemført af VIVE og PwC.

Afsæt i tidligere erfaringer med Housing First til unge i hjemløshed

Modningsprojektet har taget udgangspunkt i erfaringerne fra tidligere indsatsprogrammer for unge i hjemløshed, der generelt har vist, at Housing First-tilgangen med de tilhørende CTI- og ICM-støttemetoder er en virksom tilgang til unge i hjemløshed. Erfaringerne fra de tidligere programmer pegede dog også på et behov for at videreudvikle Housing First-modellen og målrette den i forhold til særlige udfordringer og behov i indsatsen for unge i hjemløshed. Der viste sig et behov for at udvikle opsporingsdelen i indsatsen for bedre at kunne komme i kontakt med unge, der befinder sig i skjult hjemløshed som sofasovere og lignende, og etablere en støtterelation med disse unge. Der blev også rettet fokus på et behov for en større systematik i kommunerne i forhold til at tilvejebringe boliger til unge i hjemløshed. Der har desuden været peget på et behov for at udvikle støtteindsatsen, så den bedre bliver i stand til at adressere, at mange af de unge har traumer fra barndommen og opvæksten, ligesom der har været peget på et behov for at styrke den familie- og netværksorienterede del af indsatsen. Endelig har der været et behov for at styrke det tværsektorielle element for at skabe mere helhed og sammenhæng i indsatsen for de unge.

Nye elementer i indsatsmodellen

På baggrund af erfaringerne fra de tidligere programmer er der i indsatsmodellen for Housing First for Unge introduceret en række nye indsatslementer, der har dannet udgangspunkt for modningsprojektet i de fire kommuner. Den samlede indsatsmodel består af følgende indsatslementer:

- Aktørsamarbejde om tidlig opsporing
- Helhedsorienteret plan og sammenhæng i indsatsen
- Systematisk tilgang til at skaffe boliger til de unge
- Social støtte – CTI og ICM
- Traumeinformeret fokus i indsatsen
- Familie- og netværksmægling
- Inddragelse af civilsamfundets tilbud og aktiviteter
- Inddragelse af lokalpsykiatrien i indsatsen.

Indsatsmodellen indeholder således flere nye og styrkede elementer i form af et fokus på tidlig opsporing, et familie- og netværksorienteret fokus gennem "familie- og netværksmægling" samt inddragelse af en traumeinformeret tilgang i indsatsen. Der har i projektet også indgået et særligt fokus på udviklingen af boligløsninger til de unge, fx ved at kommunerne indgår i samarbejde med boligorganisationer og øvrige lokale aktører om at tilvejebringe boliger til indsatsen. Der er også et styrket fokus på at skabe sammenhæng og helhed i indsatsen gennem brugen af en samlet helhedsorienteret plan for den unge. Endelig har der indgået to yderligere indsatslementer i form af inddragelse af civilsamfundets tilbud og aktiviteter samt inddragelse af lokalpsykiatrien i indsatsen for de unge, der har behov for en psykiatrisk behandlingsindsats.

Evalueringens formål og fokus

Evalueringen har til formål at belyse, hvorvidt det med modningsprojektet er lykkedes at udvikle og implementere den samlede indsatsmodel for Housing First for Unge i de fire kommuner og at høste de resultater og erfaringer, der er gjort med udviklingen og etableringen af modellens forskellige indsatslementer. Der indgår også en analyse af indsatsens økonomiske aspekter ved etablering og drift af indsatsen i kommunerne.

Data og metode

Evalueringen er baseret på kvalitative interview med medarbejdere i kommunerne og andre relevante nøgleaktører samt med nogle af de unge, der har deltaget i indsatsen. Der er også indsamlet kvantitative data om de unge og deres indsatsforløb. Endelig er der indsamlet økonomiske oplysninger om indsatsen fra kommunerne. De fire kommuner er anonymiseret i rapporten.

De unge i indsatsen

Målgruppen for Housing First for Unge-indsatsen er både unge i hjemløshed og unge i risiko for hjemløshed. Samlet set har 113 unge haft et indsatsforløb i regi af projektet på tværs af de fire kommuner. Cirka halvdelen af de unge har været i hjemløshed ved opstarten af indsatsen, og halvdelen har været i risiko for hjemløshed. Aldersmæssigt er indsatsen afgrænset til unge mellem 14 og 24 år. I forhold til de tidligere programmer for unge i hjemløshed er målgruppen dermed udvidet til også at omfatte den yngste gruppe af unge mellem 14 og 17 år. Langt hovedparten af de unge i indsatsen er mellem 18 og 24 år. På tværs af de fire kommuner er 88 % af de unge (99 unge) mellem 18 og 24 år, mens en mindre gruppe på 12 % (14 unge) er mellem 14 og 17 år. Hovedparten af de unge under 18 år, der deltager i indsatsen, er indskrevet i den ene af kommunerne, hvor indsatsen har haft et særligt fokus på unge i risiko for hjemløshed i forbindelse med overgangen fra en anbringelse til egen bolig.

Erfaringer med indsatslementerne

Der er i løbet af modningsperioden gjort en række erfaringer med de forskellige indsatslementer. Det gælder både indholdet og udformningen af de enkelte indsatslementer samt forudsætningerne for at implementere dem i den kommunale indsats. Samlet set peger erfaringerne fra kommunerne på, at implementeringen af Housing First for Unge modellen involverer en kompleks omstillingsproces, hvor mange komponenter skal spille sammen, og hvor muligheder og udfordringer med at implementere de forskellige indsatslementer også gensidigt påvirker hinanden.

Aktørsamarbejde om tidlig opsporing

Aktørsamarbejdet om tidlig opsporing består i, at en række forskellige aktører – både kommunale og ikke-kommunale aktører – er blevet inddraget i arbejdet med at opspore de unge og henvise dem til Housing First for Unge-indsatsen. Erfaringerne viser, at dette indsatslement har givet mulighed for at opspore en gruppe af unge, der befinder sig i skjult hjemløshed som sofasovere, eller som er i risiko for hjemløshed, herunder unge i meget skrøbelige familiekonstellationer. Dermed er det muligt at sætte de unge i forbindelse med den specialiserede sociale støtteindsats, som kan tilbydes gennem modellen. Der er også gode erfaringer med brug af opsporingsguiden, som er et redskab, der er udviklet til denne del af indsatsen, og som også kan anvendes til at afdække risiko- og beskyttelsesfaktorer hos de unge. Erfaringerne med dette indsatslement vil formentlig umiddelbart kunne overføres til og anvendes i mange andre kommuner.

Helhedsorienteret plan og sammenhæng i indsatsen

Modningsprojektet viser, at det kan være komplekst at implementere udarbejdelsen af helhedsorienterede planer i en kommune. De borgerrettede resultater viser, at det har været muligt at etablere en helhedsorienteret plan for den unges indsats i lidt over halvdelen af forløbene. En væsentlig udfordring er, at der kan være flere forskellige planer for de unge i spil i kommunen, og at der i udgangspunktet ikke nødvendigvis er en sammenhæng mellem disse planer. Der kan fx være tale om planer, der ligger i forskellige afdelinger/forvaltninger og registreres i forskellige IT-systemer. En erfaring er her, at arbejdet med at udvikle helhedsorienterede planer bliver nødt til at tage udgangspunkt i det eksisterende arbejde med planer i kommunen, så der ikke blot etableres endnu et lag af planer og dermed en parallelplan til de eksisterende planer. Et opmærksomhedspunkt er, at handleplanen på servicelovsområdet, der traditionelt ses som en vigtig plan for at skabe sammenhæng i indsatsen, ikke altid har en helhedsorienteret karakter, da den typisk primært forholder sig til mål og indsatser på servicelovsområdet, men ikke nødvendigvis inkluderer andre indsatsområder i planen. I den sammenhæng er det en generel erfaring fra projektet, at udviklingen af helhedsorienterede planer på tværs af forskellige områder i kommunen typisk vil kræve en forholdsvis omfattende omstillings- og udviklingsproces på tværs af flere afdelinger i kommunen. Det samme gælder et andet væsentligt redskab, nemlig brugen af samarbejdsmodellen og et af dens centrale redskaber i form af netværksmøder, der generelt vurderes som et velegnet redskab til at skabe bedre sammenhæng i indsatsen. En implementering af samarbejdsmodellen vil ligeledes kræve en forholdsvis omfattende omstillingsproces på tværs af forskellige enheder, fx i form af at skabe fælles procedurer for afholdelse af netværksmøder på tværs af afdelinger.

Behov for mere systematik i forhold til at skaffe boliger til indsatsen

Erfaringerne fra projektet viser også, at det kan være svært at skabe en systematik i forhold til at skaffe boliger til unge i hjemløshed. Selvom det i løbet af projektperioden er lykkedes at skaffe boliger til en betydelig del af de unge, bærer boligsøgningen i overvejende grad præg af, at der ikke er en egentlig systematik i kommunerne i forhold til at skaffe boligerne. I alle kommunerne benyttes den kommunale boliganvisning kun i meget begrænset grad eller slet ikke til at skaffe boliger til målgruppen. Det betyder, at boligsøgningen i stedet påhviler bostøttemedarbejderne og får karakter af en ad hoc-søgning på fx bolig hjemmesider, som bostøttemedarbejderne ikke føler sig klædt på til at udføre. Den manglende systematik betyder også, at det ofte tager lang tid, før der skaffes en bolig til den unge. Derved går man glip af noget af det potentiale, der ligger i et af Housing First-tilgangens grundprincipper om at skabe en tidlig stabilisering af boligsituationen, ligesom det formentlig også forlænger den periode, hvor borgeren har behov for en støtteindsats. I en af kommunerne er der dog en vigtig erfaring med, at når man begynder at anvende muligheden for en boligplacering i almene ungdomsboliger, som denne kommune har gjort ved at dispensere fra uddannelseskrauet til disse boliger, bliver det i højere grad muligt at skaffe boliger til indsatsen. I en anden af kommunerne har udfordringerne med boligsøgningen afstedkommet, at man i denne kommune arbejder med at udvikle en ny funktion med en boligagent, der vil få til opgave at varetage og understøtte arbejdet med at søge boliger til unge i hjemløshed. Erfaringerne fra projektet tyder på, at hvis det skal lykkes at skaffe boliger til unge i hjemløshed, er det nødvendigt at spille på flere strenge og have et fortsat fokus på at udvikle en større systematik i forhold til at skaffe boliger til de unge. Hvis det skal lykkes at skaffe boliger, er det nødvendigt at anvende kommunal boliganvisning til almene ungdomsboliger og almene familieboliger, ligesom der også er behov for at understøtte boligsøgningen gennem andre kanaler som bolig hjemmesider og lignende, således at boligsøgningen ikke kun påhviler den enkelte bostøttemedarbejder og de unge selv.

Den sociale støtte

Modningsprojektet har også givet nye indsigter i og erfaringer om den sociale støttedel. Ud over de allerede velafprøvede CTI- og ICM-metoder er der i projektet gode erfaringer med at give en forebyggende støtte af kortere eller længere varighed tilpasset den unges behov. Det gælder ikke mindst til de unge i risikogruppen, hvor det kan være forskelligt, hvad disse unge har behov for, men det kan også gælde til de unge i hjemløshed, hvor der i projektet er gode erfaringer med at tilpasse støtten efter, hvad de unge selv oplever at have brug for støtte til, og hvor længe de ønsker støtten. Det kan også give en bedre chance for, at de unge overhovedet vælger støtten til. Her er det også vigtigt med den fornødne fleksibilitet i forhold til, at de unge kan komme tilbage igen, hvis der viser sig et fornyet støttebehov. Den fleksibilitet, der kendetegner Housing First-tilgangens støtteindsats, er således vigtig for at kunne indfri det potentiale, der ligger i en mere differentieret støtteindsats.

Traumeinformeret fokus

Der er meget gode erfaringer med inkorporeringen af det traumeinformerede fokus i indsatsen. Et væsentligt element i implementeringen af det traumeinformerede fokus har været, at alle medarbejderne, der har været involveret i indsatsen, har deltaget i et kompetenceudviklingskursus om det traumeinformerede fokus og brug af mentalisering som

en særlig teknik i denne tilgang. Medarbejderne oplever, at der er et stort behov for denne specialiserede faglighed i forhold til at kunne håndtere de traumer fra opvæksten og familiebaggrunden, som mange af de unge har, ligesom der også er et behov for en særlig sensitivitet i forhold til at vide, hvornår det er hensigtsmæssigt at gå ind i en proces om at afdække og behandle de unges traumer, og hvornår dette snarere vil indebære en risiko for en retraumatisering af de unge.

Familie- og netværksmægling

I forhold til indsats-elementet familie- og netværksmægling var det tiltænkt, at bostøtte-medarbejderne skulle kunne varetage en mæglerrolle i forhold til konflikter mellem de unge og deres forældre og øvrige netværk. Erfaringerne med dette indsats-element peger imidlertid på, at det kun i begrænset grad har været muligt at få en sådan familie- og netværksmægling i spil i indsatsen. De unge vælger i høj grad selv en sådan mægling fra og ønsker som oftest ikke, at bostøttemedarbejderne skal gå ind i en sådan rolle. Her skal det bemærkes, at langt de fleste af de unge i indsatsen har været ældre unge i alderen 18-24 år, der ofte har mange års svigt og traumer med sig fra deres opvækst, og som ikke ønsker at rippe op i den sårbare og betændte familiebaggrund, som de ofte forsøger at lægge bag sig. Ifølge bostøttemedarbejderne vil det også give en rollekonflikt at påtage sig en sådan familiemæglingsfunktion, som vil udfordre deres rolle som den, der "står på den unges side" i støtteforløbet. Medarbejderne oplever dog samtidig, at der generelt er et stort behov for fokus på de familie- og netværksrelaterede problematikker. Erfaringer fra projektet peger derfor på, at der er behov for at gentænke dette indsats-element ud fra et bredere familie- og netværksrelateret fokus, herunder i forhold til at støtte de unge i at kunne håndtere den ofte vanskelige familiebaggrund, de har med sig. Heri ligger bl.a. en direkte kobling til det traumeinformerende fokus, der med fordel kan tænkes sammen med et familie- og netværksorienteret fokus.

Inddragelse af civilsamfundets tilbud og aktiviteter

I flere af kommunerne er der gode erfaringer med at inddrage forskellige rådgivningstilbud i civilsamfundet, som fx økonomi- og gældsrådgivning i indsatsen, hvor sådanne tilbud kan supplere den støtte, som bostøttemedarbejderne giver. Det er dog også en erfaring, at de unge oftest ikke efterspørger de mere traditionelle tilbud på udsatteområdet i civilsamfundet, da de oplever det som stigmatiserende at benytte disse tilbud. Samtidig har mange af de unge ikke overskud til at bruge de frivillige tilbud på almenområdet, og de unge, der har et overskud, vil ofte være mere orienterede mod uddannelse og arbejde end mod de frivillige foreninger i lokalsamfundet. På den måde er det vigtigt at have de rette forventninger til inddragelsen af de frivillige tilbud i indsatsen. Endelig er det en væsentlig erfaring, at de unges deltagelse i civilsamfundets tilbud i høj grad skal understøttes, og i de tilfælde, hvor sådanne tilbud har været benyttet, har bostøttemedarbejderne typisk hjulpet med at skabe kontakten og støttet de unge i at komme i gang med at benytte disse tilbud.

Inddragelse af lokalpsykiatrien i indsatsen

I forhold til inddragelsen af lokalpsykiatrien i indsatsen peger erfaringerne på, at dette samarbejde med fordel kan understøttes ved at indgå en samarbejdsaftale med psykiatrien, der fx kan fastlægge procedurer for kontakten mellem den regionale behandlingspsykiatri og kommunen. Der er også gode erfaringer med at udvikle praktiske tiltag, der

kan facilitere deltagelsen i netværksmøder, fx ved at de relevante medarbejdere i psykiatrien kan deltage virtuelt i netværksmøder. Erfaringen i de fleste af kommunerne er, at der er et godt samarbejde med behandlingspsykiatrien om de unge, der allerede er i forløb i psykiatrien, mens kommunerne derimod oplever udfordringer med at få unge med en samtidig psykisk lidelse og et misbrugsproblem ind i udrednings- og behandlingsforløb i psykiatrien.

Økonomiske aspekter af indsatsen

Der er gennemført en analyse af de økonomiske aspekter af omlægningen for at estimere udgifterne forbundet med omlægningen til Housing First for Unge, så projektkommuner, andre kommuner og interessenter har det bedst mulige grundlag for at træffe beslutning om en eventuel implementering af Housing First for Unge. Analysen er gennemført som en omkostningsvurdering, da der er tale om et modningsprojekt, og da omkostningerne forbundet med omlægningen ikke direkte kan tilskrives de enkelte forløb.

Analysen viser, at udgifterne til omlægningen omfatter udgifter til etablering, hovedsageligt i form af løn til medarbejdere i etableringsfasen og kompetenceudvikling. Hovedparten af udgifterne (81 %) er dog gået til drift, herunder primært til løn til de involverede medarbejdere og en mindre andel til aktiviteter og materialer som fx login til Boligportalen. De gennemsnitlige driftsudgifter på tværs af kommunerne er 126.365 kr. pr. kommune, pr. måned, hvor indsatsen er i drift.

For hovedparten af de unge kan der ikke identificeres et basisalternativ, som Housing First for Unge erstatter. En stor del af de unge ville ikke være kommet i kontakt med og have fået hjælp af kommunen på nuværende tidspunkt, hvis ikke de var blevet opsporet som en del af Housing First-indsatsen. Dette er dog ikke ensbetydende med, at der ikke ville have været udgifter forbundet med indsatsen til de unge i målgruppen, i tilfælde af at Housing First-indsatsen ikke havde været en mulighed. Det er således projektledernes og bostøttemedarbejdernes vurdering, at mange af de unge ville være dukket op i systemet på et senere tidspunkt i deres liv, hvor deres udfordringer og behov for støtte sandsynligvis ville være blevet mere omfattende.

Samlet erfaring med indsatsen

Med Housing First for Unge er der udviklet en indsatsmodel, som giver mulighed for at opspore og få kontakt med en gruppe af unge, der ofte lever i en skjult hjemløshed som sofasovere, eller som er i risiko for hjemløshed, fx fordi de er ved at miste boligen eller befinder sig i en sårbar og skrøbelig familiesituation. Det er med indsatsen lykkedes at give de unge en specialiseret støtteindsats, ligesom man har haft succes med at hjælpe langt hovedparten i bolig. Udfordringerne med at skaffe boliger til indsatsen har dog betydet, at det ofte har taget forholdsvis lang tid, før de unge er kommet i bolig, og der er derfor et fortsat behov for at arbejde med at udvikle en bedre systematik for at skaffe boliger til indsatsen i regi af modellen. Der er i kommunerne en klar oplevelse af, at mange af de unge formentlig ikke ville være blevet opsporet så tidligt, hvis ikke indsatsen havde været til stede, og de ville næppe have fået en så specialiseret indsats, som det har

været muligt gennem Housing First for Unge. På den måde giver indsatsmodellen mulighed for at tilbyde unge i hjemløshed og i risiko for hjemløshed en specialiseret indsats, som de ellers ikke ville have fået.

1 Indledning

I denne rapport præsenteres resultater og erfaringer fra modningsprojektet Housing First for Unge, som er gennemført af Socialstyrelsen i et samarbejde med fire kommuner. Disse kommuner har i en projektperiode fra efteråret 2020 og frem til afslutningen af 2021 arbejdet med at udvikle og omlægge deres indsats for unge i hjemløshed og unge i risiko for hjemløshed ud fra indsatsmodellen for Housing First for Unge, der har udgjort udgangspunktet for projektet.

Projektet udgør modningsinitiativet i et screenings- og modningsprojekt, hvor der forud for denne del af projektet er udført en screeningsdel, der har mundet ud i Socialstyrelsens vidensnotat om Housing First for Unge (2019), ligesom der er udviklet en opsporingssguide, der danner udgangspunkt for opsporingsdelen i modningsinitiativet.

1.1 Baggrund for udviklingen af indsatsmodellen

Udviklingen og implementeringen af Housing First-tilgangen i Danmark startede med Hjemløsestrategien (2009-2013), der blev fulgt op af et Implementerings- og forankringsprojekt (2014-2016). Sideløbende blev også iværksat "En styrket sammenhængende og helhedsorienteret indsats til unge med særlig fokus på forebyggelse og tidlig indsats" (kaldet Ungeprojektet), der forløb fra 2014 til 2017, og som var det første indsatsprogram, hvor Housing First-tilgangen blev afprøvet særskilt til unge. I projektet "Afprøvning af midlertidige overgangsboliger med ICM-bostøtte til unge i hjemløshed" (2016-2018) blev der afprøvet en indsats med hurtig stabilisering af boligsituationen som grundlag for at udvikle en støtterelation. Disse projekter viste generelt, at Housing First-tilgangen med brug af de specialiserede indsatsmetoder CTI eller ICM er en velegnet tilgang til at hjælpe unge ud af hjemløshed. Samtidig afdækkede de tidligere indsatsprogrammer også elementer, hvor der var potentiale for at styrke indsatsen.

Hjemløshed blandt unge bærer i høj grad præg af skjult hjemløshed, idet mange af de unge er sofasovere, der overnatter rundt omkring hos venner og bekendte. De unges situation er ofte præget af ustabilitet og flygtighed, der gør det vanskeligt for kommunerne at opspore og komme i kontakt med de unge. Når først de unge kommer i kontakt med kommunen, er deres situation ofte væsentligt forværret og deres sociale netværk slidt ned. En tidlig opsporing er således afgørende for, at indsatsen kan iværksættes, før de unge er kommet ud i en svær social marginalisering. Mange af de unge har dog tidligere været i kontakt med det kommunale system. En betydelig del af de unge i hjemløshed og risiko for hjemløshed har været anbragt, og særligt nogle af de mest udsatte unge tabes i overgangen fra børne- og ungeområdet til voksenområdet. Der også en del af de unge, der i løbet af ungdomsårene har udviklet psykiske lidelser eller misbrugsproblemer, og nogle af dem har allerede været i kontakt med behandlingssystemet. Mange er tidligt faldet ud af skolesystemet, mens andre fortsat går på en ungdomsuddannelse. I forhold til tidlig opsporing er det derfor vigtigt, at der er et samarbejde, der inddrager de mange forskellige aktører, som kan være i kontakt med de unge, og at disse aktører er opmærksomme på de unges risikomarkører og deres familie- og boligsituation.

For mange af de unge er familiebaggrunden præget af omsorgssvigt, svære konflikter med forældre eller et decideret sammenbrud i familierelationerne. En del har været udsat for fysiske og psykiske overgreb og for nogles vedkommende seksuelt misbrug. Samtidig er hjemløsheden i sig selv ofte traumatiserende for de unge.

I modningsprojektet Housing First for Unge er der udviklet og inkorporeret nye elementer i indsatsmodellen med henblik på at kunne imødekomme de særlige udfordringer og problematikker, der kendetegner målgruppen af unge i hjemløshed og unge i risiko for hjemløshed. I tillæg til brugen af CTI- og ICM-metoderne og samarbejdsmodellen er der i indsatsmodellen lagt særlig vægt på at udvikle nye indsatslementer i form af et fokus på tidlig opsporing, et familie- og netværksorienteret fokus gennem familie- og netværksmægling samt inddragelse af en traumeinformeret tilgang i indsatsen. Der har i projektet også indgået et særligt fokus på udviklingen af boligløsninger til de unge og på at skabe en bedre systematik i kommunerne i forhold til at skaffe boliger, fx ved at kommunerne indgår i samarbejde med boligorganisationer og øvrige lokale aktører om at tilvejebringe boliger til indsatsen. Der er også et styrket fokus på at skabe sammenhæng og helhed i indsatsen gennem brugen af en samlet helhedsorienteret plan for den unge. Endelig har der indgået to yderligere indsatslementer i form af inddragelse af civilsamfundets tilbud og aktiviteter og inddragelse af og samarbejde med lokalpsykiatrien for de unge, der har behov for en psykiatrisk behandlingsindsats.

1.2 Evalueringens formål og fokus

Formålet med evalueringen er at afdække, hvorvidt det med modningsprojektet er lykkedes at udvikle og implementere den samlede indsatsmodel for Housing First for Unge i de fire kommuner, der har deltaget i projektet, samt at rapportere resultaterne og høste de erfaringer, der er gjort med udviklingen af modellens forskellige indsatslementer. Der indgår også en analyse af indsatsens økonomiske aspekter ved etablering og drift af indsatsen i kommunerne. Da der allerede foreligger en omfattende dokumentation for virkningen af CTI- og ICM-metoden og om brugen af samarbejdsmodellen, har fokus i evalueringen særligt været på at bidrage med viden om de nye indsatslementer og viden om, hvordan der organisatorisk skabes de rette forudsætninger i kommunerne for at implementere de nye elementer i den samlede indsatsmodel. Evalueringsrapporten sætter i den forbindelse fokus på den generelle læring om projektets indsatsmodel og dens indsatslementer og udgør således ikke en evaluering af den enkelte kommunes indsats. De fire kommuner er anonymiseret i afrapporteringen for at kunne gå så tæt på erfaringerne som muligt, herunder også de udfordringer kommunerne er stødt på undervejs.

1.3 Rapportens opbygning

Rapporten er bygget op om fem hovedafsnit. I kapitel 2 gennemgås evalueringens metode og datagrundlag. I kapitel 3 gennemgås den indsatsmodel, der er udviklet og modnet gennem projektet, og hvor vi nærmere beskriver både nye og gamle elementer i Housing First for Unge-modellen. I kapitel 4 tegner vi et billede af de unge, der har deltaget i indsatsen, idet vi opgør antallet af unge, der har deltaget i et indsatsforløb i de fire kommuner, og tegner en demografisk profil af de unge. I kapitel 5 afdækker vi resultater

og erfaringer fra modningen af indsatsen i de fire kommuner. Dette kapitel er struktureret omkring modellens indsatsselementer, hvor vi for hvert enkelt indsatsselement ser på læringen og de erfaringer, der er høstet om det pågældende indsatsselement i løbet af projektperioden. Kapitel 6 udgør evalueringens økonomiske analyse, hvor vi foretager en analyse af udgifterne til etablering og drift af indsatsen, herunder også af de gennemsnitlige udgifter pr. måned, indsatsen har været i drift.

2 Metode og data

I dette afsnit gennemgås evalueringens metode- og datagrundlag. Evalueringen er baseret på forskellige datakilder. I løbet af projektperioden er der indsamlet kvantitative data i form af registreringer af de unge, der har indgået i forløb, og data om, hvorvidt de forskellige elementer i indsatsmodellen er bragt i spil i indsatsforløbene for de unge. Der er i løbet af projektperioden også foretaget kvalitative interview med projektmedarbejdere og øvrige relevante aktører i kommunerne samt med nogle af de unge, der har deltaget i indsatsen. Der er også indsamlet data om indsatsens fidelitet, hvor projektledere og bostøttemedarbejdere tre gange i løbet af projektperioden har vurderet en række fidelitetsmål for de enkelte indsatslementer. Endelig er der indsamlet økonomiske oplysninger fra kommunerne om udgifterne til indsatsen, herunder med en opdeling på etablerings- og driftsomkostninger. I det følgende gennemgår vi de forskellige datakilder.

2.1 Kvantitative registreringer om de unge og indsatsforløbene

Der er undervejs gennem projektperioden foretaget en indberetning af oplysninger vedrørende de unge, der har deltaget i indsatsen, og om deres indsatsforløb. Disse indberetninger er foretaget af bostøttemedarbejderne i de fire kommuner. Indberetningen er foregået i det generelle indberetningssystem, som Socialstyrelsen benytter i Housing First-baserede indsatser i landets kommuner, og som er baseret på Rambøll Results. Ud over demografiske oplysninger som køn og alder er der også registreret oplysninger om, hvilken kilde henvendelsen om den unge til projektet er kommet fra, og om de belysningsgrunde, der har ligget til grund for henvendelsen. Der er også registreret oplysninger om den unges hjemløsheds- og boligsituation, herunder om hvilke af projektets to delmålgrupper den unge tilhørte ved opstarten af indsatsen, nemlig henholdsvis gruppen af unge i hjemløshed og gruppen af unge i risiko for hjemløshed. Herudover er der også registreret en række oplysninger, som belyser, hvorvidt de forskellige elementer i indsatsen er kommet i spil i det konkrete indsatsforløb for den unge. Det gælder fx, om den unge har en helhedsorienteret plan og/eller en uddannelsesplan, samt om samarbejdsmodellen eller lignende benyttes i den unges indsatsforløb. Der er også spurgt til, om den unges familie- og netværksrelationer er præget af konflikt, og om familie- og netværksmægling er benyttet i indsatsforløbet, ligesom der er spurgt til, om den unge har oplevet traumer i opvæksten, og om der har været et fokus på traumer i indsatsforløbet. Oplysningerne om den unge og indsatsforløbet er indhentet dels ved opstarten af et indsatsforløb, undervejs gennem indsatsforløbet med en frekvens på cirka hver tredje måned samt ved afslutningen af indsatsforløbet for de unge, der er blevet afsluttet i indsatsen, mens der op til datatrækket for evalueringen er indhentet en sidste måling for de unge, der fortsat er i forløb. Det skal dog anføres, at der pga. den forholdsvis korte projektperiode for hovedparten af de unge kun er indberettet oplysninger få gange – for de flestes vedkommende 2-3 gange.

2.2 Kvalitative interview med medarbejdere og unge

Der er undervejs gennem projektperioden foretaget kvalitative interview med projektledere og bostøttemedarbejdere samt med øvrige relevante aktører omkring indsatsen, herunder nogle af de aktører, der indgår i aktørsamarbejdet om tidlig opsporing. Projektlederne og bostøttemedarbejderne er interviewet tre gange i løbet af projektperioden, mens der er foretaget interview med forskellige øvrige relevante nøglepersoner i to interviewrunder, henholdsvis i foråret og efteråret 2021. De øvrige interviewpersoner ud over projektledere og bostøttemedarbejdere er fx UU-vejledere, myndighedsrådgivere, medarbejdere fra beskæftigelsesområdet og/eller kommunens boligformidling afhængigt af, hvem man i den enkelte kommune har vurderet, at det var mest relevant at foretage et interview med. Formålet med interviewene har særligt været at indsamle dybdegående kvalitative erfaringer med, beskrivelser af og læring om modellens forskellige indsatslementer, og der er i interviewene derfor spurgt til en række forhold omkring implementeringen og udførelsen af indsatsen.

Der er desuden foretaget kvalitative interview med nogle af de unge, der har deltaget i indsatsen. I alt er der interviewet otte unge, og der er interviewet unge i alle de fire kommuner. I interviewene med de unge har vi primært lagt vægt på deres oplevelse af det støtteforløb, de har deltaget i, og processen med at komme i bolig. Vi har spurgt til, hvad de unge selv oplever at have fået ud af at deltage i indsatsen, og til deres oplevelse af den hjælp og støtte, de har fået undervejs. Vi har også spurgt ind til, om de har en plan, og om de oplever at have været med til at udarbejde mål for indsatsen sammen med bostøttemedarbejderne, samt om, hvordan de oplever inddragelsen og sammenhængen i indsatsen, herunder om de har deltaget i netværksmøder i forløbet, og hvad de synes om disse. Kun i det omfang de unge selv har åbnet op for det, har vi også spurgt til deres udfordringer som fx psykiske lidelser og misbrugsproblemer samt deres familieforhold. Der har således i interviewsituationen været lagt vægt på at etablere et trygt rum for, at de unge har kunnet fortælle om deres oplevelse af indsatsen samt de relevante forhold om deres aktuelle situation.

2.3 Selvvurderede fidelitetsmål

Tre gange i projektperioden er projektmedarbejderne i kommunerne blevet bedt om at foretage en selvvurdering af indsatsens fidelitet. Med fidelitet menes, hvorvidt indsatsen udføres, som den er tiltænkt ud fra indsatsmodellen. Fideliteten er blevet målt på 16 forskellige fidelitetsmål, der knytter sig til de forskellige indsatslementer, som indgår i modellen. De enkelte fidelitetsmål gennemgås i rapportens kapitel 5 i forbindelse med resultaterne og erfaringerne med de enkelte indsatslementer. Fideliteten er målt på en firepunktsskala, hvor der til hvert spørgsmål har kunnet svares: i høj grad (4), i nogen grad (3), i begrænset grad (2) eller slet ikke (1). Scoren 4 er således udtryk for den højeste grad af selvvurderet fidelitet, mens scoren 1 er den laveste grad af selvvurderet fidelitet. I rapportens opgørelser af fideliteten benytter vi resultaterne fra den seneste fidelitetsmåling i efteråret 2021, da det er den seneste fidelitetsmåling, der afspejler, i hvor høj grad det er lykkedes at implementere de forskellige indsatslementer i løbet af den samlede projektperiode.

2.4 Oplysninger om indsatsens økonomiske aspekter

Som led i evalueringen er der gennemført en analyse af de økonomiske aspekter af indsatsen. Denne analyse har karakter af en omkostningsvurdering på niveau 3, jf. Socialstyrelsens retningslinjer for økonomiske analyser af sociale indsatser. Der gennemføres en omkostningsvurdering, da der er tale om et modningsprojekt, og da omkostningerne forbundet med omlægningen ikke direkte kan tilskrives de enkelte forløb. Der er således ikke tale om en analyse af en specifik indsatsmetode (som fx CTI- eller ICM-indsatsen), men en omkostningsvurdering af den samlede omlægning til Housing First for Unge.

Til at indhente økonomiske oplysninger fra kommunerne er anvendt en udgiftsskabelon, som er blevet udviklet og tilpasset sammen med kommunerne dels ved udsendelse af ark til kommunerne og dels på to valideringsworkshops, der er afholdt med de fire kommuner. De to valideringsworkshops er desuden blevet anvendt til at validere kommunernes udgifter på tværs med henblik på at sikre en ensartet tilgang til opgørelserne i de fire kommuner.

Kommunerne har i projektperioden indsamlet data om udgifter forbundet med omlægningen til Housing First for Unge, herunder både etablerings- og driftsudgifter. Da projektperioden løber til og med december 2021, er kommunerne ved indrapporteringen af udgiftsdata, der foregik ultimo september 2021, blevet bedt om at medregne de forventede udgifter for det sidste kvartal i projektperioden.

Etableringsudgifterne omfatter alle de udgifter, som kommunen har afholdt i forbindelse med etablering af omlægningen til Housing First for Unge-indsatsen. Der er hermed tale om engangsudgifter, der er afholdt i forbindelse med etableringen. Etableringsudgifterne inkluderer lønudgifter, udgifter til etablering af fysiske rammer og eventuelle andre udgifter forbundet med indsatsens etablering, fx til kompetenceudvikling.

Driftsudgifterne omfatter udgifter til den løbende drift af omlægningen. Driftsudgifterne inkluderer lønudgifter til medarbejderne, som er involveret i omlægningen, udgifter til uddannelse og opkvalificering af personale, aktiviteter og materialer og andre udgifter til driften af omlægningen. Kommunerne har angivet datoen for opstart af driften i udgiftsarket, og herudfra er varigheden af driftsperioden beregnet.

2.5 Anonymisering af kommunerne

De fire kommuner er generelt anonymiseret i rapporten, hvor de optræder som henholdsvis kommune A, B, C og D. Det skyldes først og fremmest hensynet til at sikre en tilstrækkelig anonymisering af de medarbejdere og unge, der har deltaget i de kvalitative interview. Anonymiseringen er vigtig i forhold til at sikre, at interviewene kommer omkring både styrker og svagheder i implementeringen af indsatsmodellen, herunder også de udfordringer, der har været i den enkelte kommune. Med anonymiseringen understreges det samtidig, at evalueringen ikke har primært fokus på at evaluere indsatsen i den enkelte kommune men på at afdække den samlede læring om modningen af indsatsmodellen og dens forskellige indsatslementer på tværs af de fire kommuner.

3 Indsatsmodellen

I dette kapitel beskriver vi indsatsmodellen for Housing First for Unge og de indsatsselementer, som indsatsmodellen er bygget op omkring. Vi beskriver indsatsselementerne, som de har været tiltænkt i udgangspunktet for modningsprojektet. I kapitlet inddrager vi også forskningsmæssig baggrundsviden om de forskellige elementer i modellen.

3.1 Den samlede indsatsmodel

Indsatsmodellen for Housing First for Unge tager udgangspunkt i erfaringerne fra de tidligere afprøvninger af Housing First til unge i hjemløshed og risiko for hjemløshed, der generelt viste, at Housing First med de tilhørende støttemetoder ICM og CTI er en virksom indsats, der giver en god chance for at kunne bringe de unge ud af hjemløsheden. På baggrund af behovet for at videreudvikle Housing First-modellen og målrette den i forhold til de særlige støtte- og indsatsbehov blandt unge igangsatte Socialstyrelsen et screeningsprojekt. På baggrund heraf blev der udarbejdet et vidensnotat (Socialstyrelsen, 2019), der gennemgik både dansk og international forskning om unge i hjemløshed eller i risiko for hjemløshed samt viden om udvalgte, virksomme indsatser til målgruppen. Med udgangspunkt i screeningsprojektet og vidensnotatet udviklede Socialstyrelsen den indsatsmodel for Housing First for Unge med en række nye indsatsselementer, der har dannet udgangspunkt for modningsprojektet i de fire kommuner. Den samlede indsatsmodel består af følgende indsatsselementer:

- Tidlig opsporing
- Helhedsorienteret plan og sammenhæng i indsatsforløb
- Systematisk tilgang til at skaffe boliger
- Social støtte
- Traumeinformeret fokus
- Familie- og netværksmægling
- Inddragelse af civilsamfundets tilbud og aktiviteter
- Samarbejde med lokalpsykiatrien.

I de følgende afsnit beskriver vi de enkelte indsatsselementer mere detaljeret og inddrager også elementer af den forskningslitteratur, der understøtter de forskellige elementer. Inden da vil vi først beskrive det grundlæggende fundament, som indsatsen er baseret på, der ud over selve Housing First-tilgangen også indeholder et særligt "ungesyn" (synet på den enkelte unge) samt en helhedsorienteret og tværsektoriel tilgang til sociale indsatser.

Ungesynet i Housing First for Unge er baseret på en forståelse af, at den enkelte unge først og fremmest er et ungt menneske, som befinder sig midt i et ungeliv, og som derfor ikke skal mødes som hjemløs, udsat, psykisk syg, misbruger mv. Dette ungesyn er helt afgørende for, at de unge kan se sig selv i indsatsen, og at de ønsker at tage imod tilbuddet om støtte. Dette ungesyn kan ses som en særlig ungevariant af det borgercentrerede fokus, der er et af grundprincipperne i Housing First-tilgangen. I forlængelse

heraf er det også et væsentligt element i indsatsen, at de unge anerkendes som aktører og eksperter i deres eget liv og derfor inddrages aktivt i den indsats og i det støtteforløb, de tilbydes. Housing First for Unge bygger således på en helhedsorienteret tilgang, hvor indsatserne tilpasses den enkelte unge og med et særligt blik for, hvad det indebærer at være ung.

Det er også en forudsætning i indsatsmodellen, at der arbejdes på tværs af sektorer og fagligheder. Risikoen for hjemløshed og udsathed forstærkes generelt i de kritiske overgange, der bl.a. knytter sig til snitflader mellem og overgangen på tværs af sektorer, herunder overgangen fra børne/unge- til voksenområdet. Det er derfor centralt, at indsatsen funderes i stærke organisatoriske samarbejder på tværs af sektorer, aktører og forskellige fagligheder, herunder også på tværs af socialområdet, beskæftigelsesområdet, skole, behandlingstilbud og civilsamfundet samt med inddragelse af de væsentlige aktører på boligområdet i den enkelte kommune.

3.2 Tidlig opsporing

Indsatsselementet om tidlig opsporing tager udgangspunkt i, at mange unge i hjemløshed lever i en skjult hjemløshed som sofasovere og ofte først sent kommer i kontakt med de kommunale indsatsere. Der kan også være unge, som har haft en mangeårig kontakt med kommunen i forbindelse med en anbringelse eller øvrige foranstaltninger for børn i udsatte familier, men hvor disse unge tabes i de kritiske overgange, der kan opstå i ungdomsårene, fx i overgangen mellem en anbringelse og det tidlige voksenliv, eller når familierelationerne i en udsat familie bryder sammen. Før de unge kommer ud i hjemløshed, har de ofte befundet sig i en risikosituation, og den tidlige opsporing handler derfor også om at opspore de unge, mens de stadig befinder sig i risiko for hjemløshed, hvor en tidlig forebyggelse kan sættes ind.

Tidlig opsporing og forebyggelse af hjemløshed kræver generelt en forståelse af de faktorer, som fører til, at unge havner i hjemløshed. Opsporing og identifikation af personer i risiko for eller i hjemløshed kan imidlertid være en vanskelig opgave, og forskningen peger også på, at man ikke kan forudsige og forebygge hjemløshed ved blot at kende risikofaktorerne (Gaetz & Dej, 2017; Shinn, Baumohl & Hopper, 2001). Erfaringer fra udlandet med koordination og deling af information mellem forskellige sociale aktører har dog vist sig at være en farbar måde at indkredse unge i særlig risiko for hjemløshed på og fx forebygge, at de unge må opsøge herberger (Durham & Johnson, 2014; Gaetz & Dej, 2017). Anden forebyggelsesforskning tyder på, at risikovurderingsredskaber kan hjælpe med at forudsige, hvilke borgere der er i risiko for at opleve hjemløshed, hvorved der kan ydes øget støtte (Distasio, McCullough, Havens, & St. Aubin, 2014). Forskningslitteraturen peger også på, at forebyggende interventioner, der målrettes hjemløshedstriggere, såsom udsættelser og familiekonflikter, kan være effektive, og særligt hvis der samtidig er et støttesystem, som kan gøre opmærksom på de tilgængelige tilbud (Busch-Geertsema & Fitzpatrick, 2008).

Tidligere danske evalueringer har vist, at det er vanskeligt for kommunerne at etablere kontakt til unge i hjemløshed og skabe rammer for, at de unge kan blive udredt og dermed modtage den rette støtte (Benjaminsen et al., 2018; Benjaminsen, Vistisen, & Christensen,

2019; Frederiksberg Kommune, 2017; Rambøll Management Consulting & VIVE, 2018). En tidlig opsporing og kontaktskabelse må derfor inddrage de aktører, som har kontakten med de unge tidligere i deres forløb og på forskellige områder i deres liv, som fx jobcenteret og UU-vejledningen. På den måde nødvendiggør en tidlig opsporingsindsats en inddragelse af de øvrige aktører, der har kontakten med de unge i det almene velfærdssystem. Helt centralt i indsats-elementet om tidlig opsporing er derfor etableringen af et aktørnetværk på tværs af både kommunale og ikke-kommunale aktører, som fx jobcentret, UU-vejledningen, skoler og uddannelse, misbrugsområdet og civilsamfundets aktører.

For at styrke arbejdet med at opspore og forebygge hjemløshed og understøtte udviklingen af et aktørsamarbejde om tidlig opsporing i kommunerne har Socialstyrelsen sammen med Rambøll Management udviklet en opsporingsguide, der kan bidrage til "systematik, ensartethed og fælles sprog" på tværs af aktører. Redskabet er målrettet fagpersoner som UU-vejledere, jobcentermedarbejdere og andre aktører, som har daglige snitflader med de unge, og som kan bruge redskabet til at identificere og kvalificere bekymringer for de unge og anvise konkrete handlinger i kommunen, således at den unge kan få den rette hjælp i tide (Socialstyrelsen, 2019, s. 37).

3.3 Helhedsorienteret plan og sammenhæng i indsatsforløb

Der er i indsatsmodellen et særligt fokus på at sikre helhed og sammenhæng i indsatsen for den unge, herunder et fokus på en systematisk brug af helhedsorienterede uddannelses- og handleplaner. Et indsats-element i modellen handler således om at sikre, at disse planer systematisk udarbejdes for de unge og derved understøtter og skaber en sammenhængende og koordineret indsats. Det handler i høj grad om at sikre det fornødne tværsektorielle samarbejde i indsatsen for de unge, fx samspillet mellem den sociale indsats og beskæftigelsesindsatsen samt inddragelsen af behandlingsmæssige indsatser i psykiatrien, misbrugsbehandlingen osv. Som led i arbejdet med at skabe bedre sammenhæng i indsatsen har der også været lagt op til, at kommunerne med fordel kunne benytte samarbejdsmodellen "Vejen til uddannelse og beskæftigelse" eller en lignende koordinationsmodel som ramme for det tværfaglige arbejde. Samarbejdsmodellen er generelt målrettet udsatte unge med behov for støtte i overgangen til voksenlivet og har været anvendt på både efterværns- og hjemløshedsområdet i en årrække. Et centralt element i samarbejdsmodellen er brugen af regelmæssige netværksmøder med deltagelse af både den unge og de relevante medarbejdere i indsatsen omkring den unge, og hvor en central forudsætning er, at møderne tager udgangspunkt i, hvilke medarbejdere, støttepersoner m.v. den unge selv oplever som vigtige at have med.

3.4 Systematisk tilgang til at skaffe boliger

Et centralt indsats-element i Housing First for Unge er at styrke kommunernes tilgang til at etablere boligløsninger til de unge. Erfaringerne fra de tidligere indsatsprogrammer på hjemløshedsområdet – både på unge- og voksenområdet – viser, at udfordringerne med at skaffe boliger til indsatsen ofte er en stor hæmsko for implementeringen af Housing First-indsatsen. Evalueringer på området har dog også peget på, at der er systematiske greb, som en kommune kan benytte for at skaffe boliger. Det gælder særligt benyttelsen

af kommunal boliganvisning til almene familieboliger og almene ungdomsboliger til unge i hjemløshed. Et tæt samarbejde mellem kommunen og de almene boligorganisationer er generelt en væsentlig forudsætning for at tilvejebringe boliger, fx ved at kommunen indgår en samarbejdsaftale med boligorganisationerne om at stille boliger til rådighed for indsatsen. Fx kan aftaler med boligorganisationerne øge antallet af små, billige boliger, herunder ungdomsboliger, der kan benyttes i indsatsen. Som led i dette indsatsselement er der også fokus på, hvilke boligtyper der fungerer bedst til forskellige dele af målgruppen, herunder i forhold til kompleksiteten af de unges støttebehov. Der kan fx være forskel på, hvilke dele af målgruppen der kan bo i en startbolig, en almen ungdomsbolig, en almen familiebolig eller en privat lejebolig, og på, hvem der har behov for egentlige botilbud (§ 107- eller § 108-tilbud efter serviceloven). Tilvejebringelsen af boligløsninger, der passer til de unges bolig- og støttebehov er således et centralt element i Housing First for Unge-modellen.

3.5 Social støtte

Den sociale støtte i tidligere indsatsprogrammer for unge i hjemløshed har været baseret på CTI- og ICM-metoderne, og i Housing First for Unge-modellen indgår støttemetoderne CTI og ICM fortsat som centrale elementer i støtten. Der er dog samtidig fokus på behovet for at videreudvikle støtteindsatsen. Det gælder dels ved at afsøge mulighederne for at modne støtteindsatser med et forebyggende sigte, herunder også støttemetoder til de unge i risiko for hjemløshed. Det kan være i form af CTI-metoden, hvor der er fokus på at få erfaringer med brugen af CTI-metoden til unge i risikogruppen, men det kan også være i form af øvrige tilpasninger af støtteindsatsen til forskellige dele af målgruppen. Ud over udviklingen af støttemetoderne introduceres i Housing First for Unge-modellen også de nye indsatslementer – det traumeinformerede fokus og familie- og netværksmægling, der også indgår i en faglig udvikling af støtteindsatsen. Da disse to elementer er nye i indsatsmodellen, behandler vi dem i evalueringen som selvstændige indsatslementer, som også beskrives i de to efterfølgende afsnit.

3.6 Traumeinformeret fokus

Ifølge forskningslitteraturen handler en traumeinformeret indsats ikke nødvendigvis om at behandle individets traume. Det handler snarere om, at organisationen indrettes og er opmærksom på, hvordan personalets adfærd og omgivelserne kan være med til at mindske eller forstærke individets oplevelse af traumer. En traumeinformeret tilgang er således ikke en "traumespecifik intervention", der målrettes specifikke traumetyper og har et behandlingsmæssigt sigte (Bak, Hvidhjelm & Berring, 2017, s. 35). Tilgangen anerkender desuden, at traumer både kan være individuelle (fx fra barndommen), historiske (fx kolonial undertrykkelse) eller gruppespecifikke (fx minoritetsoplevelser). I relation til socialt arbejde nævnes i litteraturen en række bærende principper for en traumeinformeret indsats (Levenson, 2017): sikkerhed, tillid, valg, samarbejde og empowerment. Disse principper bør være styrende for den fagprofessionelle tilgang, ligesom tilgangen bør være "kulturelt relevant" og tage højde for både racemæssige, økonomiske og kønsmæssige forhold (Levenson, 2017, s. 111).

Ifølge Socialstyrelsens vidensnotat (2019) har tidligere forskning fundet, at en traumeinformeret indsats udgør en virksom indsats til målgruppen af unge i hjemløshed (Hopper, Bassuk, & Olivet, 2010). I en Housing First for Unge-kontekst betyder et traumeinformeret fokus, at de fagprofessionelle omkring de unge har forståelse for traumers indgribende effekt på de unges følelser, tanker og adfærd. I indsatsmodellen for Housing First for Unge har indsatsselementet omkring en traumeinformeret tilgang haft et specifikt fagligt fokus, hvor mentaliseringsbegrebet har stået i centrum. Mentalisering indebærer i den forbindelse at "forstå egen og andres adfærd ud fra mentale tilstande."¹ I forhold til et traumeinformeret fokus handler mentalisering om at forstå, hvordan de unges handlinger og adfærd kan have rod i de traumer, de har med sig fra barndommen, opvæksten og familien. Det er således vigtigt, at støtte medarbejderne bliver i stand til at forstå de unges handlinger og adfærd, og at de støtter de unge i en mentalisering i forhold til at forstå deres egne handlinger og adfærd, og hvordan dette er påvirket af de traumer og erfaringer, de har med sig fra opvæksten. Samtidig handler det traumeinformerede fokus om at have en sensitivitet i forhold til, hvornår der er basis for at forholde sig til og arbejde med de underliggende traumer, og hvornår man skal undgå at gå ned i traumerne pga. risikoen for retraumatisering.

3.7 Familie- og netværksmægling

Familiemægling og inddragelse af familie og netværk er i forskningslitteraturen beskrevet som en vigtig indsatskomponent til at bekæmpe hjemløshed blandt unge (Schwan et al., 2018; Socialstyrelsen, 2019). Dette skyldes, at indsatsen direkte målrettes en af de største årsager til unges hjemløshed, nemlig sammenbrud af familierelationer (Dore, 2011, s. 11). Familiemægling og familieforsoning fremhæves hermed som en virksom, forebyggende indsats mod hjemløshed, og i både Canada og Storbritannien har man i en årrække beskæftiget sig med indsatsen som forebyggende foranstaltning (Dore, 2011; Schwan et al., 2018; Winland, Gaetz, & Patton, 2011). I Danmark kendes familiemægling primært fra det familieretlige system eksempelvis i forbindelse med konfliktfyldte skilsmisser, og som Socialstyrelsens vidensnotat (2019) fremhæver, findes der endnu ingen dansk forskning om familiemægling i relation til hjemløshed. Dog har man på hjemløseområdet afprøvet netværksrådslagning med voksne på § 110-botilbud (SUS & KFUM, 2006), ligesom netværksrådslagning er afprøvet og evalueret i Kriminalforsorgens fængsler og udslusningstilbud (Socialt Udviklingscenter SUS, 2017). I indsatsmodellen for Housing First for Unge indgår familie- og netværksmægling som et nyt indsatsselement. Familie- og netværksmægling har fokus på (gen)etablering af kontakt til forældre og andre nære relationer ved, at der som en del af støtteindsatsen arbejdes med at mediere i de konflikter og problematikker, som ligger bag de beskadigede eller sammenbrudte relationer.

3.8 Inddragelse af civilsamfundets tilbud og aktiviteter

Indsatsselementet om inddragelse af civilsamfundets tilbud og aktiviteter har til formål at understøtte, at indsatsen også har en sammenhæng til civilsamfundet. Det gælder både

¹ <https://www.centerformentalisering.dk/hvad-er-mentalisering/>

helt konkret i forhold til inddragelsen af tilbud i civilsamfundet i selve støttearbejdet, hvilket fx kunne gælde forskellige rådgivningstilbud, og det gælder også en brug af civilsamfundets øvrige tilbud, som fx tilbud i lokalsamfundet, der kan være med til at understøtte de unges reintegration i samfundet. Civilsamfundets tilbud og aktiviteter kan således give adgang til at deltage i meningsfulde aktiviteter i hverdagen og til at indgå i aktiviteter, hvor de unge kan møde andre unge, og som derved kan have et netværkskabende sigte.

3.9 Samarbejde med lokalpsykiatrien

Det sidste indsatsselement i modellen er samarbejde med og inddragelse af lokalpsykiatrien (børne- og ungepsykiatrien for unge under 18 år) i indsatsen for de unge, som har brug for udredning og behandling fra psykiatrien. Dette indsatsselement tager udgangspunkt i, at en stor del af unge i hjemløshed og unge i risiko for hjemløshed har psykiske lidelser og sårbarheder, der generelt udgør en stor risikofaktor for hjemløshed. Det kan være kognitive tilstande som fx ADHD og autisme. Samtidig er det ofte i ungdomsårene, at forskellige former for psykiske lidelser bryder ud og kan være stærkt medvirkende til, at de unge mister grebet om tilværelsen og kommer ud i hjemløshed. En del af de unge i hjemløshed med tegn på psykiske lidelser har endnu ikke fået foretaget en udredning i psykiatrien, og deres ustabile situation, herunder hjemløsheden i sig selv, vil ofte være en barriere både i forhold til at blive udredt og for at kunne følge et behandlingsforløb. Et samarbejde mellem den sociale støtteindsats i kommunen og den regionale behandlingspsykiatri, herunder lokalpsykiatrien, kan være med til at understøtte, at de unge kan blive udredt og få den psykiatriske behandling, som de har behov for.

4 De unge og de igangsatte forløb

I dette kapitel gives et overblik over de unge i indsatsen og de igangsatte forløb. Opgørelserne er baseret på de kvantitative indberetninger, som er foretaget af medarbejderne i de fire kommuner. Desuden inddrages de kvalitative interview til at beskrive mønstrene i opgørelserne.

4.1 Antal unge i indsatsen

I alt 113 unge er registreret med et forløb i regi af projektet. Tabel 4.1 viser de igangsatte indsatsforløb fordelt på de fire kommuner. Som beskrevet i rapportens metodekapitel (kapitel 2) er kommunerne anonymiseret i opgørelserne og fremgår således som henholdsvis kommune A, B, C og D. De i alt 113 unge fordeler sig med 22 unge i kommune A, 29 unge i kommune B, 25 unge i kommune C og 37 unge i kommune D.

Tabel 4.1 Igangsatte forløb fordelt på kommuner. Procent og antal.

Kommune	Igangsatte forløb
Kommune A	20 (22)
Kommune B	26 (29)
Kommune C	22 (25)
Kommune D	33 (37)
I alt	100 (113)

Anm.: I tabellen er opgjort antallet af unge med et igangsat forløb fordelt på de fire kommuner. Antallet af unge er angivet i parentes bag procenttallet.

Kilde: Indberetninger fra kommunerne.

Ud over de unge, der er medregnet i opgørelsen, er der i flere af kommunerne unge, som projektmedarbejderne har modtaget en bekymringshenvendelse på fra øvrige aktører i kommunen, men hvor der ikke er blevet igangsat et støtteforløb i regi af projektet. Det kan fx være, fordi den unge ikke selv har ønsket at indgå i et forløb, eller det ikke er lykket for bostøttemedarbejderne at etablere en kontakt til den unge efter henvisningen, ligesom der også er tilfælde, hvor der udelukkende er foregået en rådgivning til de øvrige aktører om, hvordan den unges problematik kunne håndteres. De unge, der er medregnet i tabel 4.1, er således de tilfælde, hvor der har været et støtteforløb. Den nærmere karakter af støtteforløbene, herunder fordelingen af CTI-forløb, ICM-forløb, forebyggende forløb m.v., gennemgås i afsnit 5.5 om indsatsselementet social støtte.

4.2 Aldersfordeling

Projektet har haft fokus både på aldersgruppen af unge under 18 år (14-17-årige) og unge voksne mellem 18 og 24 år. I forhold til de tidligere programmer for unge i hjemløshed har projektet udvidet målgruppen til også at omfatte den yngste gruppe af unge mellem 14 og 17 år. Tabel 4.2 viser aldersfordelingen blandt de 113 unge, som er registreret med et forløb. Langt hovedparten af de unge i indsatsen er mellem 18 og 24 år. På tværs af de fire kommuner er 44 % mellem 18 og 20 år, mens 43 % er mellem 21 og 24 år. En mindre gruppe

på 12 % er mellem 14 og 17 år. Hovedparten af de unge under 18 år, der deltager i indsatsen, er indskrevet i kommune C, hvor indsatsen har et særligt fokus på unge i risiko for hjemløshed i forbindelse med overgangen fra en anbringelse til egen bolig, og hvor en del af de unge i indsatsen i denne kommune er anbragte unge under 18 år. I de øvrige kommuner er der kun få unge under 18 år i indsatsen, og langt hovedparten af de unge i indsatsen i disse kommuner er således unge mellem 18 og 24 år.

Tabel 4.2 Aldersfordelingen blandt de unge i indsatsen. Procent og antal.

Aldersgruppe	Kommune A	Kommune B	Kommune C	Kommune D	De fire kommuner i alt
14-17 år	14 (3)	3 (1)	36 (9)	3 (1)	12 (14)
18-20 år	55 (12)	59 (17)	36 (9)	32 (12)	44 (50)
21-24 år	32 (7)	38 (11)	28 (7)	65 (24)	43 (49)
I alt	100 (23)	100 (29)	100 (25)	100 (37)	100 (113)

Anm.: Tabellen angiver procentandelen i hver aldersgruppe for de 113 unge, der er registreret med et forløb i regi af projektet. Antallet af unge er angivet i parentes. Tallene er opgjort særskilt for hver enkelt kommune og samlet for de fire kommuner under ét.

Kilde: Indberetninger fra kommunerne.

4.3 Kønsfordeling

Tabel 4.3 viser kønsfordelingen blandt de unge. 59 % af de unge i indsatsen er mænd, mens 41 % er kvinder. Kønsfordelingen er nogenlunde ensartet på tværs af kommunerne med undtagelse af kommune B, hvor der er cirka lige mange mænd og kvinder blandt de unge i indsatsen.

Tabel 4.3 Kønsfordelingen blandt de unge i indsatsen. Procent og antal.

Køn	Kommune A	Kommune B	Kommune C	Kommune D	De fire kommuner i alt
Mænd	68 (15)	48 (14)	60 (15)	62 (23)	59 (67)
Kvinder	32 (7)	52 (15)	40 (10)	38 (14)	41 (46)
I alt	100 (22)	100 (29)	100 (25)	100 (37)	100 (113)

Anm.: Tabellen angiver procentandelen i hver aldersgruppe for de 113 unge, der er registreret med en indsats i regi af projektet i dokumentationssystemet. Antallet af unge er angivet i parentes. Tallene er opgjort særskilt for hver enkelt kommune samt samlet for de fire kommuner under ét.

Kilde: Indberetninger fra kommunerne.

Sammenligner vi kønsfordelingen blandt de unge i indsatsen med kønsfordelingen blandt unge i hjemløshed, der er registreret i de nationale kortlægninger af hjemløshed, viser det sig, at der er en højere andel af kvinder blandt de unge i projektet end blandt de unge, der er registreret i de nationale kortlægninger, hvor der i den seneste kortlægning fra 2019 var en andel på 27 % kvinder blandt de 18-24-årige unge i hjemløshed (Benjaminen, 2019, s.34). Det skal dog nævnes, at sammenlignes kønsfordelingen i projektet mere specifikt inden for de enkelte aldersgrupper (ikke vist), er det særligt i gruppen under 18 år, at der er en højere andel af piger end drenge (med 57 % piger og 43 % drenge), mens der i aldersgruppen af 18-20-årige er 46 % kvinder og i aldersgruppen af 21-24-årige er 31 % kvinder. I den forbindelse skal det anføres, at de unge i projektet ud over unge i hjemløshed også inkluderer unge i risiko for hjemløshed, som ikke indgår i de

nationale kortlægninger. Afgrænser vi sammenligningen yderligere til gruppen af unge i hjemløshed i projektet, er billedet dog det samme, idet der blandt de 18-24-årige unge i hjemløshed i projektet er 37 % kvinder, hvilket således er 10 procentpoint flere end i den tilsvarende aldersgruppe i den nationale kortlægning. Ifølge projektmedarbejderne har det udvidede aktørsamarbejde om tidlig opsporing i projektet gjort det muligt at komme i kontakt med en gruppe af unge kvinder, der lever i skjult hjemløshed og typisk overnatter på sofaer hos familiemedlemmer, venner og bekendte. Projektmedarbejderne fortæller, at der typisk er tale om unge kvinder med psykiske lidelser og sårbarheder, som det er lykkedes at få kontakt med gennem aktørsamarbejdet og brug af opsporingsguiden. En tilsvarende gruppe af unge kvinder i hjemløshed med psykiske lidelser og sårbarheder blev identificeret i undersøgelsen *Hjemløshed blandt kvinder i Danmark* (Benjaminsen et al., 2018).

4.4 Nationalitet

I tabel 4.4 er vist fordelingen af de unges nationalitet. Denne opgørelse er af hensyn til dataanonymisering foretaget for de fire kommuner under ét. Langt hovedparten af de unge har dansk baggrund, mens en mindre gruppe har anden nationalitet end dansk. Denne gruppe udgøres primært af unge med mellemøstlig eller afrikansk baggrund samt af enkelte unge med statsborgerskab i europæiske lande. Der er også enkelte unge med grønlandsk baggrund. Sammenligner vi med de nationale kortlægninger er der en lidt lavere andel med anden nationalitet end dansk blandt de unge i projektet. Der er generelt grund til opmærksomhed på, om opsporingsarbejdet har tilstrækkeligt fokus på unge i hjemløshed med etnisk minoritetsbaggrund. Der er dog ikke umiddelbart noget i erfaringerne fra de fire kommuner, der tilsiger, at det ikke skulle have været tilfældet. Tallene kan således primært tilskrives, at særligt tre af kommunerne i projektet er mindre og mellemstore kommuner, mens det primært er i landets største byer, at vi finder en betydelig andel af unge med anden etnisk baggrund end dansk blandt de unge i hjemløshed. Det er således også i den største af de fire kommuner, at flest af de unge i indsatsen har anden nationalitet end dansk (ikke vist).

Tabel 4.4 Nationalitet blandt de unge i indsatsen. Procent og antal.

Nationalitet	De fire kommuner i alt
Dansk	88 (99)
Dansk med grønlandsk baggrund	2 (2)
Anden nationalitet end dansk eller grønlandsk	8 (10)
Ved ikke	2 (2)
I alt	100 (113)

Anm.: Tabellen angiver fordelingen på nationalitet for de 113 unge, der er registreret med et forløb i projektet. Antallet af unge er angivet i parentes. Tallene er opgjort samlet for de fire kommuner under ét.

Kilde: Indberetninger fra kommunerne.

4.5 Hjemløshed og risiko for hjemløshed

Projektet er både rettet mod unge i hjemløshed og unge i risiko for hjemløshed. Gruppen af unge i risiko for hjemløshed inkluderer unge i forskellige situationer. Nogle af disse

unge befinder sig i en umiddelbar risiko, da de allerede bor i egen bolig, men er i risiko for at miste den pga. personlige problematikker, økonomiske problemer eller lignende. Der er også unge, der bor i en ustabil situation hos familiemedlemmer, hvilket både kan være hos forældre og søskende eller lignende, og som reelt befinder sig i gråzonen mellem at være i risikogruppen og at være sofasovere. Endelig inkluderer gruppen af unge, der er opgjort i risikogruppen, også de unge i kommune C, der befinder sig på et anbringelsessted, og hvor projektet i denne kommune har haft et særligt fokus på at støtte disse unge i overgangen fra en anbringelse til egen bolig. Disse unge befinder sig ikke i en umiddelbar risiko for hjemløshed, derved at de befinder sig på anbringelsesstedet, hvor de typisk kan blive boende, indtil det lykkes at skaffe en bolig til dem. For disse unge skal risikoen for hjemløshed således forstås som en risiko knyttet til denne overgang, hvis der netop ikke tages tilstrækkeligt hånd om de unges støttebehov i overgangen. Tabel 4.5 viser fordelingen for de to grupper. 49 % af de unge i indsatsen befandt sig ved opstarten af indsatsforløbet i en hjemløshedssituation, mens 51 % tilhørte risikogruppen. I to af kommunerne (kommune A og C) er der en overvægt af unge i risikogruppen i indsatsen, mens der i kommune B og D er en overvægt af unge, der var i hjemløshed ved opstarten af deres forløb. Når langt hovedparten af de unge i indsatsen i kommune C er opgjort i risikogruppen, skyldes det som nævnt den særlige afgrænsning af projektets fokus og målgruppe, hvor de fleste af de unge opholdt sig på et anbringelsessted ved opstarten af forløbet.

Tabel 4.5 Hjemløshed og risiko for hjemløshed blandt de unge i indsatsen. Procent og antal.

Hjemløshed eller risiko for hjemløshed	Kommune A	Kommune B	Kommune C	Kommune D	De fire kommuner i alt
I hjemløshed	41 (9)	65 (19)	12 (3)	65 (24)	49 (55)
I risiko for hjemløshed	59 (13)	35 (10)	88 (22)	35 (13)	51 (58)
I alt	100 (22)	100 (29)	100 (25)	100 (37)	100 (113)

Anm.: Tabellen angiver procentandelen i hhv. hjemløshed og risiko for hjemløshed ved opstarten af forløbet for de 113 unge med et forløb i projektet. Antallet af unge er angivet i parentes. Tallene er opgjort særskilt for hver enkelt kommune samt samlet for de fire kommuner under ét.

Kilde: Indberetninger fra kommunerne.

For de fleste af de unge, der var i hjemløshed ved opstarten af forløbet, er der også oplysninger om varigheden af hjemløsheden, forud for at de blev indskrevet i indsatsen (tabel 4.6). Denne opgørelse er vist for de fire kommuner under ét. En del af disse unge er for nylig kommet ud i hjemløshed, idet 33 % har været i hjemløshed i under 3 måneder. Der er dog også en del, som har været i hjemløshed i forholdsvis lang tid, idet 30 % har befundet sig i hjemløshed i mindst et halvt år. Der er også en gruppe af de unge, hvor bostøttemedarbejderen ikke har haft indblik i, hvor længe de unge har befundet sig i en hjemløshedssituation.

Tabel 4.6 Varighed af hjemløsheden. Procent og antal.

Varighed af hjemløsheden	De fire kommuner i alt
Mindre end 1 måned	15 (8)
1-2 måneder	18 (10)
3-5 måneder	18 (10)
½-1 år	18 (10)
1 år og derover	11 (6)
Ved ikke eller uoplyst	20 (11)
I alt	100 (55)

Anm.: Tabellen angiver varigheden af hjemløsheden for de 55 unge, der var i hjemløshed ved opstarten af forløbet. Antallet af unge er angivet i parentes bag procenttallet. Opgørelsen er foretaget for de fire kommuner set under ét.

Kilde: Indberetninger fra kommunerne.

I de kvalitative interview fortæller medarbejderne, at mange af de unge kommer fra vanskelige familieforhold, og at de tidligt har måttet forlade familien og i nogle tilfælde er blevet smidt ud hjemmefra. Også blandt de unge i risikogruppen er risikoen ofte knyttet til familieforholdene. Medarbejderne beskriver, hvordan nogle af de unge i risikogruppen fortsat bor hjemme hos en forælder, men at risikoen for hjemløshed er overhængende. I nogle tilfælde skyldes det, at forældrene har psykiske lidelser eller misbrugsproblemer. I andre tilfælde skyldes det, at den unge selv har psykiske lidelser, misbrugsproblemer e.l., og at forældrene har vanskeligt ved at have den unge boende. I nogle tilfælde er en ung flyttet hen til ældre søskende, men hvor situationen også beskrives som skrøbelig og uholdbar. I den sammenhæng beskriver medarbejderne, at indsatsen også for de unge i risikogruppen ofte handler om nødvendigheden af at skaffe en bolig til den unge for at undgå, at den unge kommer ud i en hjemløshedssituation, hvis den ustabile familiesituation bryder helt sammen. Nogle af de unge befinder sig således i gråzonen i forhold til, hvornår man kan beskrives som sofasover, og hvornår der er tale om en meget ustabil familiesituation, hvor den unge formelt set stadig bor hos en forælder. For andre af de unge knytter risikoen for hjemløshed sig i stedet til risikoen for at miste den bolig, de allerede har. For eksempel beskriver medarbejderne i flere af kommunerne en problematik med udsatte unge, der har svært ved at fastholde deres tilknytning til skolesystemet og er i risiko for at droppe ud af en ungdomsuddannelse, men som bor i en studiebolig med studieaktivitetskrav, hvor de vil miste boligen, hvis de må opgive deres skoleforløb.

4.6 De unges udsathedprofil

Der også foretaget en registrering af de unges forskellige problematikker, hvilket er opgjort i tabel 4.7. Disse oplysninger er baseret på de bekymringsgrunde, som afdækkes af aktørerne i opsporingsarbejdet, og på den afdækning af risiko- og beskyttelsesfaktorer, som bostøttemedarbejderne foretager i den indledende del af forløbet med den unge. For en stor del af de unge, 70 %, udgør boligforholdene en bekymringsgrund, hvilket afspejler, at hjemløshed eller risiko for hjemløshed er den primære grund til, at de unge er henvist til indsatsen. Også familieforhold og psykisk sårbarhed er væsentlige problematikker, der er angivet for henholdsvis 62 og 55 % af de unge. Skole/uddannelse og beskæftigelse er en bekymringsgrund for 50 %, mens økonomi nævnes for 39 % af

de unge. Afgrænsningen af målgruppen for projektet i kommune C til unge, der støttes i overgangen fra en anbringelse til egen bolig, er formentlig medvirkende til, at der er en lavere andel med psykisk sårbarhed og rusmiddelproblematikker blandt de unge i indsatsen i kommune C end i de øvrige kommuner, idet en større del af de unge i indsatsen i de øvrige kommuner udgøres af udsatte unge i en hjemløshedssituation, hvor det er forventeligt, at flere af de unge har psykiske sårbarheder og rusmiddelproblematikker.

Tabel 4.7 Bekymringsgrunde ud fra opsporingscirkelns domæner. Procent og antal.

Bekymringsgrund	Kommune A	Kommune B	Kommune C	Kommune D	De fire kommuner i alt
Boligforhold	72 (16)	83 (24)	36 (9)	81 (30)	70 (79)
Økonomi	9 (2)	52 (15)	20 (5)	60 (22)	39 (44)
Familie/rammer og opvækst	55 (12)	79 (23)	68 (17)	49 (18)	62 (70)
Psykisk sårbarhed	77 (17)	52 (15)	36 (9)	57 (21)	55 (62)
Rusmiddelproblematik/afhængighed	14 (3)	35 (10)	16 (4)	51 (19)	32 (36)
Skole, uddannelse og beskæftigelse	50 (11)	59 (17)	28 (7)	60 (22)	50 (57)
Udvikling og adfærd	36 (8)	38 (11)	48 (12)	22 (8)	35 (39)
Venner og netværk	9 (2)	62 (18)	36 (9)	8 (3)	28 (32)
Kriminalitet	14 (3)	21 (6)	8 (2)	19 (7)	16 (18)
Funktionsnedsættelse	18 (4)	0 (0)	20 (5)	11 (4)	12 (13)
Andet	14 (3)	0 (0)	12 (3)	8 (3)	8 (9)
Beregningsgrundlag, antal personer	22	29	25	37	113

Anm.: Tabellen angiver procentandelen med den forskellige bekymringsgrunde ud af de i alt 113 unge med en igangsat indsats. Antallet af unge er angivet i parentes. Det har været muligt at angive flere bekymringsgrunde for hver ung. Tallene er opgjort særskilt for hver enkelt kommune, samt samlet for de fire kommuner under ét.

Kilde: Indberetninger fra kommunerne.

5 Resultater og erfaringer med modellens indsatslementer

Dette kapitel belyser resultater af og erfaringer med modningen af indsatsmodellens indsatslementer i de fire kommuner. Som beskrevet i kapitel 3 er indsatsen bygget op om følgende indsatslementer, der tilsammen udgør indsatsmodellen for Housing First for Unge:

- Tidlig opsporing
- Helhedsorienteret plan og sammenhæng i indsatsforløb
- Systematisk tilgang til at skaffe boliger
- Social støtte
- Traumeinformeret fokus
- Familie- og netværksmægling
- Inddragelse af civilsamfundets tilbud og aktiviteter
- Samarbejde med lokalpsykiatrien

Kapitlet er struktureret om en gennemgang af erfaringerne med hvert enkelt indsatslement. Indsatslementerne traumeinformeret fokus og familie/netværksmægling kan ses som delelementer af indsatslementet social støtte, men er i gennemgangen beskrevet i selvstændige afsnit, da disse delelementer har været introduceret i modeludviklingen som nye elementer i den sociale støtteindsats, der i tidligere projekter for unge i hjemløshed primært har indeholdt et fokus på bostøttemetoderne CTI og ICM. Da CTI- og ICM-metoderne netop har været genstand for indgående beskrivelser i tidligere evalueringer på området, har en indgående afdækning af disse metoder i forhold til resultater og implementering ikke været en del af indeværende evaluerings fokus. Vi vil derfor kun kort opridse erfaringerne med brugen af CTI- og ICM-metoderne i projektet og med et primært fokus på den udvikling af den sociale støtteindsats, der har ligget i også at medtænke forebyggende støtteforløb som en del af dette indsatslement. Inden vi gennemgår erfaringerne med indsatslementerne enkeltvis, vil vi i afsnit 5.1 tage afsæt i den samlede fidelitet af indsatsmodellen på tværs af de enkelte indsatslementer.

5.1 Fideliteten af den samlede indsatsmodel

Fideliteten af indsatsmodellen er undervejs gennem projektperioden blevet målt tre gange, henholdsvis i foråret, sommeren og efteråret 2021. Som beskrevet i rapportens metodeafsnit (kapitel 2) er fidelitetsmålingen baseret på selvvurderede fidelitetsmål, hvor projektgruppen i hver kommune har vurderet fideliteten ud fra i alt 16 forskellige fidelitetsmål fordelt på de otte indsatslementer. Fideliteten er målt på en skala med fire kategorier: 'slet ikke' (1), 'i begrænset grad' (2), 'i nogen grad' (3) og 'i høj grad' (4). I tabel 5.1 er den samlede gennemsnitlige fidelitet ved den seneste fidelitetsmåling opgjort for hver af de fire kommuner samt for de fire kommuner under ét, mens vi i de efterfølgende afsnit ser på fidelitetsmålene for de enkelte indsatslementer. For de fire kommuner under ét er der ved den seneste fidelitetsmåling i efteråret 2021 en samlet gennemsnitlig

fidelitetsscore på 3,2. Der er en forholdsvis lille spredning mellem kommunerne, og i alle fire kommuner er den gennemsnitlige fidelitetsscore 3 eller derover. Den laveste gennemsnitlige fidelitetsscore er i kommune A med 3,0 mens den højeste fidelitetsscore er i kommune D med 3,5. Der er således en forholdsvis høj selv vurderet fidelitet for implementeringen af indsatsmodellen som helhed. Når den samlede fidelitet ikke når op på det højeste niveau på skalaen, skyldes det særligt, at der er forskel på implementeringserfaringerne med de forskellige indsatslementer, hvor der for nogle af indsatslementerne har været større udfordringer end for andre, ligesom der også har været variation indbyrdes mellem kommunerne i forhold til mere specifikke udfordringer omkring de enkelte indsatslementer. Som vi skal se i de følgende afsnit om de enkelte indsatslementer, er det fx i ret høj grad lykkedes at implementere aktørsamarbejdet om tidlig opsporing, mens der har været større udfordringer med at skaffe boliger til de unge i indsatsen. I de følgende afsnit ser vi nærmere på erfaringerne med de enkelte indsatslementer.

Tabel 5.1 Samlet fidelitet af indsatsmodellen som helhed, særskilt for hver kommune samt for de fire kommuner i alt. Gennemsnit.

Kommune	Seneste fidelitetsmåling, efterår 2021
Kommune A	3,0
Kommune B	3,1
Kommune C	3,3
Kommune D	3,5
Alle fire kommuner i alt	3,2

Anm.: Tabellen angiver den gennemsnitlige fidelitetsscore på tværs af de 16 fidelitetsmål for indsatsmodellens otte indsatslementer. Fideliteten er opgjort særskilt for hver enkelt kommune samt samlet for de fire kommuner under ét. Resultaterne stammer fra den seneste fidelitetsmåling i efteråret 2021. Fideliteten måles på en skala fra 1 (lav fidelitet) til 4 (høj fidelitet).

Kilde: Projektmedarbejdernes selv vurderede score for indsatsens fidelitet indhentet fra hver kommune.

5.2 Tidlig opsporing

Det første indsatslement i indsatsmodellen er tidlig opsporing af de unge. Dette indsatslement bygger på etableringen af et udvidet aktørsamarbejde, både på tværs af de forskellige kommunale afdelinger og med inddragelse af ikke-kommunale aktører. Det kan fx være et samarbejde på tværs af socialområdet, ungeområdet (fx UU-vejledningen), børne- og familie-afdelingen, skole og uddannelsesinstitutionerne, beskæftigelsesområdet, civilsamfundets tilbud, lokalpolitiet osv. Samtidig indeholder dette indsatslement også brug af opsporingsguiden og dens forskellige redskaber, der bl.a. kan benyttes til at afdække risiko- og beskyttelsesfaktorer for hjemløshed blandt de unge. Projektmedarbejderne har lokalt i hver enkelt kommune arbejdet med at inddrage de relevante aktører i opsporingsarbejdet og at udbrede viden om hjemløshed og Housing First for Unge-modellens grundprincipper til aktørerne. Endvidere har der i regi af Socialstyrelsen med brug af en ekstern kursusudbyder været afholdt et kursus i opsporingsguiden for de relevante aktører fra kommunerne. Aktørsamarbejdet om tidlig opsporing består således i at klæde de aktører, der har den daglige kontakt med de unge, bedre på til at kunne spotte unge i hjemløshed eller unge i risiko for hjemløshed, således at de derefter har kunnet henvise disse unge til Housing-First-indsatsen.

I tabel 5.2 er vist den selvvaluerede fidelitet for de tre fidelitetsmål, der knytter sig til indsatsselementet tidlig opsporing. Der er en forholdsvis høj selvvalueret fidelitet i forhold til dette indsatsselement. Den samlede gennemsnitlige fidelitetsscore på tværs af de tre mål og de fire kommuner er på 3,5. I kommune D er disse mål skaleret til den højst mulige fidelitet med et gennemsnit på 4,0, mens fideliteten i alle de tre øvrige kommuner har et gennemsnit på 3,3 for de tre mål under ét.

Tabel 5.2 Fidelitet for indsatsselementet tidlig opsporing. Score (1-4).

Fidelitetsmål	Kommune A	Kommune B	Kommune C	Kommune D	De fire kommuner i alt
Samarbejde etableret mellem relevante aktører om tidlig opsporing af de unge	3	3	3	4	3,25
Aktørsamarbejdet om tidlig opsporing er velfungerende	3	3	3	4	3,25
De unge får identificeret risiko- og beskyttelsesfaktorer for hjemløshed	4	4	4	4	4,00
Gennemsnit	3,33	3,33	3,33	4,00	3,50

Anm.: Tabellen angiver den selvvaluerede fidelitet for de tre fidelitetsmål knyttet til indsatsselementet tidlig opsporing samt gennemsnittet for de tre mål. Fideliteten er opgjort særskilt for hver enkelt kommune samt samlet for de fire kommuner under ét.

Kilde: Projektmedarbejdernes selvvaluerede score for fideliteten indhentet fra hver kommune.

Der er også foretaget en registrering af, hvilke typer af aktører henvendelserne om de unge er kommet fra. De forskellige henvisningskilder er opgjort i tabel 5.3. Tabellen viser, at de unge i indsatsen er henvist fra mange forskellige aktører, hvilket netop viser vigtigheden af det brede aktørsamarbejde om opsporingen af de unge. Selvom den enkelte aktør måske kun har henvist et mindre antal unge, er der samlet set tale om et betydeligt antal unge, der er henvist til indsatsen i alle de fire kommuner. Der er dog en vis variation mellem kommunerne i forhold til, hvor henvisningerne af de unge primært kommer fra. Det afspejler forskelle i bredden i inddragelsen af aktører i opsporingsarbejdet mellem kommunerne og forskelle på, hvilke aktører der har været mest fokus på at inddrage i opsporingsarbejdet i den enkelte kommune. Den høje selvvaluerede fidelitet i kommune D vedrørende opsporingsdelen afspejler, at der har været et bredt fokus på inddragelse af mange forskellige aktører i opsporingsarbejdet, hvilket også afspejler sig i, at henvendelserne er kommet fra en del forskellige aktører, dog med undtagelse af familieafdelingen, da det kun i begrænset grad er lykkedes at inddrage børne- og familieområdet i opsporingen. I kommune B kommer de fleste af henvendelserne fra ungeområdet i kommunen, herunder UU-vejledningen, samt forskellige øvrige medarbejdere og aktører på ungeområdet, der er opgjort i kategorien 'andet', mens der ligesom i kommune D kun er en enkelt ung, der er henvist fra familieafdelingen. I kommune A er en betydelig del af de unge henvist fra kommunens familieafdeling, mens kun få af de unge er henvist fra UU-vejledningen og jobcentret. I kommune C afspejles det særlige fokus på tidligere anbragte unge i, at de unge i indsatsen generelt er henvist fra myndighedsrådgivere og anbringelsessteder, mens der ikke er henvist unge fra de forskellige øvrige aktører, da dette ikke har været fokus i indsatsen.

Tabel 5.3 Henvendelsens kilde. Procent og antal.

Henvendelsens kilde	Kommune A	Kommune B	Kommune C	Kommune D	De fire kommuner i alt
Jobcenter	4 (1)	14 (4)	0 (0)	19 (7)	11 (12)
UU-vejledning	9 (2)	14 (4)	0 (0)	11 (4)	9 (10)
Familieafdeling	27 (6)	3 (1)	44 (11)	0 (0)	16 (18)
Skole/uddannelse	18 (4)	7 (2)	0 (0)	0 (0)	5 (6)
Lokalpsykiatri	0 (0)	3 (1)	0 (0)	11 (4)	4 (5)
Misbrugsbehandling	4 (1)	0 (0)	0 (0)	5 (2)	3 (3)
Anbringelsessted	4 (1)	0 (0)	32 (8)	0 (0)	8 (9)
SKP (§ 99)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	14 (5)	4 (5)
Bostøtte (§ 85)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5 (2)	2 (2)
Boform (§ 110)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5 (2)	2 (2)
Værested, natvarmestue e.l.	0 (0)	4 (1)	0 (0)	3 (1)	1 (1)
Den unge har selv henvendt sig til kommunen	14 (3)	10 (3)	12 (3)	14 (5)	12 (14)
Andet	18 (4)	44 (13)	12 (3)	14 (5)	22 (25)
Beregningsgrundlag	100 (22)	100 (29)	100 (25)	100 (37)	100 (113)

Anm.: Tabellen angiver, hvilken kilde henvendelsen kommer fra, og er opgjort for de i alt 113 unge med et igangsat forløb. Antallet af unge er angivet i parentes. Tallene er opgjort særskilt for hver enkelt kommune, samt samlet for de fire kommuner under ét. I kommune C er alle de unge henvist fra enten myndighedsrådgivere eller anbringelsessteder. For de tre personer, der er registreret som unge, der selv har henvendt sig direkte til kommunen, er der tale om den oprindelige henvendelse til kommunen.

Kilde: Indberetninger fra kommunerne.

I forbindelse med opsporingen og henvisningen af de unge til indsatsen har der også været henvisninger af unge fra de forskellige aktører, som ikke har resulteret i et egentligt forløb i regi af Housing First for Unge-indsatsen. Disse unge indgår generelt ikke i rapportens opgørelser. Det drejer sig i nogle tilfælde om unge, der har været ældre end projektets målgruppe (14-24 år). Der er også tilfælde, hvor en aktør har rettet en bekymringshenvendelse, men hvor den unge ikke selv har ønsket en indsats. I kommune D har der været en del tilfælde, hvor der er foretaget en helt kort rådgivning af den unge i forhold til brugen af øvrige tilbud, og hvor der ikke er igangsat et egentligt støtteforløb med bostøttemedarbejderne. I kommune C, hvor det primære fokus i projektet har været på unge i overgangen fra en anbringelse til egen bolig, har der også været fokus på at udbrede kendskabet til opsporingsguiden blandt øvrige aktører i kommunen. Ud over de tidligere anbragte unge, der var projektets målgruppe, har man således efterhånden også fået kontakt med flere andre unge i forskellige hjemløsheds- og risikosituationer. Det har været unge, der fx har sofasovet, overnattet i campingvogne eller kolonihaver og lignende. Housing First for Unge-indsatsen har således givet medarbejdere og samarbejdspartnere en indgang i forhold til disse unge, og ligesom i de øvrige kommuner har Housing First for Unge-projektet dermed givet mulighed for at opspore og få kontakt med denne gruppe af unge og give dem råd, vejledning og hjælp i forhold til den specifikke situation, de har befundet sig i. Selvom projektets fokus i kommune C var på den specifikke målgruppe af anbragte unge, viste det sig således, at aktørsamarbejdet om tidlig opsporing gav anledning til, at man kom i kontakt med helt de samme grupper af unge i hjemløshed og unge i risiko for hjemløshed som i de tre øvrige kommuner.

Der er på tværs af kommunerne generelt en vurdering blandt projektmedarbejderne af, at etableringen af aktørsamarbejdet om tidlig opsporing og det tilhørende redskab i form af opsporingsguiden, har givet mulighed for at inddrage en bredere kreds af lokale aktører i opsporingsarbejdet og klæde dem på til at få øje på hjemløshedsproblematikker og risikosituationer blandt de unge, som disse aktører er i kontakt med. Dermed har det været muligt at opspore og etablere en kontakt med en betydelig gruppe af unge, der befinder sig i skjult hjemløshed som sofasovere, eller som er i risiko for hjemløshed, herunder unge i meget skrøbelige familiekonstellationer. Det er unge, som man typisk ikke tidligere ville have fået kontakt med, og som dermed uden projektet ikke ville være henvist til den specialiserede form for støtte, som Housing First for Unge-modellen kan tilbyde. Projektmedarbejderne fremhæver, at det har været vigtigt at komme ud og være synlige blandt aktørerne og forklare om indsatsens målgruppe, fx på personalemøder, herunder også at klæde aktørerne på til at få øje på den skjulte hjemløshed, som mange af de unge befinder sig i, og på de risikofaktorer, man skal være opmærksom på. Selvom det er vigtigt at inddrage en række forskellige aktører i opsporingsarbejdet, er det også erfaringen fra kommunerne, at det er vigtigt at være "skarpe på", hvilke aktører det er vigtigst at inddrage, da det også er tids- og ressourcekrævende at etablere et bredt aktørsamarbejde. Der kan således være forskel fra kommune til kommune på, hvilke aktører det vurderes, er særligt relevant at inddrage i opsporingsarbejdet i den enkelte kommune.

Der er også foretaget kvalitative interview med medarbejdere hos nogle af de aktører, der har været med til at henvise unge til indsatsen, som fx UU-vejledere og jobcentermedarbejdere. Her er det overvejende erfaringen, at Housing First for Unge-indsatsen har været med til at gøre, at de er blevet mere opmærksomme på unge i hjemløshed og risiko for hjemløshed, og at indsatsen har betydet, at de har haft et sted, at "sende disse unge hen", hvor de har kunnet få den støtte og hjælp, som det ellers kan være vanskeligt at give disse unge i det øvrige kommunale system. Der er dog også nogle af interviewpersonerne, der påpeger de udfordringer, der har været med at skaffe boliger til de unge i Housing First for Unge-indsatsen, herunder den lange ventetid på at finde en bolig til de unge. I en af kommunerne påpeger en interviewperson i aktørnetværket, der har været med til at henvise unge til projektet, at det ikke er alle de unge, den pågældende enhed har henvist, der er kommet i et støtteforløb eller har fået en bolig. Denne medarbejder henviser her til den gruppe af unge, der som tidligere nævnt er blevet henvist til indsatsen, uden at der er blevet igangsat et støtteforløb. Her kan der som nævnt fx være tale om, at den unge ikke har ønsket et forløb, eller at det ikke er lykket for bostøttemedarbejderne i Housing First for Unge-indsatsen at etablere en kontakt til den unge efter henvisningen. Her er der grund til opmærksomhed på, at der således også er unge, som det ikke lykkes at etablere en indsats for, og hvor det ikke har været muligt i regi af projektet at følge disse unge.

Et særligt opmærksomhedspunkt er, at der i flere af kommunerne har været udfordringer med at inddrage kommunernes børne- og familieafdelinger i aktørsamarbejdet, hvilket også afspejler sig i, at der generelt er henvist relativt få unge under 18 år til projektet. I en af kommunerne skyldes det primært driftsmæssige forhold i form af både leder- og medarbejderudskiftninger i kommunens børne- og familieafdeling. I flere af kommunerne påpeges det dog også, at der er en betydelig forskel på kulturen og tilgangen på henholdsvis børne- og familieområdet og voksenområdet i tilgangen til og forståelsen af

bolig- og hjemløshedsproblematikker blandt de unge. Børne- og familieområdet har således traditionelt arbejdet ud fra en omsorgsorienteret tilgang, herunder også en mere institutionel tilgang, hvor et fokus på, at de unge ofte vil skulle ud i egen bolig forholdsvis tidligt i livet, ikke har været det fremtrædende. Det kan bidrage til, at børne- og familieområdet ikke nødvendigvis har været orienteret mod at indgå i et samarbejde om Housing First for Unge-modellen. I kommune C, hvor projektets primære fokus er overgangen fra anbringelsesstederne til egen bolig, har dette fokus dog betydet, at også kommunens familieafdeling har spillet en central rolle. En mulighed for fremover at engagere børne- og familieområdet mere i opsporingsarbejdet kunne netop være at etablere en tilsvarende indsats omkring overgangen fra en anbringelse til egen bolig. Det kunne være en måde at få børne- og familieområdet bragt i spil på i Housing First-indsatsen for unge med et struktureret og målrettet fokus, hvilket kunne være en løftestang til at skabe en bedre sammenhæng mellem børne/unge- og voksenområdet i forhold til tidlig forebyggelse af hjemløshed blandt unge.

De fire kommuner repræsenterer generelt forskellige typer af kommuner med både en storbykommune, to mellemstore bykommuner og en mindre landkommune. Det forhold, at aktørsamarbejdet om tidlig opsporing i alle de fire kommuner har givet anledning til ensartede erfaringer med, at det er lykket at opspore en betydelig gruppe af unge, som man formentlig ellers ikke ville have fået opsporet og bragt i kontakt med Housing First for Unge indsatsen, tyder på en meget bred rækkevidde og overførbare af dette indsatsselement til andre kommuner. Et sådant aktørsamarbejde om tidlig opsporing ville således med stor fordel kunne igangsættes i mange andre kommuner.

5.3 Helhedsorienteret plan og sammenhæng i indsatsforløb

Et element i indsatsmodellen er, at der skal være en helhedsorienteret plan for den unges indsats. Det kan fx være en helhedsplan ud fra samarbejdsmodellen, en § 140- eller § 141-handleplan eller en kombination heraf. Det kan også være en koordineret indsatsplan (KIP) i regi af den koordinerede ungeindsats (KUI). Det skal bidrage til at skabe bedre helhed og sammenhæng i indsatsen, herunder ved at styrke den tværsektorielle koordinering i indsatsforløbet for den unge. Behovet for at udarbejde helhedsorienterede planer for den unges indsats og for at benytte samarbejdsmodellen eller en lignende koordinerende model skal generelt ses på baggrund af et behov for at skabe bedre sammenhæng i indsatsen på tværs af forskellige aktører, fx mellem socialområdet, jobcenteret, ydelsesafdelingen, boligdelen mv.

Ser vi på den selvvaluerede fidelitet af dette indsatsselement, er den forholdsvis høj med et gennemsnit på 3,5 for de to mål og de fire kommuner set under ét (tabel 5.4). Der er en vis forskel mellem kommunerne, idet der i både kommune A og C er en score på 3,0, mens der i kommune B og D er en score på 4,0.

Tabel 5.4 Fidelitet for indsatsselementet helhedsorienteret plan og sammenhæng i indsatsen. Score (1-4).

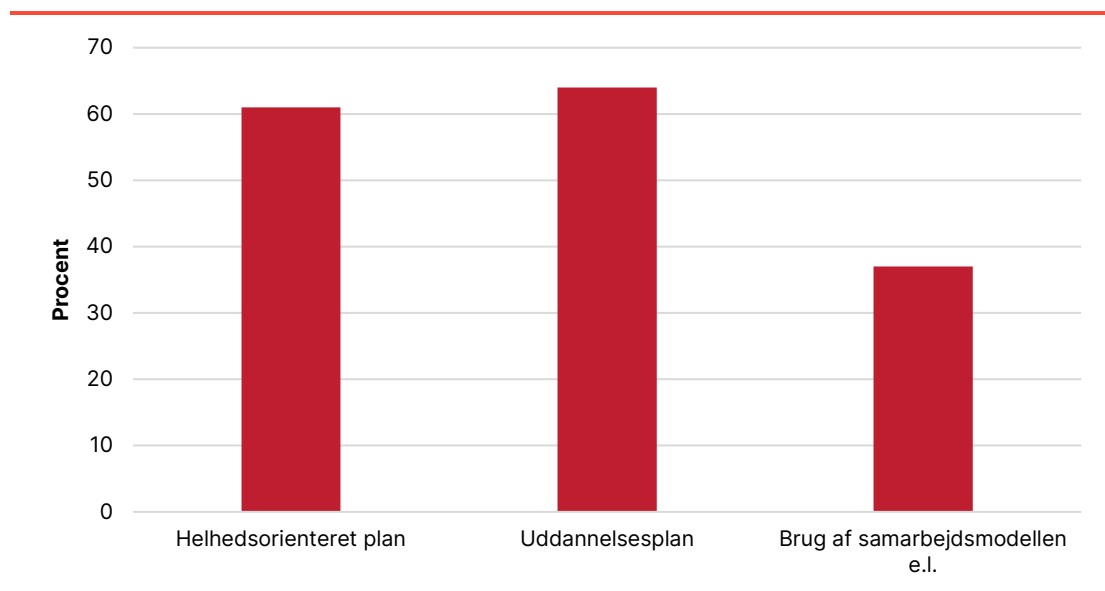
Fidelitetsmål	Kommune A	Kommune B	Kommune C	Kommune D	De fire kommuner i alt
Der udarbejdes en helhedsorienteret plan for de unge	3	4	3	4	3,50
De unge får en sammenhængende, tværfaglig og koordineret indsats	3	4	3	4	3,50
Gennemsnit	3,00	4,00	3,00	4,00	3,50

Anm.: Tabellen angiver den selvvaluerede fidelitet for de tre fidelitetsmål knyttet til indsatsselementet helhedsorienteret plan og sammenhæng i indsatsen samt gennemsnittet for de to mål. Fideliteten er opgjort særskilt for hver enkelt kommune samt samlet for de fire kommuner under ét.

Kilde: Projektmedarbejdernes selvvaluerede score for fideliteten indhentet fra hver kommune.

Erfaringerne fra modningsprojektet viser, at det er en kompleks affære at implementere udarbejdelsen af helhedsorienterede planer i en kommune. Det hænger sammen med, at der typisk er flere forskellige planer for de unge i spil i kommunen, og at der i udgangspunktet ikke nødvendigvis er en sammenhæng mellem og på tværs af disse planer. I flere af kommunerne eksisterer der flere forskellige planer, der ydermere i nogle tilfælde registreres i forskellige IT-systemer på tværs af afdelinger og forvaltninger, og som man ikke nødvendigvis kan og/eller må tilgå på tværs af afdelinger. På trods af sådanne udfordringer viser resultaterne fra individdokumentationen, at der er udarbejdet en helhedsorienteret plan for 60 % af de unge, der har deltaget i indsatsen (figur 5.1).

Figur 5.1 Andel af de unge i indsatsen med henholdsvis en helhedsorienteret plan, en uddannelsesplan og med brug af samarbejdsmodellen e.l. i forløbet. Procent.

Anm.: I figuren er afbildet procentandelen af de unge med hhv. en helhedsorienteret plan og en uddannelsesplan samt andelen af forløbene, hvor samarbejdsmodellen eller en lignende koordinationsmodel benyttes. Opgørelsen er foretaget for de fire kommuner under ét.

Kilde: Indberetninger fra kommunerne.

Ifølge kommunerne er det mest hensigtsmæssigt, at arbejdet med at udvikle helhedsorienterede planer tager udgangspunkt i det eksisterende arbejde med planer i kommunen, så der ikke blot etableres endnu et lag af planer og dermed en parallelplan til de eksisterende planer. I flere af kommunerne har der dog ikke i forvejen været en tydelig praksis for at udarbejde en samlet plan for unge i indsatsens målgrupper. En udfordring er i den forbindelse, hvilken af de eksisterende planer man skal tage udgangspunkt i og gøre til omdrejningspunktet for en helhedsorienteret plan, som fx en handleplan efter serviceloven, en uddannelsesplan eller en koordineret indsatsplan (KIP). Der kan være forskellige fordele og ulemper ved de forskellige typer af planer. Særligt fremføres det i flere af kommunerne, at en § 140- eller § 141-handleplan (for henholdsvis børne- og voksenområdet) efter serviceloven, som traditionelt ses som en vigtig plan for at skabe sammenhæng i indsatsen, kan være mere eller mindre helhedsorienteret. Det hænger sammen med, at en sådan handleplan som udgangspunkt i praksis sætter mål i forhold til servicelovens indsatser, mens det kan være mere varierende, i hvilken grad handleplanen også adresserer andre dele af indsatsen, fx koblingen til beskæftigelsesindsatsen eller arbejdet med at finde en boligløsning. Det kan i høj grad afhænge af den enkelte myndighedsrådgiver, og med mindre arbejdet med at udarbejde helhedsorienterede planer koncentrerer på ganske få myndighedsrådgivere, kræver det således en bredere implementering på myndighedsområdet, hvis man skal forankre udarbejdelsen af de helhedsorienterede planer i det generelle handleplansarbejde.

Et andet eksempel gælder de unges uddannelsesplaner. Her viser individdokumentationen, at 64 % af de unge har en uddannelsesplan (figur 5.1). I en af kommunerne forsøgte man at gøre de unges uddannelsesplan til omdrejningspunktet for den helhedsorienterede plan. Her viste der sig imidlertid en problematik omkring, at hvis der allerede tidligt i planen blev skrevet forhold ind om, at den unge var i risiko for hjemløshed og om de forskellige risikofaktorer, kunne det være stigmatiserende for den unge, idet planen typisk ville følge de unge i flere år. Fx kan det være u hensigtsmæssigt, hvis et hashmisbrug i 15-17-årsalderen følger den unge i diverse planer længere op i voksenlivet. Der er således også et hensyn til, at planen ikke bidrager til en unødigt stigmatisering af den unge, i deres videre forløb i velfærdssystemet.

Et andet væsentligt redskab til at skabe sammenhæng i indsatsen er brugen af samarbejdsmodellen, der er en model til at understøtte sammenhæng på tværs af de forskellige aktører, der er involveret i indsatsen omkring den unge. Der er i kommunerne generelt rigtig gode erfaringer med brug af netværksmøder, der er et af omdrejningspunkterne i samarbejdsmodellen. I netværksmøderne inddrages de relevante samarbejdspartner og aktører i et fælles møde med den unge i centrum, således at både den unge og de forskellige aktører i indsatsen får en fælles forståelse af både den unges behov og af samspillet mellem de forskellige dele af indsatsen. Der er dog også andre mulige modeller, der på lignende vis kan understøtte sammenhæng på tværs af indsatsen. I den forbindelse fremhæves også Åben Dialog af flere kommuner som en anvendt metode til at skabe et velfungerende samarbejde med den unge i centrum. For at tage højde for, at flere forskellige modeller kan anvendes til at styrke sammenhæng og koordination i indsatsen, er der i individdokumentationen spurgt til, om samarbejdsmodellen eller en lignende model benyttes i den unges forløb. Ifølge kommunernes registreringer har det været tilfældet i 37 % af forløbene i gennemsnit på tværs af de fire kommuner (figur 5.1).

Når denne andel ikke er højere, skyldes det bl.a., at samarbejdsmodellen ikke er implementeret som en selvstændig model i de fire kommuner, der har deltaget i modningsprojektet. Et opmærksomhedspunkt, der rejses af kommunerne i den forbindelse, er, at det i sig selv vil være en omfattende opgave at implementere samarbejdsmodellen i forhold til udsatte unge og unge i hjemløshed i kommunen. Projektlederne fremhæver, at det vil være meget krævende at søsætte samarbejdsmodellen i regi af et enkelt projekt og i løbet af en forholdsvis kort projektperiode, da det kræver en omfattende omstillingsproces, der ville involvere en implementering af modellen på tværs af forskellige afdelinger.

De unges planer og deltagelsen i netværksmøder har også været et emne i interviewene med de unge. Flere af de unge fortæller om, at de sammen med støtte medarbejderne har sat mål for indsatsen, som fx at få en bolig, komme i uddannelse eller lignende. En ung forklarer, at handleplanen hjælper ham med, hvad han skal gøre i fremtiden, og at man så kan snakke om, hvordan det går med de mål, man har sat for sig selv. De unge oplever generelt, at målene har givet god mening og fortæller om, hvordan de i forløbet og sammen med støtte medarbejderne har arbejdet hen imod disse mål. Nogle af de unge fortæller også, at de har deltaget i netværksmøder og giver udtryk for, at det har givet dem en følelse af få overblik over deres egen indsats og deres forløb, at de har fået sat ansigt på de forskellige medarbejdere, og at de oplever, at de forskellige medarbejdere, der er involveret i deres sag, taler sammen.

Går vi tættere på erfaringerne fra kommunerne, illustrerer medarbejderne i de kvalitative interview den kompleksitet og de udfordringer, der kan være forbundet med at skabe mere helhed og sammenhæng i indsatsen. Særligt siloopdelingen mellem de forskellige områder opleves i flere af kommunerne som en central udfordring, der kan hæmme samspillet mellem de forskellige elementer i Housing First for Unge-indsatsen. I en af kommunerne, hvor der har været udfordringer med skabe den fornødne tværsektorielle sammenhæng, beskriver bostøtte medarbejderne, at meget af samarbejdet er personbåret, snarere end det er indlejret i en mere overordnet struktur og overordnede procedurer. I forhold til brug af samarbejdsmodellen har man i denne kommune endnu ikke fået en praksis for netværksmøderne. En af bostøtte medarbejderne fortæller, at man primært bruger netværksmøderne, "der hvor det virkelig brænder på", men at der ikke holdes de regelmæssige netværksmøder, som samarbejdsmodellen forudsætter. I en anden af kommunerne beskriver projektmedarbejderne ligeledes, at man kun i begrænset grad benytter samarbejdsmodellen og dens redskaber. Man forsøger at holde netværksmøder, hvor man samler relevante aktører omkring den unge, men ifølge medarbejderne er det ikke fast praksis. Ifølge projektlederen er der til gengæld i de sager, hvor samarbejdsmodellen benyttes, fast praksis for, at der opstilles mål og følges op på disse på netværksmøder hver tredje måned. Medarbejderne i denne kommune peger på, at der i de konkrete forløb kan være udfordringer med at skabe sammenhæng på tværs af de forskellige enheder/sektorer, som ofte er involveret i de unges forløb. Det gælder fx i forhold til samspillet med beskæftigelsesdelen, hvor der er en anden tilgang til de unge, og hvor der som udgangspunkt sanktioneres, hvis de unge fx ikke møder op i deres praktik. Selvom medarbejderne i denne kommune generelt oplever en god velvilje fra beskæftigelsesafdelingen til at indgå i samarbejde på tværs, oplever projektmedarbejderne dog samtidig, at der fortsat mangler procedurer for, at dette kan lykkes i alle sagerne, hvor det i praksis kan være svært at få medarbejderne på beskæftigelsesområdet

til at deltage i møder om de unge. Det skal også ses i lyset af, at der næsten ingen erfaring er med at afprøve samarbejdsmodellen i den pågældende kommune. I den forbindelse er der særligt behov for at håndtere problematikken omkring sanktioner fra beskæftigelsessystemet, der kan skabe betydelige udfordringer i forhold til arbejdet med samtidig at etablere en boligløsning for den unge. Når en ung bliver sanktioneret, kunne det ifølge projektlederne i denne kommune være gavnligt med en samarbejdsaftale om, at de rette aktører på socialområdet bliver informeret, så de unge ikke mister deres bolig. Det ville dog kræve en mere generel aftale mellem forvaltningerne, hvilket ikke har været muligt at etablere i regi af projektet.

Et andet opmærksomhedspunkt i forhold til helhed og sammenhæng i indsatsen gælder samspillet mellem myndigheds- og udførerdelene. I et par af kommunerne har bostøttemedarbejderne også delvist varetaget en myndighedsrolle i forløbene bl.a. ved, at bostøttemedarbejderne i praksis har været selvvisiterende til indsatsen. I den ene af disse kommuner har bostøttemedarbejderne imidlertid oplevet, at denne konstruktion har givet udfordringer med, at der ikke har været en tydelig forankring af indsatsen i myndighedsafdelingen, herunder at der kun i begrænset omfang er blevet udarbejdet handleplaner, ligesom myndighedsrådgiverne kun i begrænset omfang har deltaget i netværksmøder omkring den unge. I den anden kommune har bostøttemedarbejderne derimod oplevet det som en styrke, at de har haft en delvis myndighedsrolle, der bl.a. har betydet, at de har kunnet "handle hurtigt" og sætte et forløb i gang, kort tid efter at der er blevet skabt kontakt til den unge. Hvis de unge har en sag i andre af kommunens afdelinger, vil der også være en myndighedsrådgiver tilknyttet derfra. Selvom der således ikke er nogen entydig erfaring med, hvordan snittet mellem myndighedsdelen og udførerdelene lægges bedst, peger erfaringerne på, at det er vigtigt, at indsatsen medtænker en tilstrækkelig forankring i myndighedsafdelingen, og at der er en tydelig afklaring og rollefordeling mellem myndighed og udfører.

Eksemplerne fra kommunerne illustrerer, at der er mange organisatoriske og praktiske forhold, der spiller ind på, hvorvidt det lykkes at skabe helhed og sammenhæng i indsatsen, og på, om der udarbejdes en samlet plan for indsatsen for den unge. Samlet set afspejler erfaringerne fra de fire kommuner, at implementeringen af indsatsen om helhedsorienteret plan og sammenhæng i indsatsen kræver en forholdsvis kompleks organisatorisk omstilling, hvor netop spørgsmålet om, hvordan man sikrer et tilstrækkeligt tværsektorielt samarbejde omkring de unges forløb står centralt. Der er ikke nogen entydig løsning på, hvordan arbejdet med at etablere helhedsorienterede planer bedst placeres og forankres i den enkelte kommune, men en fælles erfaring er behovet for at sikre, at arbejdet med at udvikle helhedsorienterede planer forankres i det eksisterende arbejde med planer i kommunen, således at der ikke opstår flere parallelle planer for den unge. Et særligt opmærksomhedspunkt er her, at de eksisterende handleplaner på servicelovsområdet ikke nødvendigvis i praksis medtænker et tværsektorielt perspektiv, og at der således er et behov for at medtænke et tværsektorielt perspektiv i handleplanerne. Erfaringerne viser også, at samarbejdsmodellen med brugen af regelmæssige netværksmøder med deltagelse af den unge og de relevante aktører omkring den unge i høj grad kan facilitere en bedre sammenhæng i indsatsen, men at implementeringen af den eller en lignende koordinationsmodel i en kommune i sig selv kræver en forholdsvis omfattende organisatorisk proces på tværs af forskellige afdelinger og forvaltninger. I forhold til at skabe sammenhæng i indsatsen er det også væsentligt at fremhæve, at det i alle kommunerne beskrives,

at den væsentligste faktor er selve bostøtteindsatsen, der er helt afgørende for at understøtte koordination og sammenhæng i de unges indsatsforløb.

5.4 Systematisk tilgang til at skaffe boliger

Et meget væsentligt indsatsmoment i Housing First for Unge-modellen er, at der skabes en boligløsning for den unge. Housing First-tilgangen bygger generelt på, at der allerede tidligt i et indsatsforløb skabes en stabilisering af boligsituationen, ved at borgeren tilbydes en fast bolig som en forudsætning for at kunne etablere en basal sikkerhed og tryghed i hverdagen. Stabiliseringen af boligsituationen danner samtidig grundlag for at kunne etablere en støtterelation og for at kunne arbejde med andre problematikker i den unges liv.

I tabel 5.5 er den selvvaluerede fidelitet for de tre fidelitetsmål, der er knyttet til indsatsmomentet boligløsning til de unge, opgjort. Samlet set er der en gennemsnitlig fidelitet på 2,9 på tværs af de tre mål og de fire kommuner, og fideliteten for dette indsatsmoment er således generelt lavere end den samlede gennemsnitlige fidelitet for alle indsatsmomenterne som helhed, der som tidligere nævnt var på 3,2 (tabel 5.1). Ser vi på de enkelte mål, er der et gennemsnit på 3,0 i forhold til, om det er muligt at etablere en boligløsning for de unge, mens vi finder den laveste fidelitet for målet om, hvorvidt der er systematiske procedurer i kommunen for at skaffe boliger til indsatsen med et gennemsnit på 2,5 på tværs af de fire kommuner. For dette fidelitetsmål er der i de to af kommunerne en selvvalueret fidelitet på 2, svarende til en vurdering af, at der 'i mindre grad' er systematiske procedurer i kommunen for at skaffe boliger til de unge. Den højeste gennemsnitlige fidelitet for hvert af de tre mål findes for spørgsmålet om, hvorvidt boligløsningerne, der etableres, matcher de unges behov og ønsker, hvor der er en gennemsnitlig fidelitet på 3,2 på tværs af de tre kommuner.

Tabel 5.5 Fidelitet for indsatsmomentet boligløsning. Score (1-4).

Fidelitetsmål	Kommune A	Kommune B	Kommune C	Kommune D	De fire kommuner i alt
Det er muligt at etablere en boligløsning for de unge	3	3	3	3	3,00
Der er systematiske procedurer i kommunen for at skaffe boliger til indsatsen	2	2	3	3	2,50
Boligløsningerne, der etableres, matcher de unges behov og ønsker	4	2	3	4	3,25
Gennemsnit	3,00	2,33	3,00	3,33	2,92

Anm.: Tabellen angiver den selvvaluerede fidelitet for de tre fidelitetsmål knyttet til indsatsmomentet boligløsning samt gennemsnittet for de tre mål. Fideliteten er opgjort særskilt for hver enkelt kommune samt samlet for de fire kommuner under ét.

Kilde: Projektmedarbejdernes selvvaluerede score for fideliteten indhentet fra hver kommune.

En væsentlig udfordring er, at der ikke har været en egentlig systematik i kommunerne i forhold til at skaffe boligerne til indsatsen. I alle de fire kommuner benyttes den kommunale boliganvisning kun i meget begrænset grad eller slet ikke til at skaffe boliger til de unge i målgruppen. I stedet har boligsøgningen påhvilet bostøttemedarbejderne og haft

karakter af en ad hoc-søgning på fx bolig hjemmesider og lignende. Bostøttemedarbejderne føler sig ikke klædt på til denne opgave, der samtidig tager tid fra det øvrige støt-tearbejde med de unge. Fx fortæller en bostøttemedarbejder, at hun i perioder har måttet ringe op mod ti gange om dagen til private boligudlejere for at forsøge at skaffe boliger til de unge, hun har haft i forløb. Denne form for boligsøgning giver også et tilfældighedspræg – både i forhold til, om det lykkes at skaffe en bolig, og hvornår det sker. For en del af de unge har det taget lang tid, før de har fået en bolig, og flere af de unge i interviewene siger, at det har været hårdt at skulle fortsætte med at sovasove, mens de har ventet på en bolig. Derved går man glip af noget af det potentiale, der ligger i et af Housing First-tilgangens grundprincipper om at skabe en tidlig stabilisering af boligsituationen, ligesom det formentlig også forlænger den periode, hvor de unge har brug for en støtteindsats.

Det forstærker således udfordringerne med at finde boliger til de unge, hvis kommunerne vælger ikke at benytte et af lovgivningens centrale redskaber, nemlig den kommunale boliganvisning, til at skaffe boliger til udsatte unge i hjemløshed. I en af kommunerne er der en generel beslutning om ikke at benytte anvisningsretten pga. de udgifter, det ville medføre i forhold til tomgangsleje og istandsættelsesforpligtelser ved fraflytning, som brug af anvisningsretten ville påføre kommunen. I en anden af kommunerne benyttes anvisningsretten i kommunen som helhed, men brugen af anvisningen er spredt ud på flere afdelinger til forskellige målgrupper, og der er ikke nogen samlet anvisning – som fx et kontor, der samler og prioriterer anvisningerne til forskellige målgrupper, og der er generelt ikke praksis for at benytte anvisningsretten til gruppen af unge i hjemløshed. Som projektlederne fremhæver, er det beslutninger og praksisser, som typisk fastlægges et andet sted og på et mere overordnet niveau i kommunen. Det understreger, at implementeringen af Housing First for Unge-indsatsen også er underlagt beslutninger og praksisser fastlagt i andre dele af kommunen, som kan hæmme implementeringen.

Et særligt opmærksomhedspunkt i forhold til boligdelen gælder brugen af almene ungdomsboliger til målgruppen af udsatte unge i hjemløshed eller risiko for hjemløshed. I almenboligloven knytter der sig generelt et uddannelseskraV til at bo i en almen ungdomsbolig, men lovgivningen giver også mulighed for at anvise udsatte unge til en almen ungdomsbolig gennem kommunal boliganvisning, hvorved uddannelseskraVet kan fraviges. Det har dog i de færreste af kommunerne været almindelig praksis, og i flere af kommunerne var man i starten af projektet ikke opmærksomme på denne mulighed. Den lokale praksis for udelukkende at benytte almene ungdomsboliger til unge under uddannelse blev således opfattet som et lovgivningsmæssigt krav frem for som udtryk for lokale regler og praksis mellem kommunerne og de almene boligorganisationer. En væsentlig udfordring er i den forbindelse, at mange af de unge i hjemløshed står uden for uddannelsessystemet og netop pga. deres sociale problematikker og psykiske helbredsproblemer ikke er i stand til at følge en uddannelse. Flere af de unge i risikogruppen har netop været i risiko for hjemløshed, fordi de pga. psykiske helbredsproblemer ikke kunne passe deres skole/ungdomsuddannelse og dermed var i fare for at blive opsagt fra deres almene ungdomsbolig, fordi de ikke levede op til studieaktivitetskraVet. Fraværet af brugen af anvisningsretten til de almene ungdomsboliger betyder således, at det kun er muligt at opnå adgang til en boligplacering i en almen ungdomsbolig, såfremt den unge er i stand til at følge et uddannelsesforløb. En bostøttemedarbejder påpeger i den forbindelse, at så længe den unge er i hjemløshed, er det imidlertid meget vanskeligt at

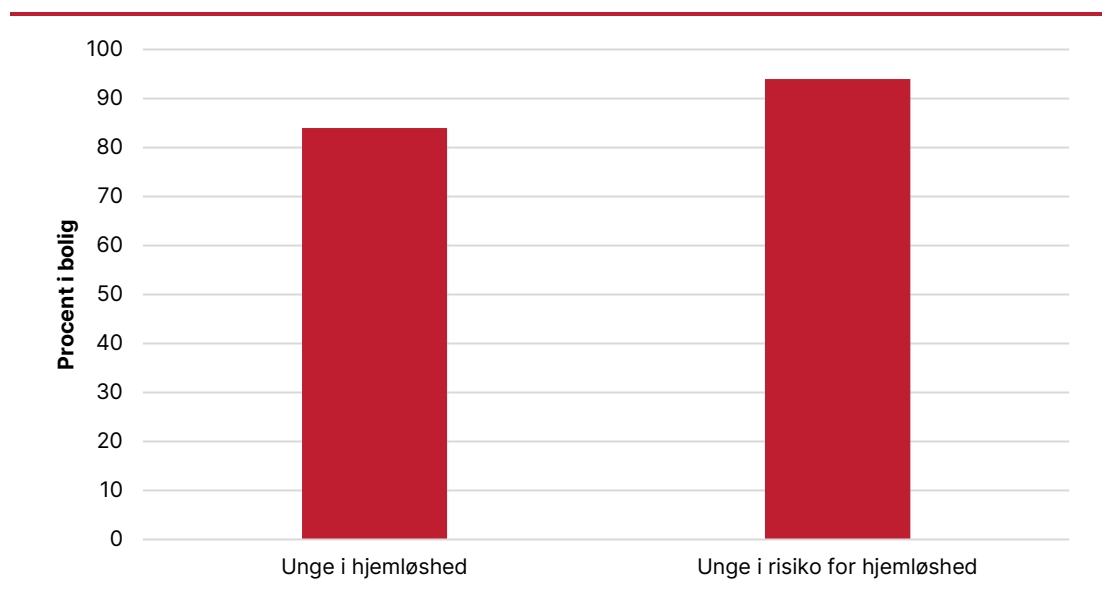
kunne påbegynde skole/uddannelse, men netop tilknytning til skole/uddannelse er et krav for at kunne få en almen ungdomsbolig. En interessant erfaring fra en af kommunerne er dog, at man på et tidspunkt begyndte at dispensere fra uddannelseskravet til de almene ungdomsboliger, og at det derved blev muligt at begynde at boligplacere en del af de unge i indsatsen i almene ungdomsboliger. Det er således en vigtig erfaring, at der inden for den eksisterende boliglovgivning er redskaber, der kan anvendes, og når man begynder at benytte disse redskaber, bliver det i højere grad muligt at skaffe boliger til unge i hjemløshed.

Erfaringerne fra projektet har dog også givet anledning til nuanceringer i forhold til denne problematik omkring brug af anvisningsreglerne. I en af kommunerne er der en veletableret praksis for brug af kommunal anvisning generelt, men i denne kommune fremhæver både projektlederne og øvrige interviewpersoner i kommunen, at den kommunale boligformidling ikke kan løse hele den boligsociale opgave med at skaffe boliger til udsatte borgere i kommunen. I den forbindelse vurderes en del af de unge i indsatsen ikke at være "udsatte nok" til at få anvist en bolig gennem den kommunale boligformidling. Det gælder fx nogle af de tidligere anbragte unge, der har skullet boligplaceres i den pågældende kommune som led i projektet. For at der kan foretages en kommunal anvisning i denne kommune, kræves det endvidere, at alle andre muligheder skal være afprøvet, hvilket betyder, at der fx skal være forsøgt skaffet en bolig gennem boligsøgning på boligsider etc. på det generelle udlejningsmarked. Dilemmaet er imidlertid, at opgaven med boligsøgningen – ligesom i de øvrige kommuner – i praksis derved påhviler bostøttemedarbejderne, og at det typisk kan tage lang tid, før det lykkes at skaffe en bolig – eller man omvendt erfarer, at det ikke lykkes, hvorved boligformidlingen kan bringes i spil. På baggrund af disse erfaringer er man i denne kommune begyndt at arbejde på at udvikle en ny funktion i kommunen i form af en boligagent, der skal have til opgave at varetage og understøtte boligsøgningen til fx de unge i projektets målgruppe. Ved projektets afslutning er denne funktion dog stadig under udvikling, og der er således ikke indhøstet konkrete erfaringer med denne nye innovation.

Ud over problematikken omkring brug af anvisningsretten og det tidskrævende arbejde for bostøttemedarbejderne med at søge boliger til de unge er der også administrative udfordringer, der kan spille ind. Særligt når der er private lejeboliger i sigte, skal der ofte hurtigt skaffes penge til et indskudslån til den unge, hvis den unge skal nå at få boligen frem for en anden. Det kræver som oftest en hurtig sagsbehandling i kommunens ydelsesafdeling for at lykkes. Der er imidlertid forskel mellem kommunerne på, hvor hurtigt det er muligt at håndtere denne proces. I en af kommunerne har projektet netop afstedkommet en praksis for hurtigt at kunne sagsbehandle ansøgningerne ved at give en hurtigere sagsbehandling, når der er tale om en ung i Housing First-indsatsen. I en anden af kommunerne er ydelsescentret derimod ikke indstillet på at give en sådan særbehandling i sagsbehandlingen, og her oplever medarbejderne til tider, at boligtilbud til de unge går tabt, fordi indskudslånet ikke når at komme på plads. Erfaringerne peger her på, at hvis det skal lykkes at gøre brug af de private lejeboliger i indsatsen, er det nødvendigt, at der udvikles procedurer for en hurtig sagsbehandling af ansøgninger om indskudslån i kommunens ydelsesafdeling.

På trods af de udfordringer, der har været med at skaffe boliger til indsatsen, er det imidlertid ved afslutningen af projektperioden lykkedes at skaffe en bolig til en betydelig del af de unge i indsatsen. I figur 5.2 er det for de fire kommuner under ét opgjort, om de unge i indsatsen ved den seneste måling er i bolig, opdelt efter, om de unge i starten af forløbet befandt sig i en hjemløshedssituation, eller om de tilhørte risikogruppen.

Figur 5.2 Andel af de unge i bolig ved seneste måling, opdelt på om de unge var i hjemløshed eller risiko for hjemløshed ved opstarten af forløbet. Procent.

Anm.: I figuren er opgjort, om de unge er i bolig ved den seneste måling i deres indsatsforløb, opgjort for de fire kommuner under ét. Opgørelsen er opdelt på, om de unge ved opstarten af deres forløb var i hjemløshed (n=49) eller risiko for hjemløshed (n=55). Opgørelsen er afgrænset til de unge, der var startet op i indsatsen mindst 2 måneder før datatrækket til slutevalueringen.

Kilde: Indberetninger fra kommunerne.

Figur 5.2 viser, at det er 84 % af de unge, der var i hjemløshed ved opstarten af forløbet, der ved slutmålingen er kommet i bolig, (mens 16 % fortsat befinder sig i en hjemløshedssituation). Dermed er det lykkedes at skaffe en bolig til langt hovedparten af de unge, der var i hjemløshed i starten af forløbet. Blandt de unge, der var i risiko for hjemløshed ved opstarten, er 94 % fortsat i bolig ved slutmålingen, hvilket samtidig afspejler, at 6 % er kommet ud i hjemløshed. Det er således også lykkedes at fastholde langt hovedparten af de unge i risiko for hjemløshed i bolig gennem forløbet. Det skal dog fremhæves, at en del af de unge i risikogruppen undervejs har skiftet boligsituation, fx ved at de er flyttet fra at bo hjemme i en ustabil familiesituation til nu at bo i egen bolig. For en del af de unge i risikogruppen har risikosituationen således knyttet sig til en udsathed i familien, og i en del tilfælde har indsatsen bestået i at hjælpe den unge til at komme ud af den sårbare familiesituation gennem at flytte i egen bolig.

I tabel 5.6 er vist den specifikke boligsituation ved slutmålingen for de unge, der henholdsvis var i hjemløshed og i risiko for hjemløshed ved opstarten af deres forløb. For de unge, der er i bolig, viser opgørelsen, hvilken type af bolig den unge bor i, og for de unge, der fortsat er i hjemløshed, viser opgørelsen, om de opholder sig på en § 110-boform, eller om de er sofasovere/gadesovere mv.' Den sidstnævnte kategori består først og fremmest af unge, som overnatter midlertidigt hos familie, venner og bekendte. Tabel

5.6 viser, at blandt de unge, der befinder sig i hjemløshed ved slutmålingen, er de fleste sofasovere, mens enkelte opholder sig på en § 110-boform. For de unge, der er kommet i bolig, viser opgørelsen, hvilken boligtype det er lykkedes at skaffe til de unge. Ser vi på de unge, der var i hjemløshed ved opstarten, har 31 % fået en privat lejebolig, mens 24 % er flyttet i en almen bolig fordelt på 18 %, der har fået en almen ungdomsbolig, og 6 %, der har fået en almen familiebolig. Af de unge, der var i hjemløshed ved opstarten, er 6 % flyttet hjem til forældrene som fast hjemmeboende. Af de unge i risikogruppen bor 20 % af de unge ved slutmålingen i en almen ungdomsbolig, mens 16 % bor i en privat lejebolig. 16 % af de unge i risikogruppen er ved slutmålingen fast hjemmeboende hos forældrene. Endelig bor 18 % af de unge i risikogruppen ved slutmålingen på en døgninstitution/opholdssted. Det er i alle tilfælde unge i kommune C, hvor indsatsen netop har været målrettet at støtte denne gruppe i overgangen til egen bolig, men hvor disse unge ved slutmålingen endnu ikke er flyttet ud i egen bolig endnu.

Tabel 5.6 De unges boligsituation ved slutmålingen, særskilt for de unge i risikogruppen og de unge i hjemløshed ved opstarten af indsatsen

Boligsituation ved slutmålingen	I risikogruppen ved opstarten af forløbet	I hjemløshed ved opstarten af forløbet
<i>I hjemløshed</i>		
Sofasover/gadesover/ukendt hjemløshedssituation	6 (3)	12 (6)
Ophold på en § 110-boform	0 (0)	4 (2)
<i>I bolig</i>		
Anbringelse på døgninstitution/opholdssted	18 (10)	0 (0)
Anbringelse eget værelse	2 (1)	0 (0)
§ 107-tilbud	2 (1)	2 (1)
Fast hjemmeboende hos forældre	16 (9)	6 (3)
Almen familiebolig	7 (4)	6 (3)
Almen ungdomsbolig	20 (11)	18 (9)
Startbolig	2 (1)	4 (2)
Privat lejebolig	16 (9)	31 (15)
Værelse i privat udlejning	0 (0)	4 (2)
Opgangsfællesskab, bofællesskab e.l.	0 (0)	2 (1)
Anden bolig	11 (6)	10 (5)
I alt	100 (55)	100 (49)

Anm.: I tabellen er opgjort de unges boligsituation ved den seneste måling i forløbet. Tabellen er opdelt på, om de unge ved opstarten af indsatsforløbet var i hjemløshed eller risiko for hjemløshed. Opgørelsen er afgrænset til de unge, der var startet op i indsatsen mindst to måneder før datatrækket til slutevalueringen. Antallet af unge er opgjort i parentes bag procenttallet.

Kilde: Indberetninger fra kommunerne.

Ser vi på erfaringerne med de forskellige boligtyper, er der generelt gode erfaringer med, når det lykkes at skaffe en almen familiebolig eller en almen ungdomsbolig til de unge. I de tilfælde, hvor der fortsat er studieaktivitetskrav knyttet til at bo i de almene ungdomsboliger, er der dog en opmærksomhed på den midlertidighed, det indebærer for de unge. I forhold til de private lejeboliger er der forskellige erfaringer. I nogle tilfælde oplever medarbejderne, at de private lejeboliger, som det er lykkedes at finde, passer godt til de unges behov, men der er også eksempler på, at der har været udfordringer knyttet til

boligstandarden eller et huslejeniveau, der er i overkanten af, hvad de unge kan betale. Særligt i en af kommunerne, hvor langt hovedparten af de boliger, der er fundet, er private lejeboliger, fortæller bostøttemedarbejderne, at huslejen i nogle tilfælde ligger på omkring 4.000 kr. om måneden, og at nogle af de unge derfor har et meget lavt rådighedsbeløb, når huslejen er betalt, hvilket giver anledning til en bekymring om, hvorvidt den unge kan fastholde boligen på længere sigt.

I interviewene fortæller flere af de unge om deres oplevelse af processen med boligsøgning og om de boligløsninger, som de har fået. For flere af de unge har det taget lang tid, før de fik en bolig. En af de interviewede unge fortæller, at der gik fem måneder, før det lykkedes at få en bolig, og at hun i denne periode måtte overnatte rundt omkring hos forskellige familiemedlemmer og bekendte, hvilket hun beskriver som hårdt. Hun har dog nu endelig fået en bolig, som hun er flyttet ind i for to måneder siden. Hun er først og fremmest glad for at have fået en bolig, men fortæller dog også, at hun sammen med bostøttemedarbejderen arbejder på bedre at kunne være alene i boligen. Denne følelse går igen hos flere af de unge, som også beskriver, at det i denne periode er en stor hjælp at have bostøttemedarbejderen at kunne ringe til og dele tanker og bekymringer med. En anden ung fortæller, at han i første omgang havde fået et sted at bo i privat udlejning. Der var dog tale om en dårlig lejlighed, og forholdet til udlejeren blev hurtigt problematisk, hvorefter den unge mistede boligen igen. Det var imidlertid vanskeligt at finde en ny bolig, men efter tre måneder lykkedes det at få et værelse knyttet til et uddannelses-tilbud, hvor den unge nu er flyttet ind. Den unge fortæller, at han i forbindelse med at være flyttet ind har fået god hjælp af sin CTI-bostøtte, fx til at håndtere økonomien, ligesom de også har talt om, hvordan man får følelsen af et hjem i boligen. Den unge er godt tilfreds med at have fået en bolig og med den støtte, han får fra CTI-bostøtten, men peger dog i interviewet også på, at det var ærgerligt, at det tog tre måneder at finde en ny bolig, som således "gik fra forløbet", som den unge udtrykker det. Nogle af de interviewede unge er dog ikke flyttet i egen bolig endnu. En af de unge fortæller, at han i fire år har været skrevet op i en boligforening og håber på snart at få en bolig. Den unge fortæller, at han gerne vil have sin egen bolig, men peger også på, at han ville ønske, at der var flere ungdomsboliger i kommunen, så det ikke ville tage så lang tid at få en bolig. En anden ung fortæller, at han lige har fået tilbudt en bolig efter længere ventetid. I mellemtiden har han opholdt sig midlertidigt hos en slægtning i en længere periode, hvor han bl.a. giver udtryk for, at det har været svært hele tiden at måtte indrette sig efter familiemedlemmets rytme, blandt ved at han ind imellem har måttet forlade stedet, når det var nødvendigt. Han ser nu frem til at skulle flytte i egen bolig. Endelig fortæller en af de unge, at der i forbindelse med, at han fik tilbudt en bolig, opstod den udfordring, at kommunen ikke kunne hjælpe ham med depositum, fordi han netop havde fundet et arbejde, men at han ikke kunne underskrive kontrakten med arbejdsgiveren uden at have en adresse.

Samlet set har udfordringerne med at skaffe boliger til de unge fyldt meget i de fire kommuner, der har været med i projektet, men trods udfordringerne er det hen mod slutningen af projektperioden lykkedes at hjælpe langt hovedparten af de unge i bolig. Erfaringerne fra projektet peger på, at det er en generel udfordring, når der ikke er en samlet systematik og praksis i kommunen for at skaffe boliger til unge i hjemløshed, og opgaven i stedet glider over til den enkelte bostøttemedarbejder og får ad hoc-karakter. Arbejdet med boligsøgningen kommer derved til at tage meget tid i bostøttearbejdet, ligesom det

typisk tager forholdsvis lang tid at skaffe en bolig til de unge. Derved er der en risiko for, at Housing First-tilgangens grundprincip om at etablere en boligløsning allerede fra starten af et indsatsforløb og derved skabe en stabilisering af boligsituationen ikke fuldt ud indfries. Erfaringen fra projektet er, at det generelt skaber udfordringer med at skaffe boliger til unge i hjemløshed, når den kommunale anvisningsret ikke benyttes i en kommune, herunder særligt når anvisningsretten ikke benyttes til de almene ungdomsboliger, der ellers ville kunne tilvejebringe en boligløsning til en del af de unge. Erfaringerne fra projektet peger dog også på et dilemma med, at selv når anvisningsretten benyttes, kan den ikke nødvendigvis løse hele problematikken med at skaffe boliger til unge i hjemløshed eller i risiko for hjemløshed. Det er i den forbindelse en interessant erfaring, at der kan være et potentiale for at udvikle en ny funktion i form af en kommunal boligagent, der kan varetage opgaven med at skaffe boliger gennem de almindelige kanaler som fx boligportaler, opskrivning på ventelister mv., så denne opgave ikke skal varetages af den enkelte bostøttemedarbejder. Erfaringerne fra modningsprojektet peger således på et behov for at arbejde med at videreudvikle indsatsselementet med at skabe systematik i forhold til at skaffe boliger til unge i hjemløshed. Erfaringerne peger i den forbindelse på, at hvis det skal lykkes at skaffe boliger, må flere muligheder kombineres i kommunerne. Brugen af kommunal boliganvisning til almene familieboliger og almene ungdomsboliger kan således kombineres med en boligagentfunktion, der kan understøtte en systematisk boligsøgning på bolig hjemmesider og understøtte et samarbejde med private boligudlejere og lignende i kommuner, hvor der er en tilgængelighed af private lejeboliger i et prisleje, der kan betales af de unge. Endelig er der også brug for et fokus på at sikre smidighed i sagsbehandlingen i kommunernes ydelsesafdelinger i forhold til bevilling af lån til depositum i boligen.

5.5 Social støtte

Et væsentligt element i indsatsen er den sociale støtte til de unge. I indsatsmodellen for Housing First for Unge udgør CTI- og ICM-metoderne fortsat grundstammen i den sociale støtteindsats. Med udvidelsen af målgruppen til også at omfatte de unge i 14-17-årsalderen har der også været fokus på at udvikle en støtteindsats til denne målgruppe, der kan medvirke til at forebygge, at disse unge kommer ud i hjemløshed, fx pga. sammenbrud i familierelationerne eller i forbindelse med kritiske overgange efter en anbringelse. Også for de yngste i målgruppen har udgangspunktet for støtteindsatsen været brugen af CTI- og ICM-metoderne, dog med hovedvægten lagt på det tidsafgrænsede CTI-forløb. Samtidig med den fortsatte brug af CTI- og ICM-metoderne har der i projektet også været fokus på at udvikle andre former for forebyggende støtteforløb, herunder til de unge i risikogruppen, hvor der i projektperioden er gjort erfaringer med, hvordan støtteindsatsen kan tilpasses støttebehovene i denne gruppe. Hovedvægten i indeværende evaluering har været på at høste erfaringer med brugen af støttemetoderne i den udvidede målgruppe og med tilpasningen af støtteindsatsen til støttebehovene i målgruppen gennem udviklingen af de forebyggende støtteforløb. Derimod går vi ikke i dybden med at dokumentere brugen af CTI- og ICM-metoderne, da virkningen af disse metoder allerede er veldokumenteret fra de tidligere afprøvninger af disse indsatser.

Der har i fidelitetsmålingen indgået et enkelt spørgsmål om den sociale støtte, nemlig hvorvidt de unge får de sociale støtteindsatser, de har behov for. Her er der generelt en

høj vurdering af fideliteten med den højeste selvvaluerede fidelitet i de tre af kommunerne, svarende til vurderingen 'i høj grad' til dette spørgsmål, mens der i en af kommunerne er svaret 'i nogen grad' (tabel 5.7). Når der i kommune A er svaret, at de unge i nogen grad får de sociale støtteindsatser, de har behov for, skyldes det ikke, at man ikke har kunnet tilbyde den støtteindsats, de unge har haft behov for, men den erfaring, at det kan være udfordrende at finde ud af, hvad der er det rigtige for de unge pga. den kompleksitet, der ofte er i deres problematikker.

Tabel 5.7 Fidelitet for indsatsselementet social støtte. Score (1-4).

Fidelitetsmål	Kommune A	Kommune B	Kommune C	Kommune D	De fire kommuner i alt
De unge får de sociale støtteindsatser, de har behov for	3	4	4	4	3,75

Anm.: Tabellen angiver den selvvaluerede fidelitet for fidelitetsmålet knyttet til indsatsselementet social støtte. Fideliteten er opgjort særskilt for hver enkelt kommune samt samlet for de fire kommuner under ét.

Kilde: Projektmedarbejdernes selvvaluerede score for fideliteten indhentet fra hver kommune.

Modningsprojektet har generelt givet nye indsigter og erfaringer omkring den sociale støttedel. En væsentlig erfaring er, at der kan arbejdes med en yderligere differentiering og specialisering af støttedelen. Ud over de allerede velafprøvede CTI- og ICM-metoder er der gode erfaringer med at give en forebyggende støtte af kortere eller længere varighed tilpasset den unges behov. Det gælder ikke mindst til de unge i risikogruppen, hvor det kan være forskelligt, hvad disse unge har behov for, men også i forhold til de unge i hjemløshed, hvor der er gode erfaringer med at tilpasse støtten efter, hvad de unge selv oplever at have brug for støtte til, og hvor længe de ønsker støtten. Der er bl.a. en erfaring med, at denne sensitivitet i forhold til de unges støttebehov giver en bedre chance for, at de unge overhovedet vælger støtten til. Her er det imidlertid også vigtigt med den fornødne fleksibilitet i forhold til, at de unge kan komme tilbage igen, hvis der viser sig et fornyet støttebehov. Den fleksibilitet, der kendetegner Housing First-tilgængens støtteindsats, er således vigtig for at kunne indfri det potentiale, der ligger i en mere differentieret støtteindsats.

Der er dog også grund til en opmærksomhed på samspillet mellem den sociale støtteindsats og boligdelen. Der har generelt været betydelige udfordringer i alle de fire kommuner med at skaffe boliger til indsatsen, hvilket har betydet, at det ofte har taget forholdsvis lang tid at skaffe en bolig til de unge. I forhold til den sociale støtteindsats har det særligt betydet, at der i flere af kommunerne har måttet arbejdes med en længere fase, forud for at fx et CTI-forløb har kunnet sættes i værk. I et par af kommunerne omtales dette som en kontaktskabelsesfase, men reelt bærer længden af denne fase præg af den lange ventetid på at få en bolig. Såfremt der var en mere systematisk tilgang til at skaffe en bolig hurtigere, ville den mere systematiske del af støtteindsatsen, som et CTI-forløb, formentlig kunne fremrykkes. Derved kunne det samlede støtteforløb eventuelt også afsluttes hurtigere, hvilket også ville påvirke det samlede ressourceforbrug til indsatsen, og betyde, at man ville kunne hjælpe flere unge igennem indsatsen.

Som tidligere nævnt er der ud over CTI- og ICM-forløbene også arbejdet med at give andre former for forebyggende støtteforløb. I tabel 5.8 er vist, hvilke former for støtte der har været givet til de unge, som har indgået i indsatsen. Tabellen indeholder først og

fremmest den støtte, der har været givet i regi af projektet, men indeholder også tilfælde, hvor den unge har modtaget anden støtte undervejs i perioden, hvor de har været indskrevet i indsatsen. I 46 % af forløbene er der sat en CTI-indsats i gang, mens der i 6 % af forløbene er igangsat en ICM-indsats. I 37 % af forløbene er der givet forebyggende støtte til den unge. 6 % er registreret med støtte fra en anden kontaktperson, hvori også indgår enkelte unge, der har haft en anden kontaktperson tilknyttet i starten af forløbet, eller som har fået tilknyttet en anden kontaktperson efter et CTI-forløb. 6 % af de unge er registreret med anden støtte, som fx kan være støtte fra en UU-vejleder eller fra en mentor. To af de unge er registreret med 'ingen støtte', hvor der er tale om, at der har været en korterevarende kontakt med støttemedarbejderne, men som ikke er registreret af medarbejderne som et egentligt støtteforløb.

Tabel 5.8 Andel med forskellige former for social støtte. Procent og antal.

Støttetype	Kommune A	Kommune B	Kommune C	Kommune D	De fire kommuner i alt
CTI-støtte	77 (17)	62 (18)	60 (15)	5 (2)	46 (52)
ICM-støtte	5 (1)	3 (1)	0 (0)	14 (5)	6 (7)
Øvrig bostøtte	0 (0)	0 (0)	4 (1)	3 (1)	2 (2)
Forebyggende støtte	7 (2)	38 (11)	32 (8)	57 (21)	37 (42)
Øvrig kontaktperson	5 (1)	6 (2)	8 (2)	5 (2)	6 (7)
Andet	9 (2)	3 (1)	0 (0)	11 (4)	6 (7)
Ingen støtte	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5 (2)	2 (2)
I alt, procent og antal	100 (22)	100 (29)	100 (25)	100 (37)	100 (113)

Anm.: I tabellen er opgjort de forskellige støttetyper, som de unge har modtaget i deres forløb. Antallet af unge er opgjort i parentes bag procenttallet. Der kan være angivet mere end en støttetype for hver ung, og andelenes summe derfor ikke til 100.

Kilde: Indberetninger fra kommunerne.

Ser vi nærmere på erfaringerne med de forskellige former for støtte, er der generelt gode erfaringer med brug af CTI- og ICM-metoderne i kommunerne, herunder med at der sættes konkrete mål for indsatsen sammen med den unge. I interviewene beskriver flere af de unge selv de mål, de har sat sammen med bostøttemedarbejderne, fx at få en bolig, komme i gang med et skoleforløb eller lignende, og flere af de unge beskriver, hvordan det er lykket at indfri målene undervejs gennem forløbet. De unge beskriver generelt i interviewene, hvordan den støtte, de har fået fra bostøttemedarbejderne, har været en stor hjælp for dem, både i forhold til at have nogen at tale med om det, der sker i deres liv, og i forhold til at få hjælp til konkrete problematikker, herunder særligt at finde et sted at bo. Flere af støttemedarbejderne fremhæver desuden tidsafgrænsningen i forløbet som en styrke, idet der er en klar afgrænsning for den unge af omfanget af forløbet, og hvad man forpligter sig til. Medarbejderne beskriver dog også, at det ikke altid er muligt at følge de mere specifikke karakteristika ved CTI-metoden, hvor det særligt kan være vanskeligt at følge de tre faser. Selvom der således generelt er gode erfaringer med brug af CTI-metoden, er der også tilfælde, hvor bostøttemedarbejderne vurderer, at der fra starten burde have været sat et længerevarende støtteforløb i gang, hvilket typisk kunne have været et ICM-forløb. Kun i en af kommunerne er der sat flere ICM-forløb end CTI-forløb i gang, mens der i tre af kommunerne stort set udelukkende er sat CTI-forløb i gang.

I både kommune A og B er der igangsat CTI-forløb i en forholdsvis høj andel af forløbene med hhv. 77 % og 62 %. Når der er en forskel mellem de to kommuner, skyldes det, at man i kommune B i højere grad har ventet med at sætte CTI-forløbet i gang, indtil der var fundet en bolig, hvilket som tidligere nævnt har taget forholdsvis lang tid i en del af forløbene. Derimod valgte man i kommune A i højere grad at igangsætte CTI-forløbene tidligere uafhængigt af, om der var fundet en bolig til de unge. Den højere andel med 'forebyggende forløb' i kommune B afspejler primært, at man har arbejdet med en kontaktskabelsesfase indtil det egentlige CTI-forløb har kunnet sættes i gang. I kommune D afviger fordelingen af de forskellige støtteindsatser markant fra kommune A og B, idet der kun er igangsat forholdsvis få CTI- og ICM-forløb, mens langt de fleste af forløbene har været korterevarende støtteforløb, typisk af nogle få måneders varighed. Støtte medarbejderne i kommune D har oplevet, at der er en betydelig variation i støttebehovene blandt de unge, hvor nogle af de unge ifølge medarbejderne har haft behov for støtte i et stykke tid – men ikke så længe, at der har været behov for at igangsætte et CTI- eller ICM-forløb. Samtidig oplever støtte medarbejderne, at det i en del tilfælde har været lettere at motivere og forpligte de unge til at indgå i et støtteforløb ved at tilbyde, at støtteforløbet også kunne have en kortere varighed – så længe de unge oplevede at have behov for støtte. Selvom der er grund til en generel opmærksomhed på, om der kan være støttebehov, der ikke er kommet til overfladen i de mange kortere forløb i kommune D, er det bostøttemedarbejdernes klare opfattelse, at den støtte, der er givet, i høj grad passer til de unges støttebehov. På den måde har erfaringerne fra projektet været med til at nuancere mulighederne for, hvilke støtteindsatser og støtteforløb der kan gives til de unge. En væsentlig læring fra projektet er, at de unges støttebehov kan variere betydeligt, og at der generelt er behov for at kunne tilrettelægge indsatsen med mulighed for både intensitet og fleksibilitet, herunder løbende at tilpasse indsatsen efter de behov, der viser sig. Kommunerne fremhæver dog samtidig, at netop processen med at afdække, hvad de unge har behov for, er helt central. Her fremhæver mange af medarbejderne som tidligere nævnt, at brugen af opsporingsguiden og afdækningen af de unges risiko- og beskyttelsesfaktorer også har været med til at styrke, at man netop får afdækket de unges problematikker og de tilhørende støttebehov tidligt i forløbene. Det har også i nogle tilfælde givet anledning til, at nogle af de unge er blevet afsluttet i indsatsen igen, fordi det viste sig, at de havde brug for noget andet.

I kommune C er der ifølge projektmedarbejderne gode erfaringer med brug af CTI-metoden til at understøtte de unge i overgangen fra en anbringelse til egen bolig. Flere af støtte medarbejderne fremhæver dog en udfordring med, at støtteindsatsen har været spredt ud på mange forskellige medarbejdere, der typisk kun har haft enkelte forløb, samtidig med at de har skullet varetage deres øvrige støtteforløb (uden for projektregi) samtidig med fx et CTI-forløb. Medarbejderne oplever her, at det hæmmer muligheden for at kunne opnå den fleksibilitet, som CTI-metoden tilsiger, at de kører en del andre støtteforløb ved siden af. Ligesom i andre afprøvninger af CTI-metoden er det således også i dette tilfælde erfaringen, at det er mest hensigtsmæssigt, hvis bostøttemedarbejderne har en sagsstamme, der hovedsageligt består af CTI-forløb, da dette giver mulighed for at kunne opnå en tilstrækkelig fleksibilitet i støtteforløbene, fx i forhold til at skrue op og ned for intensiteten af indsatsen afhængig af den unges aktuelle støttebehov.

Der er også foretaget en registrering af, hvilken paragraf i lovgivningen den sociale støtte gives efter (tabel 5.9). Der kan undervejs i forløbet være givet støtte efter forskellige paragraffer, fx hvis der i starten af forløbet er givet forebyggende støtte efter SEL § 82, der senere er overgået til bostøtte efter SEL § 85 eller støtte efter andre paragraffer. I kommune A er de igangsatte CTI-forløb langt overvejende givet som § 85-bostøtte. I kommune B er CTI-forløbene derimod givet som mentorstøtte efter LAB § 167, hvilket er opgjort i kategorien 'andet'. Derudover har støtten i kommune B i en del tilfælde været givet som en forebyggende indsats efter SEL § 82, hvor der overvejende er tale om den støtte, der gives i en periode forud for at et CTI-forløb, har kunnet sættes i gang. I kommune D har CTI og ICM-forløbene været givet efter SEL § 85, men de mange korterevarende forløb, der har været i denne kommune, har været givet som en SKP-indsats efter SEL § 99. I kommune C er støtten i hovedparten af tilfældene registreret som enten foranstaltninger eller efterværn efter henholdsvis SEL §§ 52 og 76, hvilket afspejler det særlige fokus i indsatsen i kommune C på at støtte unge i overgangen mellem en anbringelse og egen bolig. Derudover har en del CTI-forløb i kommune C været givet efter SEL § 85.

Tabel 5.9 Andel med støtte efter forskellige paragraffer i serviceloven. Procent og antal.

Hvilken paragraf gives støtte efter?	Kommune A	Kommune B	Kommune C	Kommune D	De fire kommuner i alt
Forebyggende støtte, SEL § 11, stk. 3	5 (1)	0 (0)	4 (1)	0 (0)	2 (2)
Foranstaltninger, SEL § 52, stk. 3	0 (0)	10 (3)	20 (7)	0 (0)	9 (10)
Efterværn, SEL § 76	5 (1)	0 (0)	36 (9)	0 (0)	9 (10)
Forebyggende indsats, SEL § 82	9 (2)	41 (12)	0 (0)	3 (1)	13 (15)
Bostøtte, SEL § 85	82 (18)	4 (1)	28 (7)	22 (8)	30 (34)
SKP-indsats, SEL § 99	0 (0)	0 (0)	0 (0)	57 (21)	19 (21)
Efterforsorg efter ophold på en boform, SEL § 110	5 (1)	0 (0)	4 (1)	3 (1)	3 (3)
Andet	5 (1)	62 (18)	0 (0)	19 (7)	23 (26)
Ingen	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5 (2)	3 (3)
I alt, procent og antal	100 (22)	100 (29)	100 (25)	100 (37)	100 (113)

Anm.: I tabellen er opgjort, hvilken paragraf den sociale støtte gives efter. Antallet af unge er opgjort i parentes bag procenttallet. Der kan være givet støtte efter flere paragraffer undervejs gennem forløbet for hver ung, og andelen summer derfor ikke til 100.

Kilde: Indberetninger fra kommunerne.

Opgørelsen i tabel 5.9 understreger, at der i servicelovens forskellige paragraffer henvendt til både børn og voksne er flere muligheder for at give støtten til de unge under hensyntagen til, hvilken specifik form for støtte de unge har behov for. Der kan dog være overvejelser omkring visitationskrav og visitationsprocedurer i forhold til at give støtten efter de forskellige paragraffer. I et par af kommunerne rejses en overvejelse omkring visitationen til § 85-bostøtte, hvor der opleves at være forholdsvis omfattende udredningskrav til at kunne blive visiteret til almindelig § 85-bostøtte i kommunen, bl.a. fordi der sædvanligvis skal foreligge en VUM-udredning. Disse udrednings- og visitationskrav vil imidlertid betyde, at en indsats almindeligvis ikke ville kunne igangsættes så hurtigt,

som det har været muligt i regi af projektet. I flere af kommunerne har bostøttemedarbejderne som tidligere nævnt været selvvisiterende til indsatsen, således at den har kunnet igangsættes langt hurtigere, end hvad der sædvanligvis ville være muligt. I en af kommunerne beskriver en myndighedssagsbehandler, hvordan man har undladt at stille krav om en VUM-udredning i forbindelse med indskrivningen i et CTI-forløb i projektet og i stedet har betragtet den afdækning, der er sket af de unges problematikker ud fra opsporingscirklen, som en "VUM-light". Også i en anden af kommunerne giver projektmedarbejderne udtryk for, at der sædvanligvis skal ret omfattende støttebehov til for at kunne blive visiteret til den almindelige § 85-bostøtte, hvilket giver anledning til en bekymring blandt bostøttemedarbejderne i denne kommune i forhold til, i hvilken grad de unge kan få bevilliget almindelig § 85-bostøtte, når CTI-forløbene slutter, hvis de har behov for det. På den måde er det tydeligt, at den støtteindsats, der har været tilgængelig i projektet, har givet mulighed for at give de unge en specialiseret form for støtte, som ikke nødvendigvis opleves at ville være tilgængelig i det almindelige støttesystem i kommunerne. Det er således en ret gennemgående vurdering fra projektmedarbejderne på tværs af kommunerne, at støtteindsatsen i projektet har givet mulighed for at dække et støttebehov blandt de unge, som uden Housing First for Unge-indsatsen formentligt i vid udstrækning ville have været udækket.

5.6 Traumeinformeret fokus

I indsatsmodellen for Housing First for Unge indgår også et traumeinformeret fokus. Dette indsatsselement kan betragtes som en faglig opkvalificering af den sociale støtte og dermed som et delelement af den sociale støtteindsats. Da det traumeinformede fokus er et nyt element i indsatsen, vil vi behandle det som et særskilt indsatsselement, som vi belyser nærmere i dette afsnit. I tabel 5.10 er den selvvaluerede fidelitet opgjort for de tre fidelitetsmål, der er knyttet til det traumeinformede fokus. Der er generelt en høj fidelitet for dette indsatsselement med et gennemsnit på 3,8 på tværs af de tre mål og de fire kommuner under ét. I tre af kommunerne er der den højeste grad af selvvaluerede fidelitet med et gennemsnit på 4,0 for de tre mål, mens der i en af kommunerne er et gennemsnit på 3,3.

Tabel 5.10 Fidelitet for indsatsselementet traumeinformeret indsats. Score (1-4).

Fidelitetsmål	Kommune A	Kommune B	Kommune C	Kommune D	De fire kommuner i alt
Støttemedarbejderne har en traumeinformeret tilgang til de unge	4	4	4	4	4,00
Støttemedarbejderne afdækker, om de unge har oplevet traumer	3	4	4	4	3,75
Støttemedarbejderne formår at mentalisere de unge	3	4	4	4	3,75
Gennemsnit	3,33	4,00	4,00	4,00	3,83

Anm.: Tabellen angiver den selvvaluerede fidelitet for de tre fidelitetsmål knyttet til indsatsselementet traumeinformeret tilgang samt gennemsnittet for de tre mål. Fideliteten er opgjort særskilt for hver enkelt kommune samt samlet for de fire kommuner under ét.

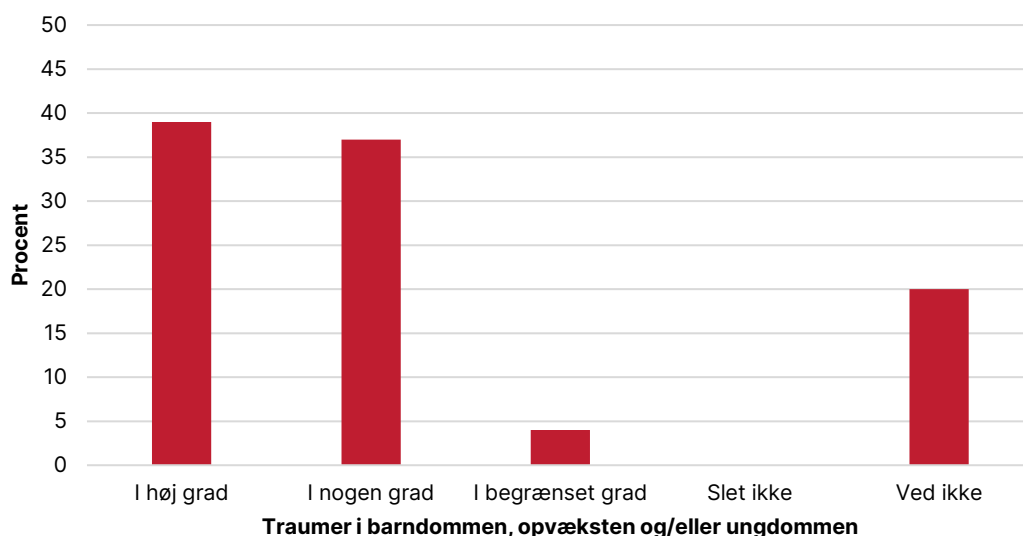
Kilde: Projektmedarbejdernes selvvaluerede score for fideliteten indhentet fra hver kommune.

Der er generelt rigtig gode erfaringer med brugen af det nye indsatsselement om et traumeinformeret fokus i indsatsen. Et væsentligt element i implementeringen af dette indsatsselement har været, at alle medarbejderne, der har været involveret i indsatsen, har haft mulighed for at deltage i kompetenceudvikling om det traumeinformede fokus og brug af mentalisering som en særlig metode og teknik i denne tilgang. Medarbejderne oplever, at der er et stort behov for en specialiseret tilgang og sensitivitet i forhold til de traumer fra opvæksten og familiebaggrunden, som mange af de unge har, ligesom der også er et behov for en særlig sensitivitet i forhold til at vide, hvornår det er hensigtsmæssigt at gå ind i en proces omkring at afdække og behandle de unges traumer, og hvornår dette snarere vil indebære en risiko for en retraumatisering af de unge. Bostøttemedarbejderne oplever generelt at have en høj opmærksomhed på de unges traumer, ligesom de har en meget positiv vurdering af kompetenceudviklingen, som, de vurderer, yderligere har været med at udvikle og skærpe deres faglighed omkring tilgangen til traumer. Bostøttemedarbejderne giver også udtryk for, at kompetenceudviklingen gav dem ny viden og hjælp med at sætte begreber og teori på den praksis, de i forvejen udøvede. Konkret peger bostøttemedarbejderne på, at traumekurset har bidraget med en forståelse af, hvad det er, man som medarbejder skal være opmærksom på i forhold til unge med traumer fra barndommen og opvæksten. Denne forståelse og viden har ifølge bostøttemedarbejderne gjort det lettere at opdage og forstå de unges signaler. Flere af bostøttemedarbejderne giver også udtryk for, at det traumeinformede fokus yderligere understøttes gennem brugen af opsporingsguiden og afdækningen af den unges problematikker på de forskellige domæner, hvilket skærper fokus på, hvad man særligt skal være opmærksom på i det videre forløb i forhold til mulige traumer. Nogle af bostøttemedarbejderne fremhæver, at det ud over kompetencer også kræver ro og tid til at mentalisere de unge og arbejde med deres traumer, men påpeger dog i den forbindelse også, at støtteforløbene, herunder CTI-forløbene i nogle tilfælde er for korte til at kunne nå også at kunne begynde at arbejde med at bearbejde de unges traumer.

Tallene fra individdokumentationen understøtter relevansen af det traumeinformede fokus i indsatsen. Figur 5.3 viser, set for kommunerne under ét, i hvor høj grad de unge har oplevet traumer i barndommen, opvæksten og/eller ungdommen. Det er 'i høj grad' eller 'nogen grad' tilfældet for i alt cirka tre fjerdedele af de unge. For nogle af de unge har medarbejderne svaret, at de ikke ved, om den unge har oplevet traumer. Medarbejderne fremhæver i den forbindelse, at et traumeinformeret fokus også indebærer en sensitivitet i forhold til, hvornår man overhovedet kan begynde at afdække, om den unge har oplevet traumer, ligesom der også er tilfælde, hvor fokus i forløbet primært har været på den unges aktuelle situation.

Medarbejderne har også svaret på, i hvor høj grad der er et traumeinformeret fokus i den unges støtteforløb (figur 5.4). Det vurderes i høj grad at være tilfældet i 12 % af forløbene med de unge, mens det i nogen grad er tilfældet i 25 % af forløbene. Her skal man være opmærksom på, at det netop også kan være udtryk for en traumeinformeret tilgang, at der ikke arbejdes med den unges traumer i forløbet, hvis det beror på en vurdering af, at det ikke er hensigtsmæssigt at åbne op for traumerne fra opvæksten pga. risikoen for retraumatisering. Figur 5.4 giver således først og fremmest et billede af, hvor stor en del af de unge det har været muligt at arbejde med den unges traumer i forløbet.

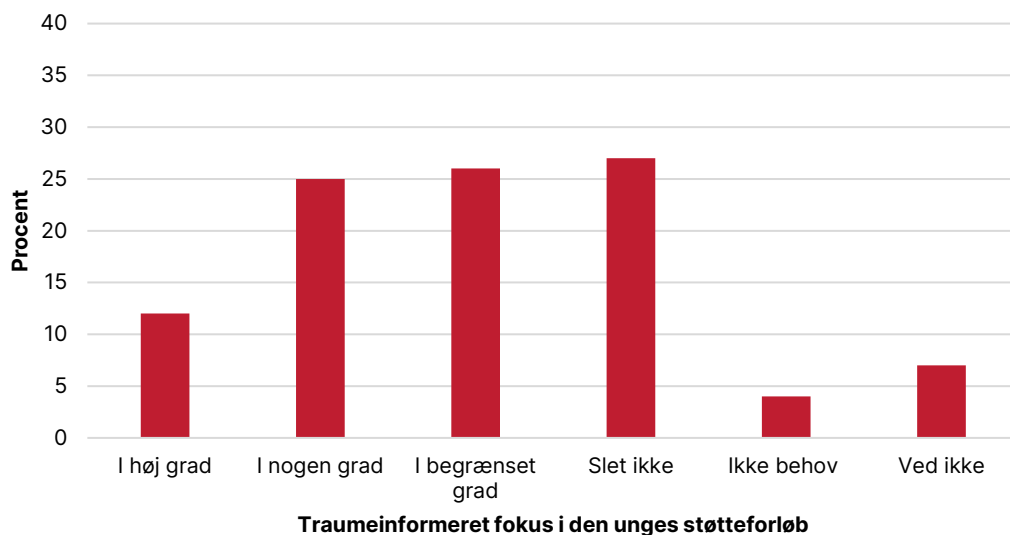
Figur 5.3 I hvor høj grad har de unge oplevet traumer i barndommen, opvæksten og/eller ungdommen? Procent.

Anm.: Figuren viser, i hvor høj grad de unge har oplevet traumer i barndommen, opvæksten eller ungdommen. Opgørelsen er foretaget for de fire kommuner under ét.

Kilde: Indberetninger fra kommunerne.

Figur 5.4 I hvor høj grad er der et traumeinformeret fokus i den unges støtteforløb? Procent.

Anm.: Figuren viser, i hvor høj grad bostøttemedarbejderne vurderer, at der er et traumeinformeret fokus i den unges støtteforløb. Opgørelsen er foretaget for de fire kommuner under ét.

Kilde: Indberetninger fra kommunerne.

5.7 Familie- og netværksmægling

Et andet nyt element i indsatsmodellen er brugen af familie- og netværksmægling. Dette indsatsmoment tager udgangspunkt i, at mange af de unge i målgruppen vil have oplevet vanskeligheder og udfordringer i forhold til familiebaggrund og netværk i barndommen

og opvækstårerne. Med indsatsselementet familie- og netværksmægling var der lagt op til, at støttemedarbejderen kunne indtage en mæglerende og medierende rolle mellem den unge og forældrene eller andre personer i den unges familie og øvrige netværk, hvor den unge oplever vanskeligheder i relationen. Det var også forventningen, at en sådan mediering og "løsning" af konflikter og udfordringer mellem den unge og den unges familie/netværk, ville kunne give mulighed for, at den unge kunne flytte hjem til forældrene igen eller kunne blive boende hjemme i de tilfælde, hvor risikoen for hjemløshed er knyttet til konflikter i familien.

Erfaringerne med dette indsatsselement peger imidlertid på, at det kun i begrænset grad har været muligt at få en sådan familie- og netværksmægling i spil i indsatsen. I tabel 5.11 er vist den selvvaluerede fidelitet for indsatsselementet familiemægling, hvor der har indgået to fidelitetsmål, nemlig om familiemægling benyttes til de unge, der har brug for at genoprette kontakten til forældre og øvrige familiemedlemmer, samt om familiemæglingen skaber forandringer for de unge. Der er en meget lav score for det første mål om, hvorvidt familiemægling benyttes i indsatsen, med et gennemsnit på 1,5 på tværs af de fire kommuner. Den begrænsede brug af familiemægling har også betydet, at projektmedarbejderne i tre af kommunerne har vurderet, at det var irrelevant at skalere det andet fidelitetsmål.

Tabel 5.11 Fidelitet for indsatsselementet familiemægling. Score (1-4).

Fidelitetsmål	Kommune A	Kommune B	Kommune C	Kommune D	De fire kommuner i alt
Familiemægling benyttes til de unge, der har brug for at genoprette kontakten til forældre og øvrige familiemedlemmer	2	2	1	1	1,50
Familiemæglingen skaber forandringer for de unge	Irrelevant	2	Irrelevant	Irrelevant	-
Gennemsnit	-	2,00	-	-	-

Anm.: Tabellen angiver den selvvaluerede fidelitet for de to fidelitetsmål knyttet til indsatsselementet familiemægling samt gennemsnittet for de to mål. I nogle af kommunerne er der svaret 'irrelevant' til det andet mål, da familiemægling slet ikke eller kun i begrænset grad benyttes. I disse tilfælde er der ikke beregnet et gennemsnit. Fideliteten er opgjort særskilt for hver enkelt kommune samt samlet for de fire kommuner under ét.

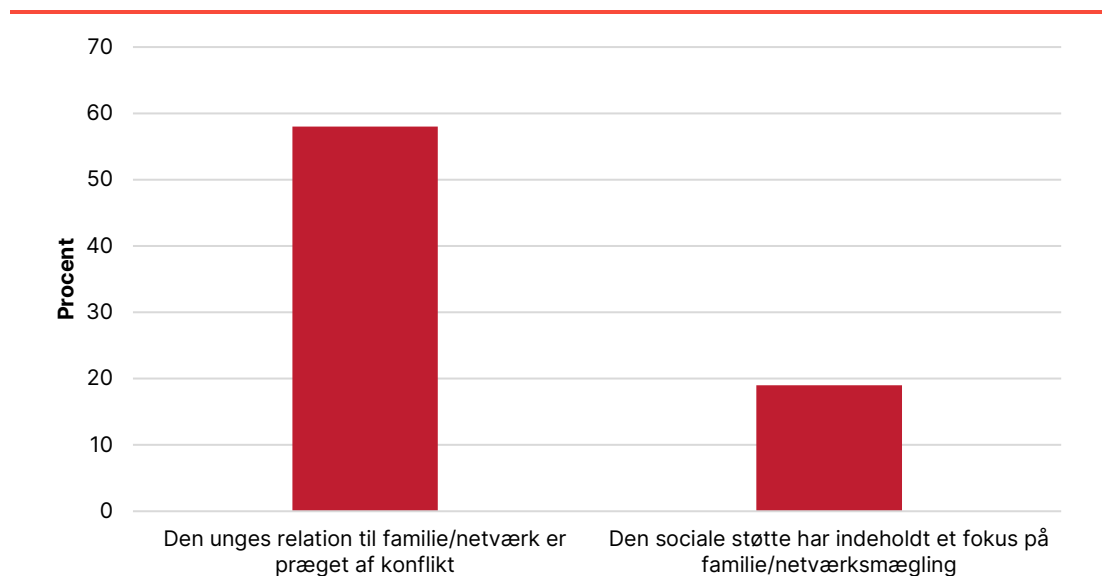
Kilde: Projektmedarbejdernes selvvaluerede score for fideliteten indhentet fra hver kommune.

Når det har været vanskeligt at benytte familie- og netværksmægling i indsatsen, skyldes det ikke mindst, at de unge selv vælger en sådan mægling fra og i mange tilfælde ikke ønsker, at bostøttemedarbejderne skal gå ind i en sådan rolle og funktion. Her skal det bemærkes, at langt de fleste af de unge i indsatsen har været ældre unge i alderen 18-24 år, og at mange af disse unge har mange års svigt og traumer med sig fra deres opvækst. Mange af disse unge ønsker ikke, at bostøttemedarbejderen tager kontakt til forældrene, fordi der typisk har været tale om meget vanskelige forhold i opvæksten. Flere af bostøttemedarbejderne beskriver de unges familierelationer som så skrøbelige, sårbare og betændte og fyldt af skyld, skam og traumer, at de unge snarere har brug for at have et helle hos medarbejderne. På den baggrund fremhæver medarbejderne, at de ikke skal ind og agere mæglere i forhold til familien, som ofte opleves som et stort kaos. Der kan fx være tale om, at forældrene har psykiske lidelser og/eller misbrugsproblemer, der også kan have været en væsentlig grund til, at de unge ikke længere kunne bo hos forældrene. I flere af kommunerne beskriver bostøttemedarbejderne, at en del af de

unge decideret siger nej til, at bostøttemedarbejderne kan tage kontakt til forældrene. En problematik, der også rejses i forbindelse med brugen af familie- og netværksmægling, er, at bostøttemedarbejderne oplever, at det vil give en rollekonflikt at påtage sig en sådan familiemægling, hvilket typisk vil udfordre deres centrale rolle, som de unges støttepersoner og som den, der står på den unges side. Det giver anledning til en overvejelse blandt flere af bostøttemedarbejderne om, at hvis der er basis for et element af familiemægling i et forløb, skal det snarere være en anden person, der varetager den rolle som fx en familierapeut.

Selvom de unge således vælger mæglingfunktionen fra, oplever medarbejderne samtidig, at der generelt er et stort behov for fokus på familie- og netværksrelaterede problematikker i indsatsen. Ifølge indviddokumentationen vurderer bostøttemedarbejderne, at er den unges relation til familie/netværk for mere end halvdelen af de unges vedkommende, 58 %, er præget af konflikter (figur 5.5). I 19 % af forløbene har bostøttemedarbejderne samtidig angivet, at familie- eller netværksmægling har været anvendt i forløbet.² Selvom det generelle billede således er, at de unge vælger muligheden for familiemægling fra, har der også været tilfælde, der har haft karakter af mægling mellem de unge og forældrene, hvor det fx er lykkedes at få samtaler i stand og få dæmpet konflikterne mellem de unge og deres forældre, ligesom der også i enkelte tilfælde har været anvendt familiemægling vedrørende konkrete problematikker som i tilfælde med økonomiske mellemværender mellem den unge og familiemedlemmer.

Figur 5.5 Andel af de unge, hvor relationen til familie/netværk er præget af konflikt, og andelen, hvor den sociale støtte har indeholdt et fokus på familie/netværksmægling. Procent.

Anm.: I figuren er opgjort andelen af de unge med en konfliktpræget relation til familie/netværk og andelen, hvor den sociale støtte har indeholdt et fokus på familie/netværksmægling. Opgørelsen er foretaget for de fire kommuner under ét.

Kilde: Indberetninger fra kommunerne.

² I forbindelse med tallene i figur 5.5 skal der dog gøres opmærksom på, at der, efterhånden som der i projektperioden blev gjort en erfaring med, at indsatsen omkring familie- og netværksmægling med fordel kunne tænkes bredere som et familie- og netværksorienteret fokus, i nogen grad også er sket en forskydning i besvarelserne, således at svaret 'ja' til, om der har indgået et element af familie- eller netværksmægling, i nogle tilfælde også dækker over et sådant bredere fokus i støtteforløbet på at hjælpe den unge til bedre at kunne håndtere de vanskelige familie- og netværksrelationer.

Erfaringen fra kommunerne med hensyn til dette indsatslement peger således på, at der er behov for at gentænke dette indsatslement ud fra et bredere familie- og netværksrelateret fokus, herunder i forhold til at støtte de unge i at kunne håndtere den ofte vanskelige familiebaggrund, de har med sig. Medarbejderne oplever således generelt, at der er et stort behov for at hjælpe og støtte de unge i bedre at kunne håndtere de vanskelige familierelationer og øvrige netværksrelationer præget af sårbarhed og konflikt. Det handler om at komme ind og tale med de unge om det, der er svært, og at forstå, hvordan de traumatiseringer, de har været ude for i deres opvækst, påvirker deres nuværende tankemønstre og adfærd, herunder også deres relationer og interaktion med forældrene i dag. Derved kan de unge blive bedre til at håndtere kontakten med forældrene. Det er imidlertid en lidt bredere rolle og funktion end måden, som dette indsatslement oprindeligt var beskrevet på. Heri ligger også en mulig kobling til det traumeinformerede fokus, der med fordel kan tænkes sammen med et familie- og netværksorienteret fokus.

Koblingen mellem det traumeinformerede fokus og familie- og netværksdelen er også en overvejelse, som flere af medarbejderne fremhæver i forhold til den kompetenceudvikling, der har været omkring indsatslementet familie- og netværksmægling. Ligesom det traumeinformerede fokus har også indsatslementet om familie- og netværksmægling været understøttet af et kompetenceudviklingskursus, som projektmedarbejderne fra de fire kommuner har deltaget i. Medarbejderne oplever generelt, at den viden, de blev præsenteret for på kurset, var spændende, men deres oplevelse af kurset hænger også sammen med deres erfaring af, at det ikke er mæglingsfunktionen, som efterspørges af de unge. Bostøttemedarbejdernes oplevelse er således, at deres væsentligste opgave er at støtte den unge frem for at indtage en mere neutral rolle som mægler mellem den unge og familien, hvilket de som nævnt beskriver som en rollekonflikt. På den baggrund kunne kompetenceudviklingen i familiemægling tænkes sammen med det traumeinformerede fokus og med kompetenceudviklingen i dette med henblik på at give en bredere forståelse af, hvad traumer er, og af, at de familiære relationer kan virke retraumatiserende. Samtidig oplever bostøttemedarbejderne, at det er vigtigt at blive klædt på til at håndtere et bredere netværksarbejde med de unge. De fremhæver, at redskabet "netværkskortet" er meget anvendeligt til sammen med den unge at afdække styrker og svagheder i den unges netværk og dermed øge de unges forståelse af deres netværk og de udfordringer og muligheder, der måtte ligge i netværket.

Samlet set peger erfaringerne med indsatslementet familie- og netværksmægling på, at der er et stort behov for et familie- og netværksorienteret fokus i indsatsen, men at dette fokus snarere skal tænkes sammen med det traumeorienterede fokus og orienteres mod at hjælpe de unge til at håndtere de traumatiseringer, de ofte har med sig fra deres opvækst og familiebaggrund. Samtidig er det også vigtigt, at dette indsatslement bredt set har fokus på netværksarbejdet med den unge, herunder arbejdet med at understøtte den unge i at håndtere udfordringer i netværket og til at støtte den unge til at få nye relationer og et stærkere netværk.

5.8 Inddragelse af civilsamfundets tilbud og aktiviteter

I indsatsmodellen for Housing First for Unge indgår også inddragelsen af civilsamfundets tilbud og aktiviteter som et indsatsmoment. Civilsamfundets tilbud kan komplementere støtteindsatsen fra kommunen, ved at de unge får mulighed for at deltage i netværks- og samarbejdende aktiviteter, eller ved at benytte forskellige rådgivnings- og støttetilbud i civilsamfundet, herunder også efter et endt støtteforløb hos de kommunale støtte medarbejdere. Brugen af civilsamfundets tilbud er således tænkt som en mulighed for at understøtte de unges integration i hverdagslivet og lokalsamfundet.

Der er forskellige erfaringer på tværs af kommunerne med, i hvor høj grad det er lykkedes at inddrage civilsamfundets tilbud i indsatsen.³ I tabel 5.12 er vist den selvvaluerede fidelitet for brugen af civilsamfundets tilbud og aktiviteter i indsatsen. Den gennemsnitlige fidelitet på tværs af de fire kommuner er 2,75 for dette spørgsmål. Der er dog en del variation mellem kommunerne, idet projektmedarbejderne i kommune A og D vurderer, at det kun 'i mindre grad' er lykkedes at gøre brug af civilsamfundets tilbud og aktiviteter, mens medarbejderne i kommune B vurderer, at det 'i nogen grad' er tilfældet, og medarbejderne i kommune C vurderer, at det 'i høj grad' er tilfældet. I forbindelse med de konkrete erfaringer i de enkelte kommuner skal det påpeges, at der generelt har været en forholdsvis kort projektperiode, og projektlederne fremhæver, at det i en indsatsmodel med mange forskellige indsatsmomenter også kan være nødvendigt at prioritere, hvor kræfterne lægges i implementeringen. Desuden har covid 19-situationen haft en yderligere begrænsende effekt for inddragelsen og brugen af civilsamfundets tilbud.

Tabel 5.12 Fidelitet for indsatsmomentet inddragelse af civilsamfundets tilbud. Score (1-4).

Fidelitetsmål	Kommune A	Kommune B	Kommune C	Kommune D	De fire kommuner i alt
Det lykkes at gøre brug af civilsamfundets tilbud og aktiviteter i indsatsen for de unge	2	3	4	2	2,75

Anm.: Tabellen angiver den selvvaluerede fidelitet for fidelitetsmålet knyttet til indsatsmomentet brug af civilsamfundets aktiviteter. Fideliteten er opgjort særskilt for hver enkelt kommune samt samlet for de fire kommuner under ét.

Kilde: Projektmedarbejdernes selvvaluerede score for fideliteten indhentet fra hver kommune.

Der er i flere af kommunerne gode erfaringer med at inddrage forskellige rådgivningstilbud i civilsamfundet, som fx økonomi- og gældsrådgivning, i indsatsen, hvor sådanne tilbud kan give en mere specifik støtte i forhold til disse domæner og dermed supplere bostøttemedarbejdernes indsats. Der er dog også en erfaring i kommunerne af, at de unge oftest ikke efterspørger de mere traditionelle udsattetilbud i civilsamfundet, som er henvendt til voksengruppen af socialt udsatte borgere (væresteder og lignende), da de forbinder en brug af disse tilbud med en stigmatisering som udsat ung. Nogle af de unge giver ifølge medarbejderne udtryk for, at de gerne vil have venner og sociale relationer, men at de ønsker at skabe relationerne gennem deres skole frem for via tilbud i civilsamfundet, fordi disse tilbud generelt virker stigmatiserende for de unge. Som en

³ Der indgår i individdokumentationen ikke et mål for, hvorvidt de unge gør brug af tilbud i civilsamfundets indsats, og ud over fidelitetsmålet er erfaringerne med dette indsatsmoment udelukkende beskrevet gennem de kvalitative interview.

medarbejder udtrykker det: "Hvis de går igennem den dør, så ved alle godt, hvilket mærkat de har på sig". Bostøttemedarbejderne oplever endvidere, at det først vil give mening for de unge at begynde at benytte tilbuddene på almenområdet, når de har fået en base og er kommet længere i deres forløb. Samtidig oplever de, at de unge, der kunne have overskud til det, i højere grad har fokuseret på arbejde og uddannelse, mens de fleste af de unge ikke har overskud til at benytte de frivillige tilbud. Endvidere er det også en udfordring, at mange frivillige tilbud forudsætter betaling af et kontingent, men pga. de unges økonomi er det nærmest en forudsætning, at tilbuddene skal være gratis – så snart er der tale om kontingent, har de unge ikke mulighed for at deltage.

Det er en generel erfaring, at brugen af de frivillige foreninger kræver, at der er et samarbejde, så den unge ikke står der alene, når de skal i gang med at bruge disse tilbud. Det er nødvendigt, at der er nogen til at tage fat i den unge her og nu, hvilket betyder, at strukturen og samarbejdet mellem kommunen og de frivillige tilbud også skal være indrettet til at kunne gribe den unge, hvis det skal lykkes at gøre brug af de frivillige tilbud i indsatsen. I kommune C, hvor fidelitetsmålingen viste, at inddragelsen af civilsamfundets tilbud har været mest omfattende, er der lavet samarbejdsaftaler med forskellige organisationer, fx om at kunne gøre brug af økonomisk rådgivning, ligesom der også er aftaler om forløb hos frivillige sundheds- og rådgivningstilbud i kommunen. I denne kommune blev der også afholdt en temadag for myndighedsrådgiverne om de frivillige indsatser, hvor der kom repræsentanter for mange forskellige frivillige tilbud og fortalte om mulighederne i civilsamfundet. Bostøttemedarbejderne deltog dog ikke på temadagen og oplevede på et tidspunkt i løbet af projektperioden ikke i helt samme omfang at have kendskab til tilbuddene i civilsamfundet, hvor de efterspurgte et større kendskab til tilbuddene i civilsamfundet og introduktion til tilbuddene, fx ved at disse tilbud kom på besøg i kommunen. I den senere del af projektperioden har der i denne kommune derfor også været fokus på at understøtte bostøttemedarbejderne i kendskabet og brugen af de frivillige tilbud.

Samlet set viser erfaringerne med dette indsatslement, at inddragelsen af civilsamfundets tilbud og aktiviteter i høj grad forudsætter en aktiv orkestrering fra de kommunale medarbejdere, herunder et arbejde på organisationsniveau med at skabe kendskab til og samarbejde med civilsamfundets tilbud, ligesom brug af tilbuddene for de unge også kræver, at støttemedarbejderne i høj grad agerer brobyggere og understøtter de unge i brugen af disse tilbud. Erfaringerne viser også, at det sjældent er de traditionelle udsatte tilbud, som de unge ønsker at gøre brug af, da de forbinder disse tilbud med stigmatisering. Derimod er det snarere forskellige former for rådgivningstilbud som fx gældsrådgivning og økonomisk rådgivning, som nogle af de unge kan gøre brug af. Hvad angår brugen af frivillige tilbud på almenområdet (fx idrætsforeninger, klubber og lignende), er der erfaring med, at en del af de unge ikke har overskud til det og skal være længere i deres forløb, før det evt. bliver en mulighed. Der er dog også en erfaring af, at de unge, der har mere overskud, ofte ikke efterspørger civilsamfundets tilbud, men snarere er orienteret mod at komme i gang med skole, uddannelse eller beskæftigelse, og at det også er herigennem, at en del af de unge forestiller sig, at nyt netværk kan opstå.

5.9 Samarbejde med lokalpsykiatrien

Det sidste indsatsselement i modellen handler om inddragelsen af og samarbejdet med lokalpsykiatrien (børne- og ungepsykiatrien for unge under 18 år) i forhold til de unge, der har brug for psykiatrisk behandling. Også for dette indsatsselement har der kun været et enkelt fidelitetsmål, nemlig projektgruppens vurdering af, om det er lykket at inddrage lokalpsykiatrien i indsatsforløbene for de unge, der har brug for en indsats fra psykiatrien (tabel 5.13). Der er et samlet gennemsnit på 2,75 for dette mål på tværs af de fire kommuner, med en lidt lavere score i kommune B end i de øvrige kommuner.

Tabel 5.13 Fidelitet for indsatsselementet inddragelse af lokalpsykiatrien. Score (1-4).

Fidelitetsmål	Kommune A	Kommune B	Kommune C	Kommune D	De fire kommuner i alt
Det lykkes at inddrage lokalpsykiatrien i indsatsforløbene for de unge, der har brug for en indsats fra psykiatrien	3	2	3	3	2,75

Anm.: Tabellen angiver den selvvaluerede fidelitet for fidelitetsmålet knyttet til indsatsselementet inddragelse af lokalpsykiatrien. Fideliteten er opgjort særskilt for hver enkelt kommune samt samlet for de fire kommuner under ét.

Kilde: Projektmedarbejdernes selvvaluerede score for fideliteten indhentet fra hver kommune.

En erfaring er, at det fremmer samarbejdet med lokalpsykiatrien, hvis der indgås en samarbejdsaftale mellem kommunen og lokalpsykiatrien. Det er lykkedes i en af kommunerne, hvor en sådan samarbejdsaftale vedrører de borgere, der allerede er i forløb i psykiatrien. Samarbejdsaftalen går ud på, at behandlingspsykiatrien melder ind til drøftelse med den fremskudte sagsbehandling i kommunen om borgere, hvor der er behov for at inddrage kommunen i forløbet. Derefter mødes medarbejdere fra den regionale psykiatri og medarbejdere fra det kommunale center, der omfatter psykiatriområdet, hvorfra man er opmærksomme på, om der er behov for at inddrage støtte medarbejderne fra projektet, hvis der er tale om en ung i hjemløshed eller risiko for hjemløshed.

Der også er gode erfaringer med at udvikle praktiske tiltag, der kan facilitere deltagelsen i fx netværksmøder, for de relevante medarbejdere i psykiatrien, der ofte har en meget presset hverdag. I en af kommunerne er der gode erfaringer med, at medarbejdere fra psykiatrien deltager virtuelt i netværksmøder, hvilket øger chancen for, at medarbejderne kan deltage, da de ofte ikke har tid til at køre ud og deltage i møder fysisk. Man er derfor i gang med at lave nogle bedre videofaciliteter, for at psykiatriens medarbejdere kan deltage, når det er relevant.

I de fleste af kommunerne er en erfaring med, at der er et godt samarbejde om de unge, der allerede er i forløb i psykiatrien. I en af kommunerne oplever man bl.a. på baggrund af samarbejdet i projektet, at der er kommet en dialog i gang med psykiatrien om at blive bedre til at få spurgt ind til de unges netværk og udfordringer med manglende netværk, når de unge udskrives fra længerevarende indlæggelser. Derimod opleves der i flere af kommunerne udfordringer med at få de unge med et behandlingsbehov, som ikke allerede har en diagnose, og som ikke er tilknyttet psykiatrien i forvejen, i behandling. Der opleves således en udfordring i de sager, hvor den unge ikke er kendt af lokalpsykiatrien

i forvejen og samtidig er i en hjemløshedssituation, hvor det forekommer, at lokalpsykiatrien ikke ønsker at indgå i forløb, så længe den unge ikke er i bolig, men fx overnatter på en sofa hos familie/venner/bekendte. En bostøttemedarbejder i en af kommunerne drager i den forbindelse en parallel til tilgangen i CTI-indsatsen og giver udtryk for, at lokalpsykiatrien mangler en "fase nul" – ligesom i et CTI-forløb, og henviser dermed til, at der i CTI-indsatsen lægges op til også at støtte borgeren i perioden frem til, at det egentlige CTI-forløb sættes i gang, når der er en bolig i sigte. Det opleves også som vanskeligt at få unge med en samtidig psykisk lidelse og et misbrugsproblem ind i udrednings- og behandlingsforløb i psykiatrien. Det er typisk unge, som har et hashmisbrug, hvor medarbejderne oplever, at disse unge ofte bliver afvist i psykiatrien og i stedet henvist til en privatpraktiserende psykiater, hvor der er op til halvandet års ventetid. Her kan Housing First-modellen ikke løse de traditionelle snitfladeproblematikker mellem psykiatrien og misbrugsområdet. En opmærksomhed kunne her være, at misbrugsbehandlingen generelt ikke har fyldt meget i modningsforløbet med Housing First for Unge-indsatsen. Her kunne der være et potentiale for at indtænke en mere tværfaglig tilgang i den videre udvikling af indsatsen for unge i hjemløshed eller risiko for hjemløshed.

Samlet set viser erfaringerne vedrørende inddragelsen af lokalpsykiatrien, at dette samarbejde i høj grad påvirkes af de lokale forhold, fx om der er "hul igennem" i forhold til lokalpsykiatrien, der lokalt kan opleves at være ret presset. Når det lykkes, kan det være vigtigt at få bundet samarbejdet op på en aftale, der rammesætter samarbejdet, ligesom det også kan være vigtigt at se på, om der er tiltag – som fx deltagelse af lokalpsykiatriens medarbejdere i netværksmøder over video, for at understøtte muligheden for, at medarbejderne kan prioritere at deltage. Et særligt opmærksomhedspunkt vedrører muligheden for at få nye unge i behandling, hvor der som nævnt særligt opleves udfordringer med de unge, der samtidig med de psykiske vanskeligheder også har et misbrug. På den måde løber også Housing First for Unge-indsatsen ind i velkendte snitfladeproblematikker mellem det psykiatriske behandlingssystem og misbrugsbehandlingen og med, at de unge med samtidigt misbrug bliver afvist i psykiatrien.

6 Omkostningsvurdering

I dette kapitel belyses udgifterne ved omlægningen til Housing First for Unge-indsatsen i de fire projektkommuner. Der gennemføres en omkostningsvurdering på niveau 3, jf. Socialstyrelsens retningslinjer for økonomiske analyser af sociale indsatser, da der er tale om et modningsprojekt, og da omkostningerne forbundet med omlægningen ikke direkte kan tilskrives de enkelte forløb. Formålet med omkostningsvurderingen er at give et skøn for, hvad indsatsen vil koste at etablere og have i drift, så andre kommuner og interessenter får det bedst mulige grundlag for at træffe beslutning om en eventuel implementering af Housing First for Unge-indsatsen. Det er vigtigt at pointere, at der er tale om et skøn over udgifterne forbundet med omlægningen til Housing First for Unge, og at det ikke er muligt at opgøre alle omkostninger til omlægningen.

6.1 Typer af borgerforløb

Som tidligere nævnt varierer forløbene for de unge på tværs af de fire kommuner betragteligt både i intensitet, varighed og indhold: fra helt kortvarig kontakt med kommunen over korte og mellemlange støtteforløb til intensiv bostøtte i CTI- og ICM-forløb. Der kan dog på tværs identificeres tre typer af kontakter/forløb:

- **Kortvarig kontakt.** Kommunerne har sat fokus på opsporing, og det har betydet, at nogle har fået kontakt eller kendskab til en række unge, som har haft behov for mindre intensiv støtte, fx kortvarig rådgivning af den unge og rådgivning af samarbejdspartnere om håndtering af den unges problematik. Her er der således ikke opstartet egentlige forløb i regi af projektet, hvorfor disse kontakter ikke indgår som forløb i rapportens øvrige opgørelser. Da der er brugt projektmidler på at opspore og tage kontakt til disse unge, er det dog værd at nævne denne gruppe i omkostningsvurderingen.
- **Kortere og mellemlange støtteforløb.** For en relativt stor andel af de unge har forløbene været kortere og mindre intensive end et CTI- eller ICM-forløb. Det kan fx handle om, at den unge får hjælp til at søge en bolig, indgår i et gruppeforløb eller får ugentlig støtte til at få styr på sin økonomi eller andre praktiske opgaver i en kortere periode.
- **CTI- og ICM-forløb.** For ca. halvdelen af de unge er der gennemført mere intensive støtteforløb med anvendelse af bostøttemetoden CTI og i enkelte tilfælde ICM.

Der er forskel på, hvor meget de forskellige typer af forløb fylder i hver af de fire kommuner. I gennemgangen af de fire kommuners udgifter uddybes derfor, hvilke typer forløb den enkelte kommune har haft.

6.2 Udgifter forbundet med omlægningen af indsatsen i hver af de fire kommuner

I dette afsnit belyses udgifterne til omlægningen i hver enkelte kommune, herunder henholdsvis udgifter til etablering og drift af indsatsen. Det er kommunerne, der har vurderet og opgjort udgifterne til omlægningen.

Etableringsudgifterne er således de udgifter, som kommunerne vurderer, har været forbundet med at opstarte indsatsen lokalt. Herunder udgifter til kompetenceudvikling, organisering, udvikling af opsporing og indsats m.m.

Driftsudgifterne omfatter tilsvarende kommunernes vurdering af de udgifter, der er gået til selve driften af omlægningen, dvs. selve opsporingen, støtteforløbene til de unge mv.

Driftsperioden er den periode, hvor kommunen konkret har gennemført forløb for de unge. I flere kommuner hænger dette sammen med ansættelse af eller opstart af bostøttemedarbejderne i projektet. Det er kommunerne selv, der har vurderet, hvornår projektet gik i drift.

Der har været mindre, projektspecifikke udgifter forbundet med omlægningen, fx seminarer og evalueringsaktiviteter. Da der af hensyn til karakteren af og tiden i projektet ikke er anvendt en bottom-up-tilgang, hvor alle medarbejdere har registreret tid på projektet, er det dog ikke muligt at udskille projektspecifikke udgifter fra de samlede udgifter. Der vil således være en mindre andel af udgifterne, som ikke er relevante for en anden kommune, der ønsker at gennemføre en lignende omlægning. De projektspecifikke udgifter udgør dog forventeligt en mindre andel af de samlede udgifter og forventes derved ikke at have en væsentlig indflydelse på udgifterne.

Ud over etablerings- og driftsudgifterne for hver kommune belyses også basisalternativet – altså den/de indsats, som de unge ville have modtaget, hvis de ikke havde fået en indsats i forbindelse med Housing First – med udgangspunkt i de interview, der er gennemført med bostøttemedarbejdere og projektledere.

Kommune A

Af tabel 6.1 fremgår de faktisk afholdte udgifter til omlægningen til Housing First for Unge i kommune A. De samlede udgifter til omlægningen har i kommune A været ca. 1,7 mio. kr.

25 % af de samlede udgifter er gået til etablering af omlægningen. Etableringsudgifterne omfatter løn til medarbejdere, som har været involveret i bl.a. arbejdsgrupper og generelt i forhold til etableringen, men også udgifter til frikøb af medarbejdere i forbindelse med kompetenceudviklingen.

Hovedparten af udgifterne, svarende til 75 % af de samlede udgifter, er gået til drift af indsatsen. Driftsudgifterne består primært af løn til medarbejdere, herunder løn til bostøttemedarbejdere, sociale viceværter, sagsbehandlere og projektledelse. Desuden har der været udgifter til aktiviteter og materialer, herunder til kørsel. Indsatsen har været i drift i 15 måneder i kommune A, hvilket svarer til, at de gennemsnitlige driftsudgifter er 86.824 kr. pr. måned, indsatsen har været i gang.

Tabel 6.1 Udgifter i kommune A. Beløb i kr.

Udgifter	Beløb
Samlede udgifter til omlægningen af Housing First-indsatsen	1.732.373
Heraf etableringsudgifter	430.015 (25 %)
Heraf driftsudgifter	1.302.359 (75 %)
Heraf løn til medarbejdere	1.050.897
Heraf uddannelse og opkvalificering af medarbejdere	-
Heraf aktiviteter og materialer	251.462
Heraf andre udgifter	-
Gns. driftsudgifter pr. måned	86.824

Anm.: Beregningen beror på, at indsatsen i kommunen har været i gang i 15 måneder, at der har været 22 unge i forløb. Beløbene er angivet i 2021-priser udregnet på baggrund af Danmarks Statistiks nettoprisindeks. Etableringsudgifterne er afholdt i både 2020 og 2021, hvorfor denne udgiftspost ikke er omregnet til 2021-priser.

Kilde: Indberetning fra kommunerne af de faktisk afholdte udgifter i projektet.

For de midler, som er anvendt på omlægningen i kommune A, har man haft 22 unge i forløb i perioden. Størstedelen (godt tre ud af fire) af forløbene er intensive CTI- og ICM-forløb, hvilket er den højeste andel blandt de fire kommuner. Det er således relativt få af forløbene, der har været korte eller mellemlange støtteforløb.

Projektmedarbejderne i kommune A giver udtryk for, at det er svært at sige, hvilken indsats de unge havde fået, hvis projektet ikke havde eksisteret. I flere tilfælde ville de unge ikke være kommet i kontakt med kommunen og havde derved ikke fået nogen hjælp på nuværende tidspunkt. I enkelte tilfælde ville man muligvis være kommet i kontakt med de unge, hvorved enkelte unge forventeligt ville være blevet udredt til § 85-bøstøtte, og enkelte muligvis ville have været på et forsorgshjem, mens få andre muligvis havde fået efterværn.

Kommune B

De faktisk afholdte udgifter til omlægningen i kommune B fremgår af tabel 6.2. De samlede udgifter til omlægningen i kommune B er ca. 1,9 mio. kr.

23 % af udgifterne er brugt på etablering af omlægningen. Udgifterne til etableringen rummer hovedsageligt løn til projektlederen i forbindelse med tilrettelæggelse af omlægningen, herunder fx i forbindelse med rekruttering af bostøttemedarbejdere og afholdelse af møder bredt i organisationen, fx med boligorganisationer i forhold til samarbejdet om at finde boliger til de unge. Etableringsudgifter omfatter desuden løn til medarbejdere og ledere, som i forbindelse med etableringen har deltaget i møder i implementeringsteam, styregruppe mv.

Hovedparten af udgifterne, 1.457.100 kr., svarende til 77 % af de samlede udgifter, er brugt på drift af projektet i form af løn til projektleder og bostøttemedarbejdere samt løn til psykologen, som har været ansat i den sidste del af projektet. Herudover er mindre poster i budgettet gået til uddannelse og opkvalificering i form af fx licenser samt en mindre andel til aktiviteter og materialer, fx adgang til boligportalen og leje af bil til flytning for de unge.

Indsatsen har været i drift i 12 måneder i kommune B, hvilket svarer til, at de gennemsnitlige driftsudgifter er 121.425 kr. pr. måned, indsatsen har været i gang.

Tabel 6.2 Udgifter i kommune B. Beløb i kr.

Udgifter	Beløb
Samlede udgifter til omlægningen af Housing First-indsatsen	1.905.356
Heraf etableringsudgifter	446.578 (23 %)
Heraf driftsudgifter	1.457.100 (77 %)
Heraf løn til medarbejdere	1.410.000
Heraf uddannelse og opkvalificering af medarbejdere	31.100
Heraf aktiviteter og materialer	16.000
Heraf andre udgifter	-
Gns. driftsudgifter pr. måned	121.425

Anm.: Beregningen beror på, at indsatsen har været i gang i 12 måneder, og at der har været 29 unge i forløb. Beløbene er angivet i 2021-priser udregnet på baggrund af Danmarks Statistiks nettoprisindeks. Etableringsudgifterne er afholdt i både 2020 og 2021, hvorfor denne udgiftspost ikke er omregnet til 2021-priser.

Kilde: Indberetning fra kommunerne af de faktisk afholdte udgifter i projektet.

For de midler, der er anvendt i kommune B, har der været 29 unge i forløb i projektperioden. Forløbene har typisk været relativt lange, hvilket hænger sammen med, at forløbene indledes med en kontaktskabelsesfase, som typisk omfatter støtte til at søge en bolig eller få styr på økonomien, lægge et budget og håndtere udfordringer forbundet med forskellige diagnoser, mens der søges bolig. Når der er fundet en bolig til de unge, igangsættes et CTI-forløb. Selvom mere end halvdelen af de igangsatte forløb er CTI-forløb, og et enkelt er et ICM-forløb, er der således lange perioder af de unges forløb (kontaktskabelsesfasen), som er kendetegnet ved en mindre intensiv støtte.

I kommune B er det projektmedarbejdernes oplevelse, at mange af de unge i indsatsen ville være "gået under radaren", hvis Housing First for unge-indsatsen ikke havde eksisteret, men at de unge med høj sandsynlighed ville være dukket op om nogle år med andre og tungere problematikker. Der er derfor ikke umiddelbart et basisalternativ til indsatsen i de unges aktuelle situation.

Kommune C

I tabel 6.3 fremgår de faktisk afholdte udgifter til omlægningen i kommune C. Som det ses af tabellen, beløber de samlede udgifter til omlægningen i kommune C sig til ca. 2,8 mio. kr.

I kommune C er 13 % af udgifterne anvendt til etablering af omlægningen. Dette omfatter særligt udgifter til frikøb af medarbejdere i forbindelse med kursus i samarbejdsmodellen og blokkursus samt lønudgifter til medarbejdere i forbindelse med møder i etableringsgruppen og ansættelsessamtaler. En mindre udgiftspost under etablering omfatter IT-pakker til nye medarbejdere.

87 % af udgifterne, svarende til 2.474.444 kr., er anvendt i forbindelse med drift af indsatsen. Hovedparten af driftsudgifterne i kommune C udgøres af løn til medarbejdere, herunder bl.a. til projektleder, bostøttemedarbejdere, myndighedssagsbehandlere, medarbejdere i boligformidling og sekretariatet mv. Herudover har der været mindre udgifter til uddannelse og opkvalificering i form af supervision samt til aktiviteter og materialer i form af login til boligportalen og mobil til projektmedarbejdere.

Indsatsen har været i drift i 16 måneder i kommune C, hvilket svarer til, at de gennemsnitlige driftsudgifter er 154.653 kr. pr. måned indsatsen har været i gang.

Tabel 6.3 Udgifter i kommune C. Beløb i kr.

Udgifter	Beløb
Samlede udgifter til omlægningen af Housing First-indsatsen	2.843.040
Heraf etableringsudgifter	368.596 (13 %)
Heraf driftsudgifter	2.474.444 (87 %)
Heraf løn til medarbejdere	2.449.596
Heraf uddannelse og opkvalificering af medarbejdere	11.104
Heraf aktiviteter og materialer	13.744
Heraf andre udgifter	-
Gns. driftsudgifter pr. måned	154.653

Anm.: Beregningen beror på, at indsatsen har været i gang i 16 måneder, og at der har været 25 unge i forløb. Beløbene er angivet i 2021-priser udregnet på baggrund af Danmarks Statistiks nettoprisindeks. Etableringsudgifterne er afholdt i både 2020 og 2021, hvorfor denne udgiftspost ikke er omregnet til 2021-priser. I Kommune C er der i tillæg til de angivne udgifter brugt 1.002.290 kr. på to projektmedarbejdere, hvis tid ikke er blevet brugt på disse 25 unge, hvorfor disse udgifter ikke indgår i ovenstående beregning. Udgifterne til vagtfunktionen indgår ikke i de samlede udgifter. De gennemsnitlige udgifter til vagtfunktionen beror på, at den har været åben i 5 måneder, og at der har været kontakt til 18 unge igennem vagtfunktionen.

Kilde: Indberetning fra kommunerne af de faktisk afholdte udgifter i projektet.

For de midler, som kommune C har anvendt, har der været 25 unge i forløb, hvoraf ca. 60 % har været intensive CTI-forløb, mens de resterende forløb har været forskellige former for kortere og mellemlange forløb. Ud over de 25 forløb, som beregningerne er foretaget på baggrund af, har kommune C haft kontakt med 18 unge gennem en vagt-funktion, der er oprettet som en del af projektet. Disse unge har fået en kortvarig sparring og rådgivning. Disse unge indgår ikke i opgørelsen af forløb, da de unge jf. kommunens fokus på anbragte unge ikke indgår i målgruppen af projektet, men nævnes dog her, da udgifterne er afholdt i projektregi. Samlet set har vagtfunktionen været åben i 5 måneder, den har givet støtte til 18 unge under 24 år, og den har samlet kostet 72.450 kr.

I kommune C vurderer projektlederen, at de 25 unge i CTI-forløb sandsynligvis ville have fået efterværn eller en udslusningsindsats fra deres efterværn, hvis ikke Housing First-indsatsen havde været en mulighed. De unge, som er kommet i bolig fra en hjemløsesituation, ville sandsynligvis have fået bostøtte, hvis ikke der havde været en Housing First-indsats.

Kommune D

Tabel 6.4 viser de faktisk afholdte udgifter til omlægningen til Housing First for unge i kommune D. De samlede udgifter til omlægningen i kommune D er ca. 2,4 mio. kr.

Knap en femtedel af udgifterne omfatter etablering af omlægningen. Det drejer sig primært om løn til projektledelse og projektmedarbejdere samt om udgifter til uddannelse og opkvalificering af medarbejdere i form af lønkomensation til medarbejdere og materialer i form af telefoner og pc'er til medarbejderne.

82 % af udgifterne, svarende til 1.968.906 kr., er gået til drift af indsatsen. Hovedparten af udgifterne til driften udgøres som i de andre kommuner af løn til projektledelse og projektmedarbejdere. En mindre andel af midlerne er gået til aktiviteter og materialer i

form af workshops, trykt materiale og kørsel, mens andre udgifter omfatter revision og ansvarsforsikring. Samlet set har indsatsen været i drift i 14 måneder i kommune D, og de gennemsnitlige udgifter til drift er således 140.636 kr. pr. måned.

Tabel 6.4 Udgifter i kommune D. Beløb i kr.

Udgifter	Beløb
Samlede udgifter til omlægningen af Housing First-indsatsen	2.400.359
Heraf etableringsudgifter	431.453 (18 %)
Heraf driftsudgifter	1.968.906 (82 %)
Heraf løn til medarbejdere	1.893.619
Heraf uddannelse og opkvalificering af medarbejdere	-
Heraf aktiviteter og materialer	68.321
Heraf andre udgifter	6.966
Gns. driftsudgifter pr. måned	140.636

Anm.: Beregningen beror på, at indsatsen har været i gang i 14 måneder, og at der har været 37 unge i forløb i sammenlagt 140 måneder. Beløbene er angivet i 2021-priser udregnet på baggrund af Danmarks Statistiks nettoprisindeks. Etableringsudgifterne er afholdt i både 2020 og 2021, hvorfor denne udgiftspost ikke er omregnet til 2021-priser.

Kilde: Indberetning fra kommunerne af de faktisk afholdte udgifter i projektet.

Kommune D har haft 37 unge i forløb i projektet, herunder 7 i CTI/ICM-forløb, mens de resterende forløb har været kortere end i de øvrige kommuner. I de korte forløb er de unge bl.a. støttet i at opsøge den rette hjælp eller ydelse, skrevet op til en bolig eller hjulpet til at opsøge studievejledning eller rusmiddelbehandling. Der har også været unge med behov for løbende kontakt og støtte, men som ikke har ønsket at binde sig til fx et CTI-forløb i 9 måneder.

Ud over de 37 unge i forløb har der været bekymringshenvendelser på yderligere ca. 30 borgere. I de fleste tilfælde har disse omfattet en kortvarig kontakt fra enten borger, forældre eller samarbejdspartnere, fx en enkelt kontakt, hvor det har vist sig, at borgeren ikke ønsker at indgå i et forløb, eller der er formidlet en kontakt til en anden aktør. I disse tilfælde er der således ikke igangsat et egentligt forløb, og de ca. 30 unge indgår ikke i beregningen af de gennemsnitlige driftsudgifter pr. ung. Alligevel er det relevant at nævne disse korterevarende kontakter, da der også er brugt projektmidler på denne gruppe, som det ikke har været muligt at udskille fra de samlede udgifter. Således vil driftsudgifterne reelt være en smule lavere end de udgifter, som er nævnt ovenfor.

I kommune D vurderer bostøttemedarbejderne, at man ikke ville være kommet i kontakt med størstedelen af målgruppen på nuværende tidspunkt, hvis ikke projektet havde eksisteret. Til gengæld ville en stor del af de unge ifølge bostøttemedarbejderne sandsynligvis være kommet i kontakt med systemet om fx 10 år, hvor deres udfordringer ifølge bostøttemedarbejderne forventeligt ville være mere komplekse. For enkelte unge ville der på nuværende tidspunkt muligvis blive igangsat en bostøtteindsats, enkelte andre ville muligvis få en mentor i jobcenteret, mens få andre ville være på § 110-boformer, og måske ville enkelte af de mest udfordrede unge have fået en SKP-indsats.

6.3 Udgifter forbundet med omlægning af indsatsen set på tværs af kommunerne

For at få et billede af udgifterne forbundet med omlægningen til Housing First for Ungeindsatsen på tværs af de fire kommuner, gennemgås i dette afsnit de samlede udgifter, der har været forbundet med omlægningen på tværs af de fire kommuner. Det skal pointeres, at der er tale om et skøn af udgifterne, og at ikke alle udgifter forbundet med omlægningen kan opgøres.

Tabel 6.5 viser de faktisk afholdte udgifter i projektet, herunder fordelingen mellem etablerings- og driftsudgifter, samt hvordan driftsudgifterne forbundet med omlægning til Housing First fordeler sig på udgiftsposterne: løn til medarbejdere, uddannelse og opkvalificering af medarbejdere, aktiviteter og materialer og andre udgifter. Herudover præsenteres de gennemsnitlige driftsudgifter pr. måned, hvor indsatsen har været i gang.

Tabel 6.5 Samlede udgifter til etablering og drift i de fire kommuner (kr. og pct. i parentes)

Udgiftstype	Kommune A	Kommune B	Kommune C	Kommune D	De fire kommuner i alt
Samlede udgifter til omlægningen til Housing First-indsatsen	1.732.373	1.905.356	2.843.040	2.400.359	8.879.450
Heraf etableringsudgifter	430.015	446.578	368.596	431.453	1.676.641 (19 %)
Heraf driftsudgifter	1.302.359	1.457.100	2.474.444	1.968.906	7.202.809 (81 %)
Heraf løn til medarbejdere	1.050.897	1.410.000	2.449.596	1.893.619	6.804.112
Heraf uddannelse og opkvalificering af medarbejdere	-	31.100	11.104	-	42.204
Heraf aktiviteter og materialer	251.462	16.000	13.744	68.321	349.527
Heraf andre udgifter	-	-	-	6.966	6.966
Gns. driftsudgifter pr. måned	86.824	121.425	154.653	140.636	126.365

Anm.: Beløbene er angivet i 2021-priser udregnet på baggrund af Danmarks Statistiks nettoprisindeks. Etableringsudgifterne er afholdt i både 2020 og 2021, hvorfor denne udgiftspost ikke er omregnet til 2021-priser.

Kilde: Indberetning fra kommunerne af de faktisk afholdte udgifter i projektet.

I gennemsnit udgør etableringsudgifterne 19 % af de samlede udgifter. Udgifterne til etablering omfatter typisk løn til projektlederen i etableringsfasen og løn til forskellige medarbejdere og ledere, som har deltaget i bl.a. arbejdsgrupper, styregrupper og implementeringsgrupper i forbindelse med omlægningen. Da selve kompetenceudviklingen har været gratis via Socialstyrelsens kursuskatalog i Housing First, er det kun udgifter til frikøb af medarbejdere i forbindelse med kursusdagene, som knytter sig til kompetenceudviklingen. Antallet af deltagere på kurserne har varieret på tværs af kommunerne. Særligt opsporingskurset har dog været relevant for en bred kreds af aktører. Som nævnt varierer etableringsudgifterne på tværs af kommunerne fra 13 % i kommune C til 25 % i kommune A.

Hovedparten, svarende til gennemsnitligt 81 % af de samlede udgifter, er således brugt på drift af omlægningen. På tværs af de fire kommuner udgøres driftsudgifterne primært af løn til medarbejderne. Således er 6.804.112 kr. svarende til 95 % af alle driftsudgifter på tværs af de fire kommuner, brugt på løn. På tværs af kommunerne er billedet, at der

typisk har været et mindre kerneteam af projektleder og bostøttemedarbejdere, som har været intensivt involveret i projektet, mens en bredere kreds af aktører har været mere sporadisk involveret, fx i forbindelse med opsporingsarbejdet, styregrupper, administration mv. Den største post er herudover 349.527 kr., som er brugt på aktiviteter og materialer, login til boligportalen, mobilabonnementer til projektmedarbejdere mv. En mindre post på 42.204 kr. er brugt på uddannelse og opkvalificering af medarbejderne, herunder bl.a. på supervision og licenser. Herudover er der brugt 6.966 kr. på andre udgifter, fx revision og forsikring.

De samlede driftsudgifter varierer fra 1,3 mio. kr. i kommune A til 2,4 mio. kr. i kommune C. Kommune C har således de højeste driftsudgifter og har samtidig været i drift i længst tid, svarende til 16 måneder. Det betyder, at kommune C har skullet lønne sine medarbejdere i længere tid end de andre kommuner. Dette er dog blot en ud af flere betydende faktorer for udgifterne, da fx driftsudgifterne i kommune A er mærkbart lavere end i kommune C, om end driftsperioden i kommune A kun adskiller sig med en måned fra kommune C.

De samlede driftsudgifter er desuden opgjort pr. måned, hvor indsatsen har været i gang. På tværs af kommunerne er de gennemsnitlige driftsudgifter 126.365 pr. måned, hvor indsatsen har været i drift. De gennemsnitlige driftsudgifter pr. måned varierer fra 86.824 kr. i kommune A til 154.653 kr. i kommune C.

Således er det relevant for en kommune, der ønsker at omlægge til en Housing First for Unge-indsats, at være opmærksom på, at der er udgifter forbundet med at opstarte indsatsen, herunder særligt i forhold til kompetenceudvikling, rekruttering og ansættelse af medarbejdere, afholdelse af møder mv. Den væsentligste andel af udgifterne er dog knyttet til driften af indsatsen, herunder hovedsageligt i form af lønudgifter til medarbejdere, bl.a. bostøttemedarbejdere, administrative opgaver, myndighedssagsbehandlere og andre samarbejdspartnere. På tværs af kommunerne er de gennemsnitlige driftsudgifter forbundet med omlægningen 126.365 kr. pr. måned.

6.4 Basisalternativet

For at kunne vurdere eventuelle gevinster ved omlægningen til Housing First for unge-indsatsen er det nødvendigt at definere, hvilken alternativ situation investeringen skal sammenlignes med. Basisalternativet er således udtryk for "treatment as usual" – det vil sige en indsats svarende til situationen uden projektet.

Det mest realistiske basisalternativ for tre ud af fire kommuner er, at Housing First-indsatsen ikke i noget væsentligt omfang erstatter øvrige indsatser. Man er således i projektet lykkedes med at opspore en del unge, som man ikke ellers var kommet i kontakt med, men som har haft et væsentligt behov for støtte. Projektlederne og bostøttemedarbejderne fremhæver, at hovedparten af de unge har fået en indsats, de ikke under normale omstændigheder var blevet tilbudt. Det gælder både de korte og mellemlange borgerforløb, hvor de unge er blevet støttet i at finde en bolig, eller hvor der er blevet bygget bro til andre indsatser, og det gælder også i mange tilfælde CTI- og ICM-forløbene. Det er således helt afgørende for basisalternativet, at man under normale omstæn-

digheder (uden Housing First-indsatsens fokuserede opsporingsarbejde) ikke var kommet i kontakt med en stor del af målgruppen så tidligt og dermed ikke havde haft mulighed for at give den nødvendige støtte og hjælp. For den del af målgruppen, som man var kommet i kontakt med, nævnes § 85-bostøtte § 110-herberger og efterværn som et muligt alternativ for de mest belastede unge i målgruppen. Dog fremhæver projektledere og bostøttemedarbejdere, at kravene for at blive visiteret til § 85-bostøtte er ganske høje, hvorfor de vurderer, at de færreste fra denne målgruppe ville være blevet visiteret hertil.

Basisalternativet i kommune C er grundet kommunens specifikke fokus på anbragte unge lidt anderledes. Her giver projektlederen udtryk for, at de fleste unge under normale omstændigheder med høj sandsynlighed havde fået en anden indsats. En del af de unge ville således have fået efterværn eller udslusning fra efterværn, mens andre unge ville være blevet tilbudt § 85-bostøtte.

Selvom der for hovedparten af de unge ikke kan identificeres et basisalternativ, som Housing First for Unge direkte erstatter, er det ikke ensbetydende med, at der ikke ville være opstået udgifter forbundet med indsatser til de unge i målgruppen, i tilfælde af at Housing First-indsatsen ikke havde været en mulighed. Projektlederne og bostøttemedarbejderne fremhæver, at mange af de unge ville være dukket op i systemet om flere år, hvor deres udfordringer og behov for støtte sandsynligvis ville være vokset. Fx viser undersøgelsen *Hjemløshed i ungdommen*, at udgifterne til indsatser og ydelser på tværs af det samlede velfærdssystem til målgruppen af unge hjemløse er forholdsvis høje over tid. Det gælder således ikke kun det år, hvor de unge er registreret i hjemløshed, men også i hvert af de følgende år. I 2009 var der ifølge undersøgelsen *Hjemløshed i ungdommen* gennemsnitlige samlede årlige udgifter til indsatser og ydelser på ca. 255.000 kr. pr. ung i hjemløshed på mellem 18 og 24 år. 9 år senere i 2018 var de gennemsnitlige udgifter for de samme personer, som var mellem 18 og 24 år i 2009, 243.000 kr. pr. ung (Benjaminsen et al., 2020, s.122). Analysen viser desuden, at ca. halvdelen af disse udgifter afholdes af kommunerne, mens den anden halvdel afholdes af stat og regioner. De gennemsnitlige udgifter til målgruppen ser således ikke kun ud til at være høje, de vedbliver også med at være det over en længere periode.

Samlet set tydeliggør basisalternativet, at udgifterne forbundet med omlægningen af Housing First-indsatsen for hovedparten af de unge i målgruppen vil være højere her og nu, men at der potentielt kan være tunge fremtidige udgifter forbundet med indsatser og ydelser til målgruppen.

Litteratur

- Bak, J., Hvidhjelm, J. & Bering, L.L (2017). Trauma Informed Care – næste skridt mod en positiv psykiatrikultur der forebygger tvang. *Fagligt Selskab for Psykiatriske Sygeplejersker*, 24(3), s. 34-39.
- Benjaminsen, L. Enemark, M.H., & Jeppesen, T. (2020). *Hjemløshed i ungdommen: En registerbaseret undersøgelse af unges livsforløb før og efter en hjemløshedssituation*. København: VIVE.
- Benjaminsen, L., Grønfeldt, S.T., Bom, L.H., Fynbo, L., & Schmidt, A. (2018). *Hjemløshed blandt kvinder i Danmark: En kvalitativ interviewundersøgelse*. København: VIVE.
- Benjaminsen, L., Vistisen, L., & Christensen, R.A. (2019). *Afprøvning af midlertidige overgangsboliger med ICM-bostøtte til unge i hjemløshed: Afsluttende evaluering*. København: VIVE.
- Benjaminsen, L. (2019). *Hjemløshed i Danmark 2019: National kortlægning*. København: VIVE.
- Busch-Geertsema, V., & Fitzpatrick, S. (2008). Effective Homelessness Prevention? Explaining Reductions in Homelessness in Germany and England. *European Journal of Homelessness*, 2, 69–95.
- Distasio, J., McCullough, S., Havens, M., & St. Aubin, Z. (2014). *Best Practices Research Report: "Holding On!: Supporting Successful Tenancies for the Hard to House"*. Winnipeg, MB: The Institute of Urban Studies, The University of Winnipeg.
- Dore, E. (2011). *Mediation and homelessness prevention in Scotland: A decade of mediation between young people and their families*. Edinburgh: Cyrenians.
- Durham, C., & Johnson, M. (2014). *Innovations in NYC Health and Human Services Policy: Homelessness Prevention, Intake, and Shelter for Single Adults and Families*. Washington, DC: The Urban Institute.
- Frederiksberg Kommune. (2017). *Evaluering af "En styrket sammenhængende og helhedsorienteret indsats til unge Frederiksbergborgere med særligt fokus på forebyggelse og tidlig indsats": Et projekt målrettet unge hjemløse og unge i risiko for at blive hjemløse*. Frederiksberg: Frederiksberg Kommune.
- Gaetz, S., & Dej, E. (2017). *A New Direction: A Framework for Homelessness Prevention*. Toronto, ON: Canadian Observatory on Homelessness.
- Hopper, E.K., Bassuk, E.L., & Olivet, J. (2010). Shelter from the Storm: Trauma-Informed Care in Homelessness Services Settings. *The Open Health Services and Policy Journal*, 1(3), 80-100.
- Levenson, J. (2017). Trauma-Informed Social Work Practice. *Social Work*, 62(2), 105–113.

- Rambøll Management Consulting, & VIVE. (2018). *En helhedsorienteret og tidlig indsats mod hjemløshed blandt unge og unge i risiko for hjemløshed*. København: Rambøll Management Consulting.
- Schwan, K., French, D., Gaetz, S., Ward, A., Akerman, J., & Redman, M. (2018). *Preventing youth homelessness: An international review of evidence*. Cardiff: Wales Centre for Public Policy.
- Shinn, M., Baumohl, J., & Hopper, K. (2001). The Prevention of Homelessness Revisited. *Analyses of Social Issues and Public Policy*, 1(1), 95–127.
- Socialstyrelsen. (2019). *Housing First for Unge: Vidensnotat – ny viden om unge og hjemløshed*. Odense: Socialstyrelsen.
- Socialt Udviklingscenter SUS. (2017). *Fra fængsel til frihed: Erfaringsopsamling*. København: Socialt Udviklingscenter SUS.
- SUS, & KFUM. (2006). *Jeg gjorde det – du kan også! Netværksrådslagning for hjemløse*. København: Socialt Udviklingscenter SUS & KFUM's Sociale Arbejde i Danmark.
- Winland, D., Gaetz, S., & Patton, T. (2011). *Family Matters: Homeless Youth and Eva's Initiative's "Family Reconnect" Program*. Toronto, ON: Canadian Homelessness Research Network.

VIVÉ

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD